Gri Bir Sanattır.

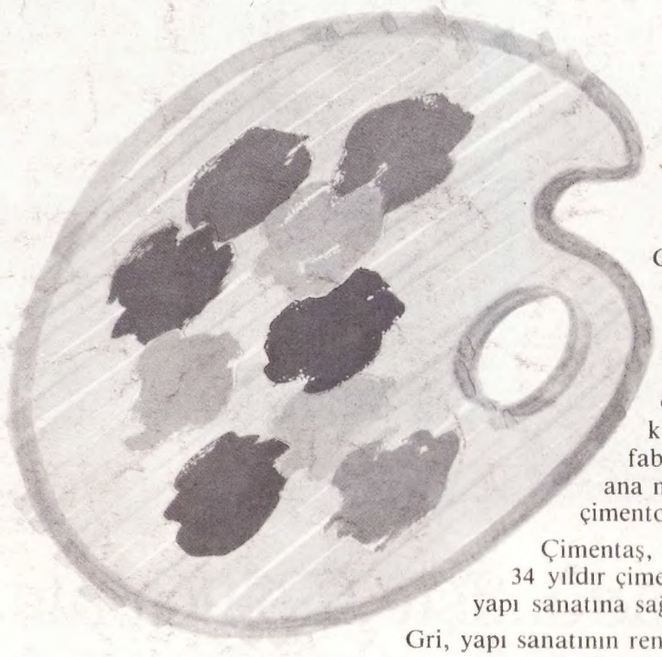

Gri... Yaşamı çevreleyen,
koruyan, yaşama kaynak
olan bir sanatın rengidir.
Sağlamlığın,
güvenin simgesidir.

Gri, yapıların, barajların,
köprülerin, okulların,
fabrikaların, konutların
ana maddesi olan
çimentonun rengidir.

Çimentaş, işte bütün bunları bilerek,
34 yıldır çimento üretir. Yaşama,
yapı sanatına sağlamlığı, güveni getirir.

Gri, yapı sanatının rengi;
Çimentaş,
bu sanatın ülkemizdeki kaynağıdır.

ÇİMENTAŞ
İZMİR ÇİMENTO FABRİKASI TÜRK A.Ş.

MERKEZ BÜRO: ŞAİR EŞREF BULVARI 27/1 35210 ALSANCAK İZMİR
TEL: 25 85 00 (8 HAT) TELEKS: 53434 OTAR TR FAKS: 14 36 40

FABRİKA: KEMALPAŞA CADDESİ 35070 IŞIKKENT İZMİR
TEL: 16 10 40 (4 HAT) TELEKS: 53435 ICEM TR FAKS: 16 10 40 (DAHİLİ 60)

ad/Agraf

21 HAZİRAN 1987 YIL:5 SAYI:24 700 TL. (KDV dahil)

nokta

Cinsellik anketi
GENÇLİK NE İSTİYOR?

SON TANGO

Sol aydınlar
sosyal demokrasideki
bunalımı tartışıyor

Sorun sadece liderler mi?

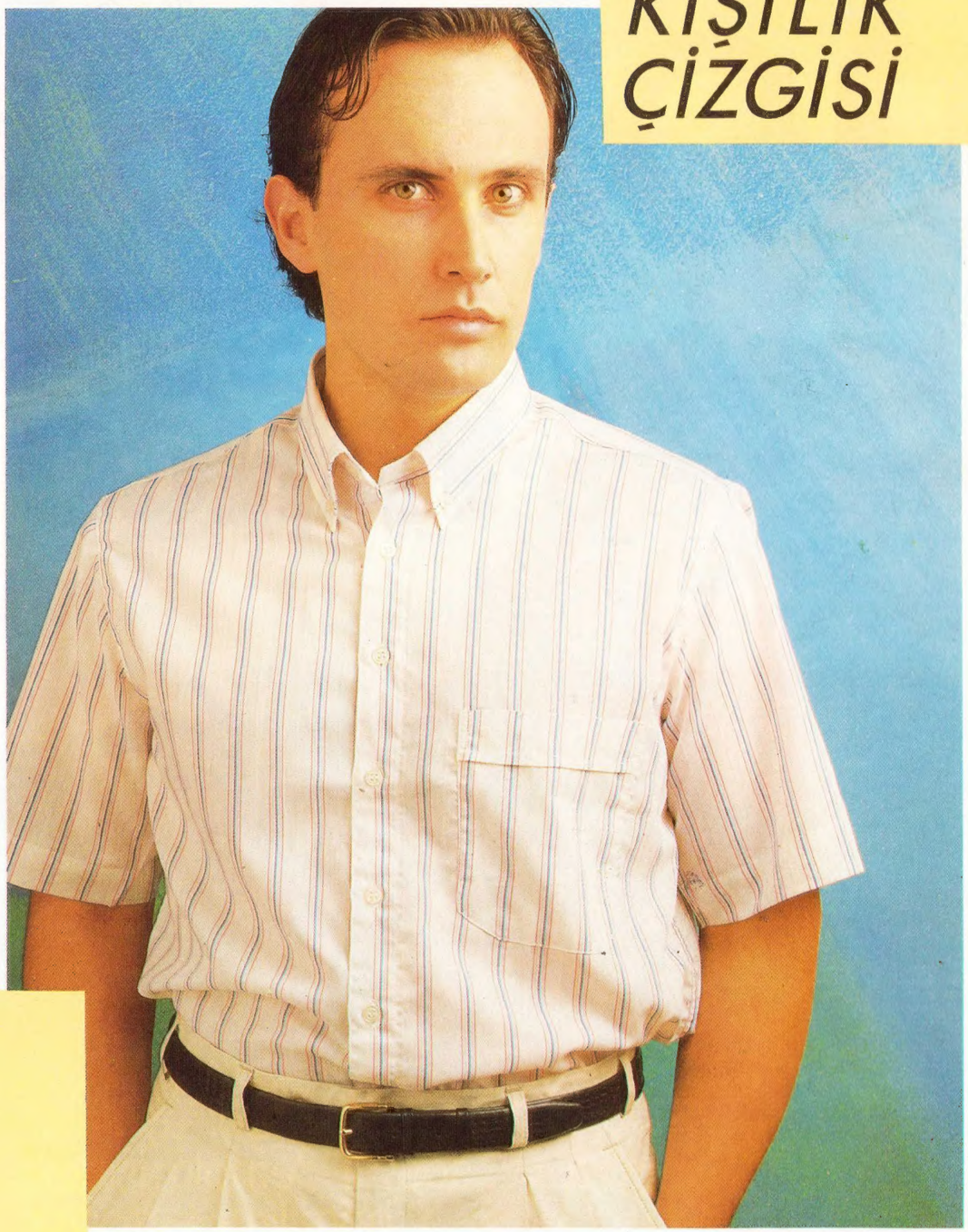

KİŞİLİK ÇİZGİSİ

ANTALYA

BAKIRKÖY

DENİZLİ

ISPARTA

İZMİR

ÜSKÜDAR

mithat

AIL

İÇİNDEKİLER

KAPAK

Aydınlar sosyal demokrasiyi tartışıyor 12
Söyleşi: E. İnönü 19

TÜRKİYE

Suçlanan profesör 20
Erken seçim yok 23
Türkler uzayda 26
Hızlan'ın dosyası valilikte 28
Tomografide komisyon 29
Büyük firarın öyküsü 30
Söyleşi: Tunceli valisi 32

DÜNYA

Papandreu'nun yeni stratejisi 36
Yediler Zirvesi 38
İtalya'da seçimler 40
Bir mucit keşfedildi 41

EKONOMİ

Rekortmen şirketler 48

TOPLUM

İTÜ'de bir cinsellik anketi 54
Genetikte son gelişmeler 58
Sokakta yaşayanlar 62

KÜLTÜR/ SANAT

Yaz kitapları 64
Söyleşi: Erden Kıral 66
İslami tiyatro 69

İZLENİMLER

Yeni bir Yavuz 72

SPOR

Şampiyonluğun sırrı 76

DİĞER BÖLÜMLER

Nokta'dan 5
Ne Nerede 6
Panorama/ Türkiye 34
Panorama/ Dünya 44
Günlerin Getirdiği 50
Mektuplar 78
Bulmaca 80
Test 81
Kutu Kutu 82

"Tanrım beni baştan yarat"

Nokta, 60 aydınla sosyal demokrasinin üst üste aldığı seçim yenilgilerinin nedenleri ve çıkış yolları üzerine görüştü. Kimileri bunalımın nedenini örgütsel birtakım eksikliklere bağlarken, bir kısım sosyal demokrat aydın "çağdaş bir sosyal demokrasi"nin yaratılması için yoğun bir ideolojik tartışmanın başlatılmasından yana. Tartışma noktalarının başında ise CHP geleneği ve devletçilik geliyor.

(Sayfa 12)

Suçlanan profesör

Ticaret Hukuku Profesörü Hayri Domaniç, 70 milyarlık bir şirketin yeraltı dünyasının ünlü isimlerinden Tarık Ümit tarafından ele geçirilmesine "yol göstericilik" yapmakla suçlanıyor.

(Sayfa 20)

Erken seçim yok

Geçtiğimiz seçimler ANAP'ın "hazır olmadığını" ortaya çıkarınca erken seçim gündeminden tümüyle düştü. ANAP gündeminde şimdi parti içi değişiklikler var.

(Sayfa 23)

Teknik Üniversite'nin Cinsel Dünyası

Üniversitelerin yaptığı bir cinsellik anketi şaşırtıcı sonuçlar verdi. "Masum bir rapor" gençlerin gizli dünyasını açığa çıkarttı.

(Sayfa 54)

Kitap okuma mevsimi

Tatile çıkarken yanınıza neler alacaksınız? Kitapsız yapamayanlardansanız işte **Nokta**'nın önerileri...

(Sayfa 64)

HER GÜNÜ "ÇOK ÖZEL" YAŞAYIN

Özel Bir Parfümle...

GRANDE AMORE KULLANMAK, bir aşk, bir tutku olacak... Parfümü, deodorantı, kendine özgü gizemli kokusu ile sizi farklı kılan, Grande Amore ile hergün çekici, hergün güzelsiniz...

hunca®
KOZMETİK SANAYİİ
BAHÇEKÖY ● SARIYER ● İSTANBUL
TEL: 162 39 41/42 - 162 47 20/21
TELEX: 27 556 CER TR

NOKTA'DAN

"Çocuk koğuşlarında fiili livata konusunda Bakanlığıma intikal eden herhangi bir olay bulunmamıştır. (...) Hükümlülere herhangi bir şekilde baskı yapılması ve kötü muamelede bulunulması söz konusu değildir (...) Cezaevlerinde çocuk koğuşlarında kapasite yönünden herhangi bir yetersizlik söz konusu değildir. (...) Çocuk koğuşlarında kumar ve kumar nedeniyle çıkan herhangi bir olay ve bu olaya bağlı olarak yaralama ve öldürme olayları bakanlığa intikal etmemiştir..."

Adalet Bakanı Oltan Sungurlu'ya ait olan bu cümleler bundan dört hafta önce **Nokta**'da yayımlanmıştı. Sungurlu, dergimizin sübyan koğuşlarındaki insanlık dışı olayları yansıtan kapak sayfalarımız içinde yer alan söyleşisinde yukardaki cümlelerle, bu cehennemde her şeyin "güllük gülistanlık" olduğunu iddia ediyordu. Ama **Nokta**'nın göz önüne serdiği gerçekler bu cümlelerin sadece birer iddiadan öteye gitmediğini belgeliyordu. Sözü geçen sayıda, bu sayfadaki yazımızı şu satırlarla noktalamıştık: "Bu vurdumduymaz ülkede, göz önüne serilen tüm bu gerçeklerden sonra bu kıyıma son verecek birileri çıkacak mı acaba?"

Hafta ortasında dergimize gönderilen bir genelge bu sorunun yanıtını veriyordu. Bu belge bizi hem şaşırtıyor hem de sevindiriyordu... Evet... Birileri çıkmıştı... Bundan böyle sübyan koğuşlarındaki çocuklarımız sahipsiz kalmayacaklardı... Ülkedeki tüm savcılıklara ve cezaevi müdürlüklerine gönderilen genelgeye göre, tutukluların can, ırz ve mal emniyetinin sağlanması, cezaların insan onurunu kırmayacak bir biçimde yerine getirilmesi için ciddi ve somut önlemler alınıyordu.

Genelgenin bir yerinde aynen şu cümle yer alıyordu: "Çocuk tutuklu ve hükümlülerin yaşlarının küçüklüğü, hayat tecrübelerinin yetersiz oluşu (...) fiziki güçlerinin zayıf oluşu dikkate alınarak her türlü gayri ahlaki hareketlere, kumar ve uyuşturucu gibi fena alışkanlıklara karşı korunmaları amacıyla..."

Sonra alınacak önlemler sıralanıyordu. Bundan böyle koğuşlarda görevlendirilecek memurlar olgun, evli, çocuklu, müşfik ve ahlaken mazbut kişilerden seçilecekti. 11-15 yaş grubu ile 15-18 yaş grubundaki çocuklar ayrı koğuşlara alınacaktı... 24 saat görev yapabilecek şekilde kadrolar acilen tamamlanacaktı... Koğuşlar cumhuriyet savcıları tarafından gece gündüz habersiz olarak sık sık denetlenecekti... Ve en önemlisi, psikolog, doktor, öğretmen gibi sosyal uzmanların koğuşlara girmesi serbest bırakılmıştı... Oysa bugüne kadar, bu uzmanlarla, içerdeki çocuklar arasında gardiyanlar ve yönetmeliklerden oluşan bir duvar vardı. Kısaca, sosyal uzmanlar, engellenmeden görevlerini yapabileceklerdi ve sübyan koğuşları artık kapalı bir kutu olmaktan çıkacaktı...

İşin en sevindirici yanı ise bu çağdaş genelgenin altında Adalet Bakanı Oltan Sungurlu'nun imzasının bulunmasıydı. Sayın Sungurlu'ya bu çağdaş tutumu nedeniyle, sübyan koğuşlarında yatan çocuklarımız adına teşekkür ediyoruz... Ve bu tutumunu sonuna kadar sürdürmesini diliyoruz...

.....

ANAP'ın bir de öbür yüzü var. İsveç'ten **Nokta**'ya mektup yazan okurumuz Nimet Altınkaynak bu "yüzü" açık bir biçimde ortaya koyuyor. Altınkaynak, bize İsveç'te Türkçe olarak yayımlanan Yeni Birlik adlı derginin iki sayfasını kesip göndermiş. Bu sayfalarda ANAP milletvekili Mehmet Budak ile yapılan bir söyleşi yer alıyor. Budak, akılalmaz bir zihniyetin "saf" bir temsilcisi olarak söyleşinin bir yerinde aynen şöyle söylüyor: **"Zaten Türkiye'de işkence de yoktur. Kendisine işkence ettirmek istemiyorsa, insanlara işkence yapılmaz Türkiye'de."** Derginin muhabiri hayretle soruyor **"Yani kendisine özel olarak işkence yapılmasını isteyen insanlar mı var Türkiye'de?.."** Yanıt, bir ANAP milletvekiline yakışacak kadar "zekice": **"Evet. Örneğin Mamak Askeri Cezaevi'nde bazı mahkûmlar askerlerin ayaklarına tekmeyle vuruyorlardı. Kendilerine işkence edilsin diye. Eee. Tabii onlar da..." "Bu mahkûmlar neden kendilerine işkence yapılmasını istiyorlar?" "İlerde propagandasını yapmak için..."**

Ne demeli? Pes doğrusu...

Orda Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
Ercan Arıklı

YAYIN KURULU BAŞKANI Dr. Adil Özkol
YAYIN KURULU Ayşim Alpman, Ayşenur Arslan, Duygu Asena, İpek Çalışlar, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Deniz İnsel, Güldal Kızıldemir, Dr. Salih Memecan, Mustafa Özyürek, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz
SORUMLU YAYIN YÖNETMENİ Arda Uskan
ANKARA TEMSİLCİSİ Aycan Giritlioğlu
YAYIN YÖNETMEN YARDIMCILARI İpek Çalışlar, Gülay Göktürk
GÖRSEL YÖNETMEN Salih Memecan
İSTİHBARAT ŞEFLERİ Korhan Atay (İstanbul), Nurcan Akad (Ankara)
HABER ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Güldal Kızıldemir, Nadire Mater
ÖZEL HABER BİRİMİ Dürin Ababay (Şef), Neyyire Özkan, Hakan Akçaoğlu.
DIŞ HABERLER Ayşim Alpman, Aydın Demirer, Viki İzrail
EKONOMİ Şaziye Karlıklı, Gülçin Tahiroğlu
KÜLTÜR SANAT Sungu Çapan

YAYIN DANIŞMANI Engin Ardıç
ARAŞTIRMA Ergun Hiçyılmaz
TEKNİK SEKRETER Tahsin Armağan
BÜROLAR İstanbul: Haşmet Babaoğlu, Ali Boratav, Ayşe Baştürk, Ruşen Çakır, Ceylan Göllücü, Alper Görmüş, Sinan Hıncal, Eren Külahlı, Leyla Olca, Mahmut Övür, Serhat Öztürk, Seral Özzeybek, Hümeyra Özalp,Can San, Itır Şahingiray, Emin Tanrıyar, Nihan Taştekin, Mehmet Yalçın
Ankara: Hıdır Göktaş, Erdal Kılıçoğlu, Cengiz Kuşçuoğlu, Haluk Müftüoğulları, Sevkuthan Nevsuhan, Hüseyin Şentürk, Nuray Şirin, Nezih Tavlaş
İzmir: Ahmet Kökçü
Yurtdışı: ALMANYA: Yağmur Atsız, İNGİLTERE: Merih Çolakoğlu, İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis, KIBRIS: Serdar Saydam
GÖRSEL BÖLÜM Nihan Bilkay (Görsel Yön. Yrd.), Emre Ulaş (Grafik/İllüstrasyon), Ali Aydın (Prodüksiyon)

FOTOĞRAF Adem Altan, Deniz Doğan, Erzade Ertem, Erik Molberg Hansen, Batuhan Kıran, Ümit Kırdil, Süleyman Tel, Mehmet Tel
TEKNİK ŞEFLER Nermi Erdur (Fotoğraf), Necati Güngör (Düzelti), Yurdakul Işıtman (Renk Ayrımı) Serpil Köse (Dizgi), Fazıl Mecit (Pikaj-Montaj), Yalçın Salur (Kamera)
KATKIDA BULUNANLAR Pertev Atasay, Hakkı Deveci, Hande Ergenç, Ayça Gülsoy, Ayşen Gür, Hızır Tüzel, Ali Rıza Kuranel, Levent Boyacıoğlu, Gül Büyükbeşe , Can Karakaş , Ayşe Sazak ,UBA
ADRES Gelişim Yayınları, Levent - İstanbul Tel: 169 66 80 (20 Hat) TELEX: 26510
REKLAM İÇİN TELEFON 169 66 80
ANKARA BÜROSU Atatürk Bulvarı, 85/12, Kızılay - Ankara Tel: 33 07 40 (3 Hat) TELEX: 42008
İZMİR BÜROSU İzmiroğlu İşhanı Kat: 4 No: 404 Konak - İzmir Tel: 25 85 79
BASILDIĞI YER GE-PA Basım Sanayii ve Ticaret A.Ş.
DAĞITIM Hürriyet Holding A.Ş.

GELİŞİM

BAŞKAN YARDIMCISI / Finansman Ümit Umar, **BAŞKAN YARDIMCISI / İdare-Reklam** Deniz İnsel, **HALKLA İLİŞKİLER VE ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ** Fatoş Erbil, **SATIŞ MÜDÜRÜ** Yıldırım Ünverdi, **TEKNİK MÜDÜR** Güman Birincioğlu, **DIŞ İLİŞKİLER MÜDÜRÜ** Ayşe Karabece

KİTAP

ÜÇ KADIN, roman, Peride Celâl, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1987, 488 sayfa.

Edebiyatımızın "eski kuşak" kadın yazarlarından Peride Celâl'in bu romanı, her ne kadar "yeni" bir çalışma gibi sunulmuşsa da, (ilk yazılışına ilişkin hiçbir bilgi verilmiyor) aslında otuz yılı aşkın bir süre öncesinde kaleme alınmış. İlk adı "Üç Kadının Romanı" olarak bilinen bu yapıt, İstanbul'un "mutena" semtlerinden birinde yaşayan insanları konu ediniyor. Yazarınca yeniden elden geçirildiğini sandığımız romanın duru ve akıcı Türkçesi, onu "taze" kılan niteliklerden biri. Peride Celâl; yazarlığının başlangıç yıllarını bir yana bırakırsak, özellikle son dönem romanlarıyla belli değerde, ağırlığı olan yapıtlar kazandırmış biridir edebiyatımıza. **Üç Kadın** adlı bu romanın da, söz konusu değerli yapıtlar zincirinin bir halkası olduğu kanısındayız.

Deneme ustasının asansörü

ASANSÖR, Salâh Birsel, Özgür Yayın, İstanbul Mayıs 1987, 216 sayfa.

Son yıllarda kendine özgü, çok renkli ve alabildiğine özgün denemelerini içeren kitaplarıyla edebiyatımıza gerçekten çeşni katan Salâh Birsel, girdiği verimli çalışma döneminin yeni yeni örneklerini yayınlamaya devam ediyor. Bir Rene Magritte resminin kapak olduğu son kitabı **Asansör,** üstadın 1001 Gece Denemeleri adını verdiği dizinin dokuzuncu kitabı. Kendine özgü, tiryakilerinin tadına doyamadığı Türkçesi ve özel sözcükleriyle, resimden caza ve sinemaya, tarihten edebiyata, İstanbul'un Beyoğlu'sundan 1900'lerin Paris'ine kadar her konudaki engin "malumatfuruş"luğunu bir kez daha tatlı tatlı örnekleyen Salâh Birsel'in denemelerine dalmak, püfür püfür esen bir piyasa caddesinde, denize nazır, neşeli bir "payton gezisine" çıkmak gibi bir şey okuyucu için. Resmen kaleminden bal damlayan üstadın, sadece deneme nitelemesiyle tanımlanamayacak zenginlikteki 28 yeni "metnini" bir araya getiren **Asansör**'ün özellikle Salâh Birsel'sever okurlara son derece esprili okuma keyifleri sunacağına kuşku yok. Gündelik yaşamın çarklarının içinde, "fellek fellek fıştıklanmaktan, içinde bir şeylerin ufalanmaya, kararmaya başladığı", koşuşturmak, söyleşmek ve dert anlatmaktan yorgun düşmüş okuyucu için, kısacası gerçek bir dünya nimeti Salâh Birsel'in **Asansör**'ü. Bu denemeleri siz de okuyunca bu kadar övmemize hak vereceksiniz sanırız.

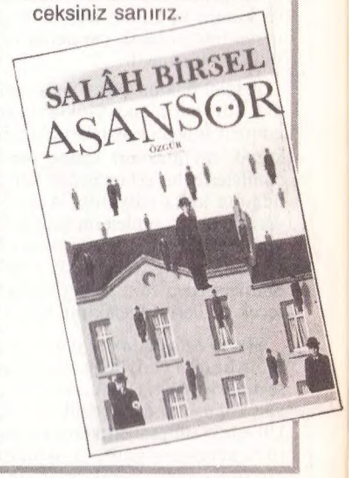

GERİ DÖNECEĞİZ, röportaj, İngela Bendt-James Downing'den çeviren Tanju Soyer Kıyı Yayınları, 120 sayfa 1987. Yeni bir yayınevinin, Kıyı Yayınları'nın ilk kitabı olan **Geri Döneceğiz** İsveçli iki gazetecinin ortak çalışması. Ve Ortadoğu Savaşı'nın yıllardır cehennem hayatı yaşattığı insanları, özellikle de kadınları konu ediniyor. Burada anlatılan kadınların bir bölümü 1948'deki büyük göç ile savrulup gelmiş şimdiki cehennem ortamına; bir bölümü de savaşın içinde gözlerini açmış... Emperyalist emellerin kördüğüm ettiği bir bölgede, dinmek bilmeyen savaş belasına, on yıllar boyunca evlat veren, erkeklerin yanıbaşında yurt kavgasına katılan kadınların acı, kan ve gözyaşı dolu anılarını aktarıyor adı geçen yazarlar. **Geri Döneceğiz** Filistinli çilekeş yurtsever, ama direnç dolu insanların evrensel öyküsü.

YAZARLARI DA VURURLAR, araştırma, Celal Üster ve Atilla Özkırımlı, Cem Yayınevi, İstanbul 1987, 176 sayfa.

Eleştirmen Atilla Özkırımlı ile çevirmen Celal Üster'in ortak çabalarının ürünü olan bu yapıt, insanlık tarihinin gündeminden hiç eksilmeyen bir konuyu, belli bir çerçeve içinde belgeleme amacını taşıyor. Konu, düşüncelerinden, yapıtlarından ötürü egemen güçlerin her çağda ve her ülkede hedef tahtası haline gelmiş olan yazar ve düşünürlerin kısa bir dökümü. Ülkemizdeki düşünce-yaratı özgürlüğüne getirilen sınırlama, hatta yok etme siyasetinin ağırlıkla yansıtıldığı bu yapıtta, Batılı birkaç örnek ise, Celal Üster'in çevirisiyle yer alıyor. Yapıtın, eksiksiz bir çalışma olduğu söylenemez. Ama, Osmanlıdan günümüze sürülen, hapse atılan, işkence edilen, öldürülen yazarların dökümü, ilginç bir "başlangıç çalışması" olarak nitelenebilir.

ALİ RIZA ERTAN ŞİİR ÖDÜLÜ. "Dönemeç" dergisi, 1979'da ölen genç şair Ali Rıza Ertan adına bir şiir yarışması düzenledi. Yarışmaya katılmak isteyenler P.K. 41 Konak-İzmir adresinden bilgi edinebilirler.

En çok satan kitaplar

1. **Müebbet Türküsü,** şiir, Nevzat Çelik, Alan Yayıncılık (1)
2. **Kadının Adı Yok,** deneme, Duygu Asena, Afa Yayınları (2)
3. **Önce İnsanım Sonra Gazeteci,** Emin Çölaşan, Tekin Yayınevi (3)
4. **Rabıta,** araştırma, Uğur Mumcu, Tekin Yayınları (5)
5. **Koku,** roman, Patrick Süskind, Can Yayınları (6)
6. **Gülün Adı,** roman, Umberto Eco, Can Yayınları (4)
7. **Biz Devrimi Çok Sevmiştik,** Dany Cohn-Bendit, Afa Yayınları (11)
8. **Şafak Türküsü,** şiir, Nevzat Çelik, Alan Yayıncılık (7)
9. **İnsan Sıcağı,** anlatı, Dr. Erdal Atabek, Çağdaş Yayınları (14)
10. **İdam Gecesi Anıları,** anı, Halit Çelenk, Onur yayınları (9)
11. **Gülünün Solduğu Akşam,** anı, Erdal Öz, Can Yayınları (8)
12. **Hepinizi Öpüyorum,** Daniel Cohn-Bendit, Metis Yayınları (12)
13. **Kırk Oda,** öykü, Murathan Mungan, Remzi Yayınevi (13)
14. **Yalan Roman,** Emile Ajar, Can Yayınları (—)
15. **Tarihi Yaşarken Yakalamak,** Hasan Cemal, Bilgi Yayınevi (10)

Bu listenin hazırlanmasında bilgilerine başvurduğumuz kitabevleri: İstanbul'da **Akademi, Acar, Deniz, Gençlik, Nezih,** Ankara'da **Bilgi, Dost, İlhan-İlhan, Dönüşüm** ve **İmge,** İzmir'de **Dost, İleri** ve **Yavuz,** Antalya'da **Akdeniz.** (Parantez içindeki sayılar, kitabın bir hafta öncesi sıralamadaki yerini belirtmektedir.)

This announcement appears as a matter of record only.

April, 1987

İKTİSAT BANKASI

U.S. $15,000,000

Cotton Yarn Export Finance Facility

Provided by

Hill Samuel & Co. Limited, *London*
Lloyds Bank P.L.C., *London*
Banque Intercontinentale Arabe, *Paris*
Manufacturers Hanover Trust Co., *New York*
Banca Toscana S.P.A., *Florence*
Banco Borges and Irmao, *Lisbon*
Banque Algerienne du Commerce Exterior, *Zürich*
Banque Internationale Pour l'Afrique Occidentale S.A., *Paris*
Banque Ippa, *Brussels*
National Bank of Sharjah, *Sharjah*
Österreichische Volksbanken AG, *Vienna*
UBAF, *Paris*

Agent

Hill Samuel & Co. Limited, *London*

Şerif Gören'in "Sen Türkülerini Söyle"sinde Kadir İnanır yönetmenin de rol aldığı kahve sahnesinde

SİNEMA

TÜRK SİNEMASINDAN 7 YÖNETMEN. Toplu gösterinin bu haftaki programında İstanbul Ortaköy Sineması'nda Atıf Yılmaz'ın **Aaahh Belinda** (Pazar), Şerif Gören'in **Tomruk** ile **Derman** (Pazartesi), **Kurbağalar** (Salı), **Yılanların Öcü** (Çarşamba) ve **Kan** ile **Sen Türkülerini Söyle** (Perşembe), Ali Özgentürk'ün **Hazal** (Cuma) ve **At** (Cumartesi) adlı filmleri yer alıyor. Ankara Kızılırmak Sineması'ndaysa Şerif Gören'in **Kurbağalar, Yılanların Öcü, Kan, Sen Türkülerini Söyle** ve **Derman** (Pazar), Zeki Ökten'in **Faize Hücum, Pehlivan, Ses** ve **Davacı** (Pazartesi, Salı, Çarşamba, Perşembe, Cuma), Metin Erksan'ın **Dokuz Dağın Efesi, Susuz Yaz, Kuyu** ve **Suçlular Aramızda** (Cumartesi) adlı filmleri gösteriliyor.

KORKU FİLMLERİ. Yaz günleriyle birlikte sinemalarımızı şenlendiren **Gülün Adı, Mission** ve **Aşk Delisi** - Fool For Love gibi mevsim sonu sürprizlerinin yanı sıra, Beyoğlu Emek Sineması'nda süren Korku Filmleri Toplu Gösterisi'nde ise bu hafta gösterilecek filmler şunlar: **Yüzde Doksan Dokuz Ölüm,** (Yön. Dario Argento, Pazartesi), **Ölüm Bölgesine Dönüş** (Salı), **Mezarlık Cinayeti** (Çarşamba), **Karanlık Gözler** (Britt Ekland, Kebir Bedi, John Carradine, Yön. James Polakoff, Perşembe) **Dokuz Kuyruklu Kedi** (Catherine Spaak, Karl Malden, James Franciscus, Yön. Dario Argento, Cuma), **Suspiria** (Jessica Harper, Alida Valli, Joan Bennett, Udo Kier, Stefania Casini, Yön. Dario Argento, Cumartesi) ve **Bir Gece Vakti** (Elizabeth Taylor, Laurence Harvey, Yön. Brian G. Hutton, Pazar).

SERGİ

ANADOLU SELÇUKLU YORUMU TAKI SERGİSİ. Urart'ın, Anadolu Selçuklu döneminin süsleme sanatından yorumladığı takı sergisi, Beylerbeyi Merkez binasında 17 Haziran Çarşamba günü açılıyor. Sergi'nin büyük bölümünü altın takılar oluştururken, o dönemin yaygın çini rengine uygun, "Lapis Lazuli" gibi değerli, mavi renkli taşlar sergideki takıları süslemede kullanılmış. Ön Asya ve Anadolu uygarlıklarını çeşitli dönemlerde yorumlamış olan Urart'ın bu sergisinde yer alan takıların her birinin Selçuklu dönemine ait kesin bir kaynağı bulunuyor ve o dönemin tarihteki önemi bir kez daha vurgulanıyor. İlave olarak İsmet Doğan-Hüsamettin Koçan resim sergisi de izlenebilir.

FESTİVAL

İSTANBUL FESTİVALİ. 15. kez düzenlenen Uluslararası İstanbul Festivali, bu hafta başlayıp 31 Temmuz'a kadar sürecek. Oda müziği, vokal müzik, orkestra konserleri, resitaller, pop ve caz müziği, opera, bale ve dans, tiyatro gösterileri ve çeşitli sergileri kapsayan 15.İstanbul Festivali'ne katılmak üzere bu yıl çok sayıda yıldız sanatçı İstanbul'a akın ediyor. Bu yıldızlar arasında Ray Charles, Modern Jazz Quartet, Herbie Hancock, Chick Corea-Gary Burton, Al Di Meola-Airto Moreira gibi pop caz ustaları, Jean-Pierre Rampal, Ivo Pogorelich, Ruggiero Ricci, Gidon Kremer, Zuzana Ruzickowa, Nicanor Zabaleta gibi ünlü yorumcular özellikle ilgi toplayacak. Klasik müzik tutkunlarının ayrıca, Musica

Piyanist L. Timofeyeva, Şostakoviç ve Rahmaninof'un eserlerini seslendiriyor

Antiqua Köln, Şostakoviç Dörtlüsü, Orpheus Oda Orkestrası, Lucerne Festival Orkestrası gibi tanınmış oda müziği topluluklarını ve Moskova Devlet Senfoni, Krakov Filarmoni, Berlin Senfoni Orkestrası gibi festivalin şimdiden gözdesi olmaya aday orkestralara özel bir ilgi göstereceksiler de kesin.

15. ULUSLARARASI İSTANBUL FESTİVALİ PROGRAMI

	ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ B. Salonu	AÇIK HAVA TİYATROSU	RUMELİ HİSARI	SPOR SERGİ	TAKSİM SAHNESİ
15 Haziran **Pazartesi**	Açılış 10.50 21.30				
16 Haziran **Salı**	Açılış 10.50 21.30				
17 Haziran **Çarşamba**				Moskova S. Sokolov 21.30	
18 Haziran **Perşembe**			Ankara Dev. Tiyatrosu 21.30	Moskova S. Stadler 21.30	
19 Haziran **Cuma**			Ankara Devlet Tiyatrosu 21.30	Moskova S. Timofeyeva 21.30	Dostlar Tiyatrosu 21.30
20 Haziran **Cumartesi**	G. Sokolov 18.30	M. Sanlucar 21.30	Ankara Devlet Tiyatrosu 21.30		Dostlar Tiyatrosu 21.30

14 HAZİRAN Pazar

TV1

10.00 Voltron
10.25 Pazar Sineması "Banjo Hackett"
12.00 Pazar Konseri
13.00 Esrarlı Savaşçı-1
13.45 Haberler
14.00 Stüdyo Pazar

17.00 Cumhurbaşkanlığı Kupası "Galatasaray-Gençlerbirliği"
18.55 TV'de Sinema "Kumsalda Parti"
20.15 İyi Uykular
20.30 Haberler
21.15 Kaynanalar-Son
22.00 Avrupa Basketbol Şampiyonası Final Maçı
24.00 Haberler

TV2

19.46 Ticky-Tocky
20.15 Profesyoneller
21.00 Spor
21.30 Haberler
22.05 Gece Stüdyosu

15 Pazartesi

TV1

08.01 Günaydın Türkiye
10.00 Eğitim Önlisans Programı
11.30 Kapanış
17.30 Açılış
17.31 Eğitim Önlisans Programı
19.00 Haberler
19.15 He-Man
19.45 Sanatımızdan Portreler
20.10 İyi Uykular
20.30 Haberler
21.15 Günahlar-6
22.10 Eyvan
23.00 Büyükbaba Efsanesi
23.50 Haberler

TV2

19.46 Bizim Sazımız Bizim Sözümüz
20.15 Pazartesi Oyunları
21.00 Yerli Belgesel "Sultanahmet Meydanı-1
21.30 Haberler
22.05 Pompeinin Son Günleri-4
22.50 Süpervizyon

16 Salı

TV1

08.01 Günaydın Türkiye
10.00 Eğitim Önlisans Programı
11.30 Kapanış
18.00 Açılış
18.01 Eğitim Önlisans Programı
19.00 Haberler
19.15 Zorro ve Oğlu-4
19.45 Büyük İpek Yolu- 2
20.10 İyi Uykular
20.30 Haberler
21.15 Haberden Habere
22.10 Dikkat
22.20 TV'de Sinema "Zor Günler"
23.50 Haberler

TV2

19.46 Besteciler ve Yorumcular
20.15 Haftanın Dizisi "Kaçış"
21.00 Merak Ettikleriniz
21.30 Haberler
22.05 2. Kanal 2. Gece

17 Çarşamba

TV1

08.01 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
18.59 Açılış
19.00 Haberler
19.15 Ayıcıklar-8
19.45 Mavi Derinliğin Sırları
20.10 İyi Uykular
20.30 Haberler
21.15 Günahlar-Son
22.10 Klasik Sanatlarımız-7
22.45 Bir Solist "Atilla Atasoy"
23.00 Sherlock Holmes
23.50 Haberler

TV2

19.46 Dünden Bugüne Musikimiz
20.15 Perihan Abla
21.00 Cosmos
21.30 Haberler
22.05 Televizyonda Sinema "Figüran"

18 Perşembe

TV1

08.01 Günaydın Türkiye
10.00 Eğitim Önlisans Programı
11.30 Kapanış
18.20 Açılış
18.21 Eğitim Önlisans Programı
19.00 Haberler
19.15 Antilop'un Dönüşü
19.45 İnanç Dünyası
20.10 İyi Uykular
20.30 Haberler
21.15 Perihan Abla
22.10 Dikkat

22.20 Sinema Tarihinden "Evin Neşesi"
24.00 Haberler

TV2

19.46 Gençler İçin Müzik
20.15 Haftanın Dizisi-2
21.00 Sohbet
21.30 Haberler
22.05 Tele-Mozaik
22.50 Modern Çağa Giriş-Son

19 cuma

TV1

08.01 Dil Öğrenelim
10.00 Kapanış
18.59 Açılış
19.00 Haberler
19.15 Polyanna
19.45 Henderson Kardeşler-1
20.30 Haberler
21.15 Bıçak Sırtı-1
22.10 Ben Bilirim

22.50 Konser "Hülya Sözer"
23.20 Küçük Kadınlar-Son
00.10 Haberler

TV2

19.46 Pepero
20.15 Richie ve Ralf
21.00 İslam ve Toplum
21.30 Haberler
22.05 Televizyonda Sinema "Terastakiler"

20 cumartesi

TV1

10.01 Cumartesiden Cumartesiye
13.00 Cumartesi Onüç-1
14.00 Haberler
14.05 Cumartesi Onüç-2
15.35 Şahin
16.20 Nuhun Gemisi
16.50 Yaşadıkça
18.30 TV'de Sinema "Macon'a Dönüş"
20.00 Altın Kızlar-5
20.30 Haberler
21.15 Kuruntu Ailesi
22.05 Bir Cumartesi Gecesi
22.50 TV'de Türk Sineması "Sahipsizler"
00.10 Haberler

TV2

19.46 Spor
20.10 Sevimli Yaramaz
20.15 Haftanın Dizisi-3
21.00 Şans Çemberi
21.30 Haberler
22.05 Opera "Orfeo and Euridice"

TELEVİZYON

TV1 BANJO HACKETT (Banjo Hackett). Sinemanın ilk ünlü oyuncularından, İngiliz asıllı Victor McLaglen'in oğlu Andrew McLaglen'in yönettiği bu TV filmi, daha çok çocuklar için kotarılmış bir western çalışması. Filmin kahramanı Banjo Hackett, at ticareti yapan usta bir silahşör. Kız kardeşinin ölümü üzerine, hayatta kalan tek akrabası olan yeğenini yanına alan Banjo, eskiden satmış olduğu bir atın peşine düşer ve zorlu bir yolculuktan sonra atı bulup yeğenine hediye eder... John Ford yapımı, klasik western filmlerini taklit eden western, serüven ve gösterişli üstün yapımlarla adını duyuran ve sonradan iyice ticari sinemanın içine gömülen yönetmen McLaglen'in tam adı "Banjo Hackett: Roamin' Free" olan bu filminin oyuncuları Don Meredith, Jennifer Warren, Dan O'Herlihy, Anne Francis ve Amerikan TV dizilerinin sevilen western yıldızı Chuck Connors. **Oyalayıcı, sıradan bir TV filmi Banjo Hackett.** 1976 ABD yapımı, 100 dakika.

14 Haziran Pazar

TV1 KUMSALDA PARTİ (Beach Party). Cumhurbaşkanlığı Kupası nın naklen yayınlanması yi-

"Kumsalda Parti"de Frankie Avalon ve Dorothy Malone var

ne son anda hatırlanınca, olan, bu saate programlanan Mark Rydell'in "Harry and Walter go to New York-Soygun" adlı filmine oldu ve **Soygun** cumartesi gününe kaydırılıp cumartesininin **Kumsalda Parti**'si pazar ekranına geldi. **Kumsalda Parti**'de genç çiftlerin flört alışkanlıklarını incelemek amacıyla, Kaliforniya sahillerinde yazlık ev kiralayan bir antropoloji profesörünün serüvenini izleyeceğiz.

Çeyrek yüzyıl öncesinin pop müzik parçalarıyla bezenmiş, rahatlatıcı bir ortamda geçen, eski moda bu gençlik filmini, Amerikan sinemasının her türde film yapmış, "bezirgân" yönetmenlerinden William Asher yönetmiş. Oyuncu kadrosundaysa Robert Cummings, Dorothy Malone, Vincent Price gibi oyuncularla birlikte, o dönemin gözde şarkıcısı Frankie Avalon da rol almış. Tatil günü atmosferine uygun bu eski gençlik filmi önemli olmamakla birlikte, belki "nostaljik takılanlara" **ilginç gelebilir.** 1963 ABD yapımı, 105 dakika.

14 Haziran Pazar

TV1 GALATASARAY-GENÇLERBİRLİĞİ. Türkiye ligi birincisi Galatasaray'la, Türkiye Kupası şampiyonu Gençlerbirliği'nin Cumhurbaşkanlığı Kupası'nı kazanmak için terleyecekleri maç ekrandan naklen yayınlanıyor.

14 Haziran Pazar

TV1 ZOR GÜNLER (Fun with Dick and Jane). Uzay araştırma merkezinde çalışan Dick Harper (George Segal) işlerin yolunda gitmediği gerekçesiyle kovulunca, maddi sıkıntıya düşer. Tüm çabasına karşın iş bulamayan Dick, karısı Jane (Jane Fonda) ile faizle borç para bulacak, ama çok geçmeden bu parayı da soyunculara kaptıracaklardır... Orta sınıftan Amerikalı bir çiftin maddi bunalımlarını, sorunlarını oldukça zıpır ve delişmen bir yaklaşımla, yer yer "tuvalet esprileriyle" karışık bir duvar edebiyatı düzeyinde aktaran bu Amerikan komedisinin yönetmeni, "İlk Kan-Rambo"yla ünlenen Ted Kotcheff. Jane Fonda ile George Segal ikilisini yöneten Ted Kotcheff hafif, eğlendirici ve delidolu bir güldürü filmi gerçekleştiriyor. Çok fazla beklentileriniz yoksa, **rahatlıkla izleyebileceğiniz bu komedide** Jane Fonda'yla, George Segal'ın yanı sıra özellikle Dick'in patronu rolündeki Ed McMahon'un performansı da dikkate değer. Diğer rollerde Alan Miller ile Dick Gautier var. 1976 ABD yapımı, 100 dakika.

16 Haziran Salı

TV2 FİGÜRAN (Salut l'Artiste). Bu yıl Cannes'da, "Sonuncu Leo"dan (1970) yıllar sonra yeniden en iyi aktör seçilen Marcello Mastroianni'nin başrolünü üstlendiği **Figüran,** 70'li yıllarda "Mutlu Alexandre", "Siyah Ayakkabılı Sarışın", "Damdaki Çapkın" gibi düzeyli güldürleriyle başarı kazanan Yves Robert'in yönettiği bir film. Mastroianni'ye Françoise Fabian, Carla Gravina, Evelyne Buyle ve Jean Rochefort'un eşlik ettiği film, Paris'te geçiyor. İtalyan Montei (M. Mastroianni) yakın arkadaşı Clement ile orda burda figüranlık yapmaktadır. Ailesi Roma'da yaşayan Montei, Paris'teki sev-

Mastroianni, "Figüran"da kılıktan kılığa giriyor

gilisiyle gününü gün etmektedir. Yves Robert'in, kahramanının çeşitli ailesel ve bireysel sorunlarını ve özellikle figüranlık mesleğinin zor yanlarını öne çıkardığı **Figüran** ya da "Selam Artist" sonuçta **sevimli bir film.** 1973 Fransız-İtalyan ortak yapımı, 96 dakika.

17 Haziran Çarşamba

TV1 EVİN NEŞESİ (Prudence and the Pill). Hugh Mills'in kendi oyunundan senaryosunu yazdığı cinsellik ağırlıklı bu İngiliz komedisi, doğum kontrol haplarının yaygınlaştığı 60'lı yıllardan bir kesit sunuyor. Prudence (Deborah Kerr) ile Gerald (David Niven) uzun yıllardan beri evli olmalarına karşın çocuk sahibi olamamış bir çifttir. Ne var ki günün birinde, tesadüf sonucu, karısının sürekli doğum kontrol hapı kullandığını öğrenecek ve karısına küçük bir oyun oynamaya karar verecektir Gerald... Filmde, zaman zaman ilginç filmlere imza atmış Fielder Cook'un anlatımı, kimi bölümlerde gerçekten parıltılı ve eğlenceli bir tona bürünüyor. Ted Moore'un görüntüleri, Bernard Ebbinghouse'un müziği, David Niven, Deborah Kerr ve Edith Evans'ın öne çıktığı oyuncu kadrosuyla destekli **Evin Neşesi,** pek "Sinema Tarihinden" programına denk düşen bir seçim sayılmazsa da ilgiyle izlenen, İngiliz "humor"unu bir ölçüde yansıtabilen ve bu hafta ekrandaki sıradan filmlerin arasında dikkati çe-

Günümüzün gözde yıldızı Jane Fonda

Paul Newman'la karısının gençliği

TV2 TERASTAKİLER (From the Terrace). Bu hafta ekrana doluşturulan sıradan filmlerin arasında ortalama seyirciye ilginç gelebilecek bir film.

Bu yıl nihayet Oscar "amcacığına" kavuşabilen Hollywood'un kır saçlı, "olgun erkek" yıldızı Paul Newman'la yıllardır mutlu bir beraberlik sürdüren karısı Joanne Woodward'ı, Actor's Studio'dan yeni çıkmış, 27 yıl önceki gençlik halleriyle karşımıza getiren bu filmin yönetmeni, 1978'de ölen Mark Robson. Hiçbir zaman büyük bir sinemacı olamayan, ama gerçekçi dramlardan savaş serüvenlerine, polisiye filmden ya da felaket filminden müzikallere kadar hemen hemen her türü denediği ve kimi zaman gişe açısından iyi iş yapan filmlerinde hep belli bir teknik düzeyi tutken, **keyifli bir güldürü.** 1968 İngiliz yapımı, 92 dakika.

18 Haziran Perşembe

TV1 BIÇAK SIRTI (Critical List). Robert Wagner, Lloyd Bridges, Melinda Dillon, Ken Howard ve

Robert Wagner "Bıçak Sırtı"nda

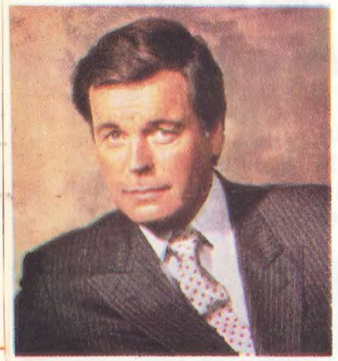

"ihtiyar delikanlı" Buddy Ebsen'in oynadığı bu yeni TV dizisinde, ayrı yaşadığı karısıyla sorunları olan, hastane yöneticisi bir doktorun öyküsü anlatılıyor. Doktor Daniel rolünde Robert Wagner'ı izleyeceğimiz, belli klişelere göre tezgâhlanmış bu Amerikan yapımı dizinin yönetmeniyse Lou Antonio.

19 Haziran Cuma

TV1 MACON'A DÖNÜŞ (Return to Macon County). Bo ile Harley araba yarışlarına meraklı, zaman zaman yarışlara katılıp çeşitli ödüller kazanmış iki arkadaştır (Nick Nolte, Don Johnson). Günün birinde tanıştıkları Junell adındaki kız, Bo ile duygusal ilişkiye girip Bo'yu bu hayattan vazgeçirmeye çalışınca, iki arkadaşın arası açılır ve tatsızlık çıkar. Ama Junell ikisini de terk edip kendi yoluna gidince Bo'yla Harley yeniden eskiden olduğu gibi birlikte yarışlara katılmaya hazırlanırlar... Richard Compton'un yönettiği ve Nick Nolte'un ilk filmlerinden olan bu yüzeysel serüven filminin diğer oyuncusuysa "Miami Vice" adlı diziyle ünlenen şarkıcı-aktör Don Johnson. Günümüzün bu iki ünlü popüler Hollywood oyuncusunu 10 yıl önceki halleriyle izlettirmekten başka bir özelliği olmayan **Macon'a Dönüş haftanın sıradan filmlerinden biri.** 1975 ABD yapımı, 89 dakika.

"Macon'a Dönüş" Nick Nolte'un ilk filmlerinden

20 Haziran Cumartesi

TV1 SAHİPSİZLER. Nitelikli Türk filmlerini ekrana getirmekte kararlı görünen TRT, bu cumartesi programına Kadir İnanır ve Selma Güneri'nin oynadığı ve Şerif Gören'in yönettiği (!) **Sahipsizler**'i almış. Ne var ki Şerif Gören'in sinemacılık hayatında **Sahipsizler** adlı bir filmi yoktu, hele hele "Selma Güneri'yle hiç birlikte çalışmamış"tı.

Göreç'in "Sahipsizler"inde Kadir İnanır başrolde

Çünkü **Sahipsizler**'in yönetmeni Ertem Göreç'ti. Anlaşılan son haftalarda oyuncuların adlarının doğru dürüst yazılışından filmin Mısır yapımı mı, Türk yapımı mı oluşuna kadar, sık sık "daktilo yanlışları"ndan kaynaklanan "fahiş" hatalara düşen TRT, yaz rehavetiyle yine yanılarak Ertem Göreç'i Şerif Gören yapıvermişti. Erdoğan Tünaş'ın senaryosundan çekilen ve yine en beylik Yeşilçam klişelerinin bir araya getirildiği **Sahipsizler**'de yan rollerde Ali Şen, Mualla Sürer, Nubar Terziyan ve Mümtaz Ener var. Bu filmi, en beylik deyişle **izleseniz de olur, izlemeseniz de.** 1974 yapımı, 80 dakika.

20 Haziran Cumartesi

Bu yıl nihayet Oscar ödülüne kavusan Paul Newman, karısı Joanna Woodward'la çevirdikleri "Terastakiler" de uyumlu bir çifti canlandırıyorlar

turan Robson'ın, "best-seller" yazarı John O'Hara'nın romanından uyarladığı **Terastakiler,** ağır ve uzun bir aile melodramı.

Hollywood'un 1960'larda-ki aile sorunlarına yaklaşımını, dönemin "çok satan, çok seyirci toplayan" reçetelerine göre sergileyen bu tipik film, varlıklı sosyete kızı rolündeki Joanne Woodward'ın da çıkışı oldu. Babasıyla süregelen iletişim kopukluğuna üzülerek evini terk eden "kleptoman" genç Alfred Eaton'ın, bir partide rastladığı Mary'ye âşık olmasıyla gelişen filmde, sorunlu genç kahramanımızın zengin bir bankerin torununu boğulmaktan kurtarmasıyla önüne yeni ufuklar açılacaktır... Durgun, sıkıntılı ve oldukça uzun tutulmuş film, donuk anlatımıyla, karakterlerinin yeterince işlenememesine karşın Paul Newman, Joann Woodward, Myrna Loy ve Ina Balin gibi oyuncularının çabasıyla bir ölçüde göz dolduruyor. Yıllar önce "Aşk Bahçeleri" adıyla sinemalarımızda gösterilmiş **Terastakiler,** kuşkusuz başarılı bir film olmaktan çok, iyi hasılat getirmiş bir iş filmi özelliklerini içermesiyle, o dönem Hollywood'unun tipik bir ürünü olması bakımından **nostaljik bir ilgi toplayabilir,** özellikle duygusal film meraklılarına hitap edebilir. Tabii yine iki buçuk saat dayanıp dayanmamak sizin bileceğiniz iş. 1960 ABD yapımı, 145 dakika.

19 Haziran Cuma

AYDINLAR SOSYAL DEMOKRASİYİ TARTIŞIYOR

"TANRIM BENİ BAŞTAN YARAT"

Üst üste gelen seçim yenilgileri sosyal demokrasinin içinde bulunduğu bunalımı giderek derinleştiriyor. Nokta, 60 aydınla bu bunalımın nedenleri, çıkış yolları üzerine görüştü. Kimileri seçim başarısızlıklarını pratik bazı nedenlere bağlarken, bir bölüm sosyal demokrat ideolojik netleşmenin sağlanması gerektiği görüşünde.

"Biz sosyal demokratlar bugün iktidara geldik diyelim. Halkı ANAP'a kıyasla daha az inim inim inleteceğimize inanmıyorum ben."

Türkiye'nin sayılı aydınlarından ve DSP'de Ecevit'lerin yakın çevresinden biri olarak tanınan Prof. Asaf Savaş Akat söylüyordu bunları.

Ve hangi şartlarda söylüyordu?

Türkiye'nin iki sosyal demokrat partisinin bir seçim sınavından daha nakavtla çıktığı, her iki partinin de yenilgi şoku içinde suç yükleyecek merci aradığı günlerde... Kimileri, "Ah, İnönü yumruğunu şöyle bir vuramadı", kimileri "Ecevit bir türlü şu kara inadını bırakamadı" derken, bazıları ANAP'ın devlet hazinesini seçim için kullanmasından ya da seçim beldelerini, kendi kuvvetli olduğu yerlere göre seçtiğinden şikâyet ederken, Asaf Savaş Akat ve daha birçok aydın yenilgiye getirilen bütün bu "gerekçeleri" reddediyor ve "Bereket ki iktidara gelmiyoruz" diyebiliyorlardı.

Ama aynı günlerde, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, seçim sonuçlarından ötürü parti örgütlerini kutluyor, Ecevit'ler girdikleri yerlerde başarılı olduklarını söylüyorlardı.

Bu nasıl bir başarıydı ki, bundan on yıl önce iktidar olan bir partinin ardılları bugün 84 beldenin yalnızca 9'unda seçim kazanabiliyorlar, azımsanamayacak bir bölümünde aday bile çıkaramıyorlardı...

Başırısızlıklar inkâr edilmez bir biçimde ortadaydı. Seçmen, Türkiye'nin iki sosyal demokrat partisi ve iki liderine "hayır" demişti. Bir zamanlar "umut" olmuş, iktidar olmuş, ana muhalefet olmuş iki lider, şimdi iki yalnız adam olarak "son tangolarını" yapmaktaydılar... Birbirlerine yüzlerini dönmeden yapılan bu "dansın" adımları karanlık bir geleceğe doğru açılıyordu.

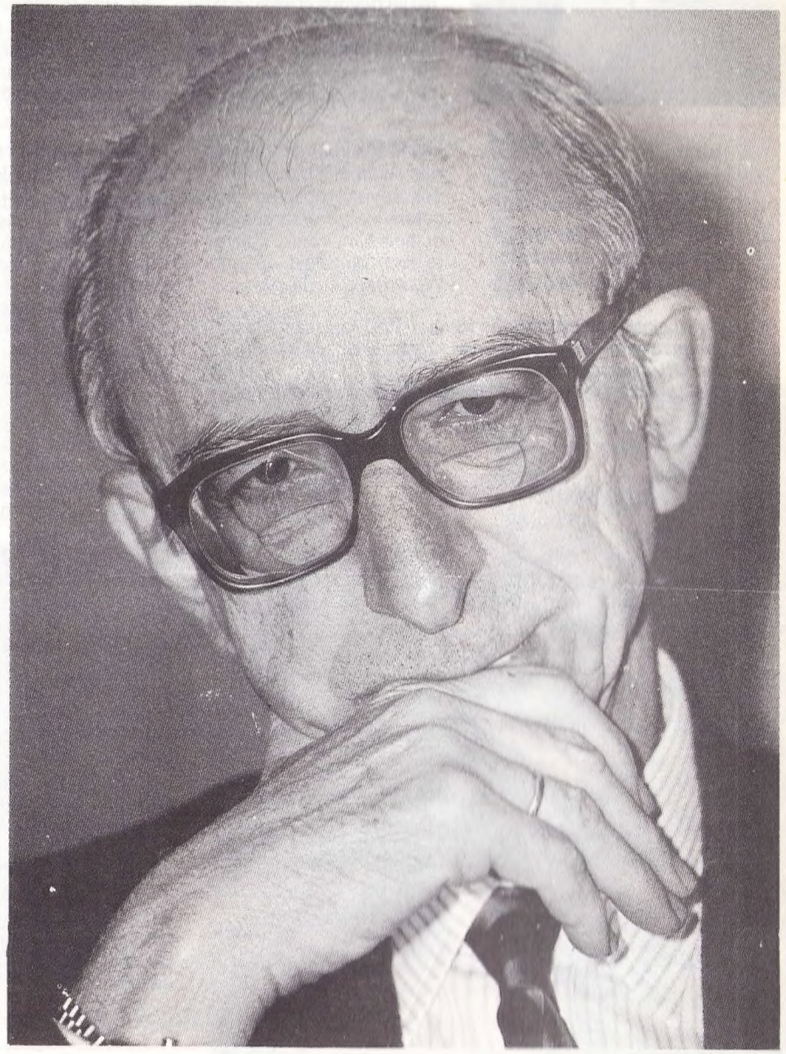

ADEM ALTAN/NOKTA

Mesaj olmayınca. Sosyal demokrasinin son seçimde uğradığı hezimet, sol aydınlar arasında şokla birlikte bir tartışmayı da bütün sıcaklığıyla gündeme getirmişti. Ne oluyordu sosyal demokrasiye? Bu, geçici bir bunalım mıydı yoksa bir iflas mı? Yenilgi liderlerde, kadroda, taktiklerde mi aranmalıydı, yoksa daha derinlerde mi? **Nokta**'nın konuştuğu 60 aydının bir bölümü, sosyal demokrasinin yenilgisinde liderlerin yetersizlik ve hatalarının altını çiziyordu. Erdal Bey'den lider olmazdı. Kendisi için en iyisi bir an önce üniversitedeki kürsüsüne dönmek olacaktı. DSP'nin aldığı oylar, bu partinin "manevi" liderinin karizmasının iyice aşındığını ortaya koymuştu. Ah, şöyle eline, beynine, hele hele diline kuvvetli bir lider çıksa, sosyal demokrasi ihya olurdu!

Ama çoğunluk meselenin bu kadar basit olduğunu düşünmüyordu. "Bölükbaşı halk kitlelerine karşı çok rahat konuşurdu ama fazla da oy alamazdı" diyordu Çetin Altan.

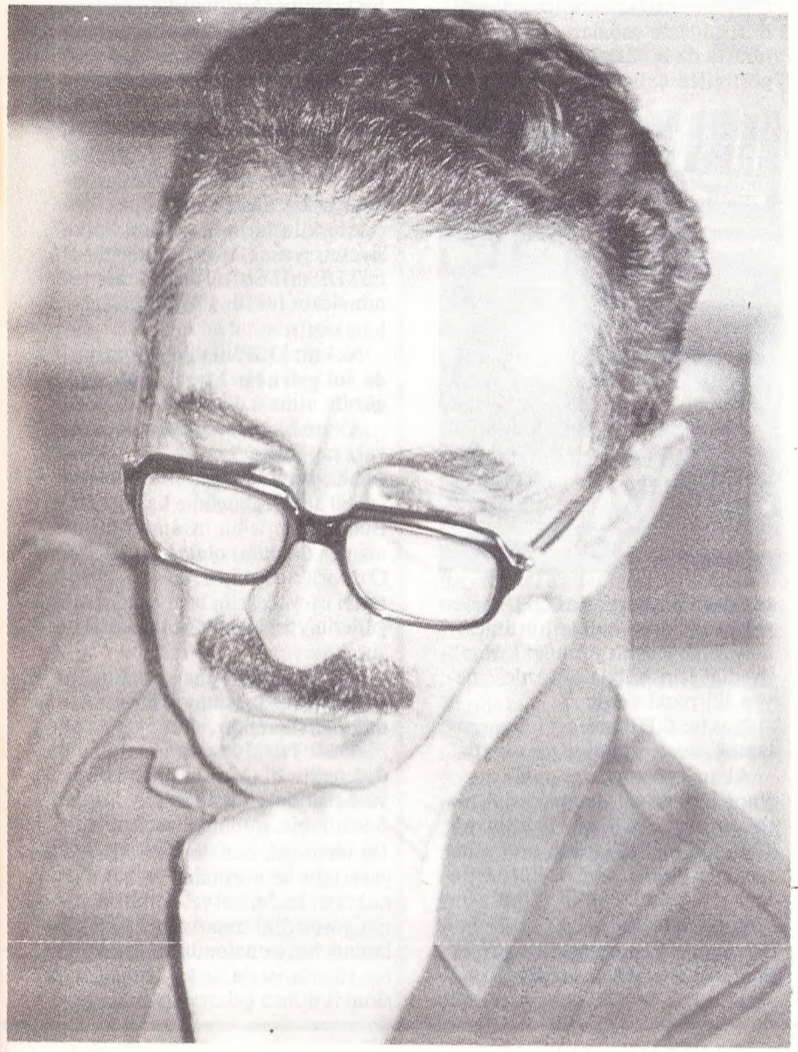

ADEM ALTAN/NOKTA

Kimileri, "Ah, İnönü yumruğunu şöyle bir vuramadı", kimileri de "Ecevit bir türlü şu kara inadını bırakamadı" derken taraflar "hallerinden" memnun görünüyor. Erdal İnönü, seçim sonuçlarından ötürü örgütü kutlarken, Ecevit'ler her yerde başarılarını tekrarlıyor

Liderlikte zaaf, yenilginin çok tali bir etkeni olabilirdi ancak.

Peki ya bölünmüşlük etkeni? **Nokta**'nın soruşturmasında, aralarında Emil Galip Sandalcı, Füsun Akatlı, Oruç Aruoba, İlhami Soysal, Şaban Ormanlar'ın bulunduğu birçok aydın, son yenilgiyi SHP-DSP bölünmüşlüğü ile açıklıyorlardı. Oysa DSP İstanbul İl Başkanı Dr. Seyfettin Gürsel'e göre, birleşmenin hiçbir anlamı yoktu. Sosyal demokrasiyi iktidar filan yapmazdı. Prof. Akat, işi daha da ileriye götürüyor ve "Şu anda birlik adına sosyal demokrasinin içindeki büyük ideolojik farklılıkların hasıraltı edilmesi yapılabilecek en büyük kötülüktür" diyordu.

"Coşku yetersizliği", "kadro yetersizliği" gibi gerekçeler de sık sık öne sürülüyordu ama neden eksikti coşku ve neden yeni kadrolar yetişmiyordu? Çünkü, hayat olmayan yerde, coşku da, taze kan da olmazdı! Doç. Nilüfer Göle bu durumu şöyle açıklıyordu: "Sosyal demokratların sunduğu bir mesaj yok. Oy verenler de gelenekleri gereği oy veriyorlar. Öbür tarafa geçemedikleri için sosyal demokratlar, ama pozitif bir şekilde, yani bir alternatif geliştirdiği için bir sosyal demokrat kimliği yok."

"Doğuştan illetli." Aydınların büyük kısmı, sosyal demokrasinin artık, "yerim dar, yenim dar" gibi oyalamacalardan vazgeçip gerçeği görmesi gerektiği düşüncesindeydiler: Sosyal demokrasinin derdi sanıldığından çok daha derinlerdeydi? Ve hayatiydi! "Bence sosyal demokrasinin en temel meselesi" diyordu Dr. Şahin Alpay, "Hareketin fikri bakımdan inşaası, ne olup ne olmadığının gerek akımın mensupları, gerekse seçmen nezdinde olabildiğince açıklık kazanmasıdır" ve ekliyordu: "Sosyal demokrasinin bu açılardan büyük bir zaaf içinde olduğunu düşünüyorum."

Nokta'nın soruşturmasını yanıtlayan aydınlardan bir bölümü, "sosyal demokrasi iflasın eşiğinde midir" sorusunu "zaten baştan if-

las etmiş bir görüştür'' tarzında cevaplıyorlardı. Bu gruba göre, sosyal demokrasi, daha baştan ''illetli doğmuş bir çocuk''tu. Doğu Perinçek sosyal demokrasinin ''iki arada bir derede karakteriyle tarihe damga vurma şansı olmadığını'' söylüyordu. Perinçek'e göre kapitalizmin yedeklastiği işlevini üstlenen sosyal demokrasinin onun dalgalanmaları ile birlikte iniş-çıkışlar göstermesi çok doğaldı. Refik Erduran ise bu görüşü şöyle ifade ediyordu: ''Aslında dünyada yalnız iki düzen geçerlidir. Sosyal demokrasi bunların ikisinin geçici bir kırmasıdır.''

Devletle fazla bütünleşince. Cevaplayıcılar arasında önemli bir grubu da, ''sosyal demokraside büyük bir dönüşümü gerekli ve mümkün gören'' sosyal demokrat aydınlar oluşturuyordu. Bu grupta yer alanlara göre, sosyal demokrasi gömlek değiştirmeliydi! Çağdaş, sağlıklı, özgün bir sosyal demokrasi yaratmak için, tartışmalar açıyor, otellerde toplantılar düzenliyor, teorik bir yayın organı çıkarmaya çalışıyorlardı.

"CHP hurafelerine son"

Ecevit'lerin yakın çevresinden ve sosyal demokrat kesimin yeni seslerinden Prof. Dr. Asaf Savaş Akat'la, Ruşen Çakır görüştü.

Nokta: Bugün, geriye doğru da dönüp bakarak, sosyal demokrasinin Türkiye'deki yeri ve durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Akat: Sosyal demokrasi dediğimiz toplum projesi aslında Türkiye için yenidir. CHP'nin son derecede özel şartlarda, 60'lı yıllar sonunda bir dönüşüme uğradığını biliyoruz. Hiç olmazsa kendi kendini tanımlarken bu sözcüğü kullanmaya başladığını görüyoruz. Ama bunlar 1980'e gelindiğinde anlamlı bir sosyal demokrat hareket olduğunu ya da güçlü bir sosyal demokrat parti olduğuna işaret etmiyor. Sosyal demokrasinin doğum tarihi, solun tarihidir, bu da TİP'in kuruluşudur. Benim 80'den sonra daima söylediğim şey, arzulamadığımız bir şey olmasına karşın, CHP'nin 12 Eylül rejimi tarafından kapatılmasıyla işin renginin değişmesidir. Devlet kurmuş ve uzun süre ülkeyi tek parti rejimi altında yönetmiş bir kadroyla hiçbir zaman sağlıklı bir sosyal demokrasi olamazdı. Şimdi sağlıklı bir sosyal demokrat oluşumla karşı karşıya gelebiliriz. Önce kendine sosyal demokrat diyen bir parti vardı, bunu kurmuş hareket yoktu. Şimdi beklediğimiz bu hareketin oluşumudur.

Nokta: 12 Mart'tan sonra Ecevit tam bir ''umut misyonu'' ile büyük destek buldu. 12 Eylül'den sonra sosyal demokratların böyle bir imaj yaratamamaları 12 Eylül'ü yapanların bir başarısı mı?

Akat: Hayır. Bu bence sosyal demokrat hareketin doğuşunun kolay olmamasından. Artık iki tane parti var. SHP, CHP'nin devam etmesinden yana. DSP ise yeni bir sosyal demokrat hareketin ve partinin oluşmasından yana tavır koymaktadır. Her ikisinin de sorunları vardır. Bunların önemli bölümü CHP'den kaynaklanmaktadır. Yani bir tarafta CHP'nin halktan kopuk geleneğini sürdürme çabaları vardır. Öte tarafta da bunları engellemek için gösterilen çabalar sonucunda bi-

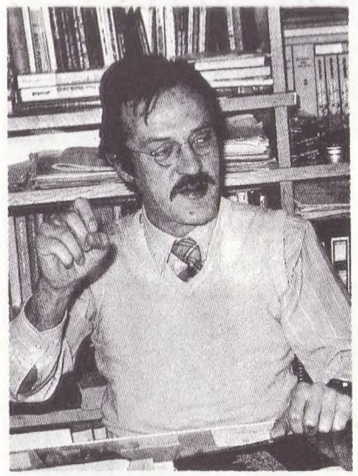

raz steril bir parti, biri CHP geleneği yüzünden halkla bütünleşemeyen, diğeri bu geleneği kırmak istediği için halkla bütünleşemeyen iki parti vardır.

Nokta: CHP geleneğini sorgulamak, anahtar nokta mı oluyor?

Akat: Bu onu da aşan bir olay. Yani biz sosyal demokrasiyi bir toplum projesi olarak 1930'lardan, 40'lardan mı başlatacağız, yoksa çalışan kütlelerin hareketi olarak 2000'li yıllarda mı tanımlayacağız?

Nokta: Yenileşmenin, gerçek bir sosyal demokrat hareketin sacayakları, ilkeleri neler olabilir?

Akat: Birincisi demokrasidir. En basit örnek, ayrışmanın en belirgin hale geldiği yer, darbeler sorunudur. Bazı darbeler iyi, bazıları kötü müdür? Tek parti rejimleri, çok parti rejimlerinden daha iyi olabilir mi? Yani kayıtsız şartsız bir demokrasiden yana mıyız, yoksa demokrasinin olmadığı iyi haller de olabilir mi diyoruz? İkincisi, ekonomidir. Sosyal demokrasi adı altında, çağı geçmiş bir komuta ekonomiciliğini mi yapacağız, yoksa ülkeyi 2000'li yıllara götürecek, akılcı, büyümeci ve sosyal adaletçi politikalar mı uygulayacağız? Bir tarafta hurafeler vardır: İyi darbe, tek parti, devletçilik hurafeleri. Recep Peker ve CHP geleneğidir bunlar. 61 Anayasası'ndan sonra ocak bucak teşkilatlarını kapayan, halka siyaseti yasaklayan kimdir? AP mi? DP mi? Sosyal demokrasi, tanımı icabı bu kapatmaya karşı bir harekettir.

Nokta: DSP'nin din konusunda sol geleneğe kıyasla çok hoşgörülü olması dikkatleri çekiyor.

Akat: Eski kavga şalvar, kravat, şapka kavgasıydı. Biz diyoruz ki, bunlar bitti. Şimdi kavga sosyal adalet, büyüme kavgasıdır. Bunun için de bir insanın Müslüman ya da ateist olması ikincildir. O devirler geçmiştir. Hem demokrasiyi isteyeceksin, hem de dini örgütlerin yasaklanmasını isteyeceksin.

Nokta: Başa dönersek, bugün sosyal demokrasinin çok genç olduğu söylenebilir mi?

Akat: Türkiye açısından, daha doğmakta olan bir hareket. Dünya açısından da 1970'li yıllarda önemli bir bunalım geçirmiştir. Bu ideolojik bunalım son derece yararlıdır ve normaldir. Çünkü o noktaya kadar sosyal demokrasinin gösterdiği başarıdan kaynaklanmış bir bunalımdır. Türkiye'nin rönesansı da sosyal demokrasinin iktidara gelmesiyle başlayacaktır.

Nokta: Ne zaman?

Akat: İki yön var. Bir yapısal, bir konjonktürel. Yapısal olarak bu Türkiye'de bir gün olacaktır. Mevcut sağ iktidarları denedikten sonra... Şu anda benim beklentim 1992'dir. Ama bu konjonktüre bağlıdır. Örneğin önümüzdeki seçimleri ANAP'ın kazanması belki geciktirebilir. Ama biliyoruz ki, sağ iktidarlarla Türkiye'nin gidebileceği alan bellidir. Sosyal demokrat iktidarı asıl engelleyecek olan toplum ile siyasi kadrolar arasındaki kopukluğun süregelmesidir.

Nokta: İki partinin birleşmesi gerektiği görüşlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Akat: SHP ile DSP'nin birleşmesini istemek CHP'nin geri gelmesini istemektir. Kendi içlerinde büyük ideolojik sorunları olan, birbirleriyle çelişen fikirler ve kadrolar bileşkesi biçiminde bir partiyle sosyal demokrasi velev iktidara gelse, üç günde iktidardan tükürükle giderdi. Birlik adına sosyal demokrasinin içindeki büyük ideolojik farklılıkların hasıraltı edilmesi şu andaki sosyal demokrasiye yapılacak en büyük kötülüktür. Her şeyi açık açık konuşacağız, tartışacağız ve ilerde doğru fikirler etrafında birleşeceğiz.

Nokta: ''ANAP halkı inim inim inletirken...'' tarzındaki yaklaşımlara karşı çıkıyorsunuz...

Akat: Halkın bu numarayı yemeyeceği kanaatindeyim. Yani şu anda büyük çoğunluğu biz iktidara geldiğimizde, ANAP'a kıyasla daha az inleteceğimize ikna edecek durumda değiliz. Şu anki sosyal demokrat kadrolarla Türkiye devletinin ANAP'tan daha iyi yönetileceği görüşünde değilim. Halk da o kadar enayi değil. Şu anda adam sosyal demokrat da olsa, bu adamlarla bu iş olmaz diyor.

21. yüzyılın alternatif sosyal demokrasisini bugünden yaratmaya çalışan bu insanların ilk boy hedefi, sosyal demokrasinin geçmişi oluyordu. Geçmiş denince de akla, CHP ve onun altı oku geliyordu. DSP'li Seyfettin Gürsel ''Biz sosyal demokrasiyi İttihat Terakki'den başlatamayız. Tek parti dönemini de köken olarak göremeyiz. Bizde 6 ok yok. Özellikle iki oka biz programımızda yer vermedik: Devletçilik ve devrimcilik'' derken, sosyal demokrasi içindeki iki çizgi mücadelesinin de en can alıcı noktalarına işaret etmiş oluyordu.

Benzer yaklaşımlar ''dışardan'' da geliyordu. Örneğin İskender Savaşır'a göre ''sosyal demokrat partiler, kendilerini devlet içersindeki konumlarıyla değil, gündelik iktisadi hayat içersindeki konumlarıyla tarif eden'' partilerdi. Ancak Türkiye'de ''devletle fazla bütünleştikleri için bu özelliklerini yitiriyorlar''dı.

> "Sosyal demokratlar iki arada bir derede karakterleriyle tarihi yazan bir rol oynama şansına sahip değiller."
> **Doğu Perinçek**

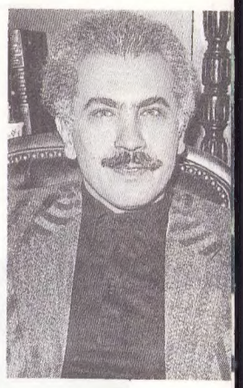

Çetin Altan da Türk sosyal demokratlarının devlet sözünü fazla kullandıklarını belirterek şunları söylüyordu: ''Türkiye'de korkunç patron baskıları yaşanmamış ama devlet zorlamalarından geçilmiş. Küçükken ağzıma biber sürülmüşse ve bana bir gün biber dolmasından söz edilirse 'o biber, bu biber aynı mı' beni ilgilendirmez.''

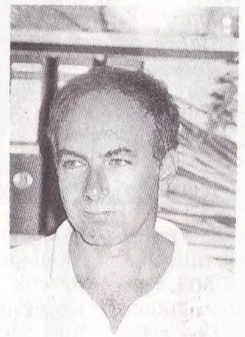

> "Ekonomiyi yönetmede kapitalizmin has savunucuları, rötuşçularından yani sosyal demokratlardan daha başarılı oluyorlar."
> **Bülent Tanör**

Tek ses tek nefes. CHP geleneğinden sosyal demokrasiye miras kalan devletçiliğin kendini en yoğun biçimde duyurduğu alan çoğulcu demokrasiye yaklaşımlardı. SHP içinden bir ses, yakınlarda Ankara İl Başkanlığı'ndan istifa eden Ertuğrul Günay bu zaafı şöyle dile getiriyordu: ''CHP çeyrek yüzyıl kadar tek parti olarak yönetimde bulunmuş ve derinliğinde tekçi görüşleri hep barındırmıştır. Sosyal demokrasi Türkiye'de kendini dönüştüren bu CHP'den doğmuştur. Dolayısıyla çoğulculuğu yeni yeni benimsiyor gözükmektedir. Yeteri kadar demokrat olamamışlardır. Demokrasinin ikide bir kesintiye uğramasının en büyük nedenlerinden biri de budur.''

Türk sosyal demokratlarının, Batıdakilerin aksine işçi hareketi kökenine değil de devlet partisi CHP'ye dayandığını söyleyen Çağatay Anadol ise sözlerini bir örnekle sürdürüyordu:'' 'Vergi tahsildarı da, Genelkurmay Başkanı da devlet memurudur ve ne birinin, ne ötekinin darbe yapıp kendini devlet başkanı ilan etme hakkı yoktur!' Böyle bir cümleyi her demokrat insan söyleyebilir. Ama bizim sosyal demokratlarımız söylemez. Hatta Sayın İnönü 12 Eylül'ün zorunlu olduğunu ileri sürer.''

> "Şimdi meydan gerçek liberalizm ve onun yaratacağı tepki alternatifi için bomboş."
> **Refik Erduran**

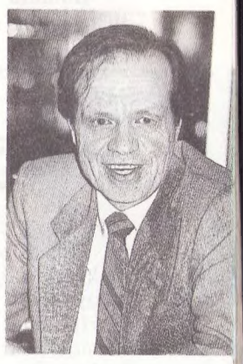

> "Özgür sendika ve kooperatif hareketinin, özerk ve demokratik üniversitelerin bulunmadığı, düşünce, anlatım ve örgütlenme özgürlüğünün ağır baskılar altında tutulduğu bir ortamda sosyal demokrasinin hayat damarları kesilmiş demektir."
> **Alpaslan Işıklı**

Geçmiş zaman olur ki, hayali cihan değer... Şimdi gözler oğul İnönü ile yasaklı Ecevit'te...

Yalnızca 12 Eylül değil, 27 Mayıs, türban, tarikatlara örgütlenme hakkı, referandum,Kürt sorunu gibi birçok konuda alınan tutum CHP'den miras kalan tekçi gelenekle sıkı sıkıya bağlıydı.

"Komuta ekonomisine hayır." "Çağdaş bir sosyal demokrasi" iddiası ile yola çıkanların atmak istedikleri ikinci kambur, ekonomik alandaki devletçilikti. Toplumda siyasal güç ile ekonomik güç arasında çok yakın bir ilişki olduğunu söyleyen Şahin Alpay, "ekonomik gücün özel ya da devlete ait tekellerde toplandığı bir ortamda çoğulcu demokrasinin yaşayamayacağını" söylüyor ve şöyle devam ediyordu: "Bu nedenle, sosyal demokrasinin savunduğu ekonomi düzeni, iktisadi gücün olabildiğince dağıldığı, ademi merkeziyetçi bir düzendir." Serbest piyasa ekonomisinin soldan savunucuları, "komuta ekonomisi" olarak adlandırdıkları devletçi ekonomi politikası yerine, büyümeci, sosyal adaletçi, akılcı bir ekonomi politikası öneriyor ve "sosyal piyasa" kavramını getiriyorlardı. Hedef, gitgide gelişen teknolojiye ayak uydurmak ve Avrupa ile entegrasyonu gerçekleştirmekti. Artık ekonomiyi yöneten kadrolarda ağırlık bürokratlarda değil, teknokratlarda olmalıydı.

Sosyal demokrat hareket içinde devletçiliğe karşı bayrak açanlar, sayıca küçük bir azınlık teşkil etmelerine rağmen, son günlerde önemli bir etkinlik gösteriyor ve hatta daha şimdiden hücumlara uğruyorlardı. Pera Palas toplantılarının yarattığı tepki de bunun bir göstergesiydi. Her iki partide yer alan sosyal demokrat aydınların, sosyal demokrasinin teorik sorunlarını tartışmak için düzenledikleri bu toplantılar, gerek parti merkezlerinde gerekse parti dışı çevrelerde kuşkuyla karşılanmıştı. Soldan bir görüşe göre, yapılmak istenen şey, sosyal demokrasiye liberalizm şırıngasıydı. Son yıllarda solda esen liberal rüzgâr, işte sonunda sosyal demokraside de etkisini göstermeye başlamıştı. Doç. Bülent Tanör, bu görüşü şöyle ifade ediyordu: "Edindiğim izlenim o ki, bugün sosyal demokrasi içinde daha çok merkeze yaklaşan yeni bir arayış görülüyor. Devleçilikten alabildiğine uzaklaşmak, cumhuriyetin temel ilkelerinden uzaklaşma, planlama fikrini geriye atma gibi eğilimler bunlar."

Utanılan reformculuk. Sosyal demokrasiyi "yeni" bir kimliğe kavuşturmak isteyenlerin atmak istedikleri ikinci "ok" da devrimcilikti. Nasıl oluyordu da, yıllar yılı gururla taşınan "devrimcilik" ilkesi şimdi bir kambur oluyordu? Ve yıllardır neredeyse bir "hakaret" olarak algılanan "reformculuk" nitelemesi benimseniyordu? "Çünkü" diyordu reformculuk savunucuları, "bizim derdimiz bir şablondan hareketle düzeni yukarıdan aşağıya toptan değiştirmek değil. Biz bu kavramı, büyük bir gönül rahatlığıyla dertleri bu olan Marksistlere hediye ediyoruz."

Reformculuklarıyla gurur duyan bu akım, sol aydınların önemli bir kesimini de rahatsız ediyor ve **Nokta**'nın soruşturmasına verilen cevaplarda, "Marksistlerle bağları koparmak sosyal demokrasiyi geriletir." "Sosyal demokrasi Marksizm'den ideolojik olarak beslenemezse, güdükleşir" gibi görüşler sık sık dile getiriliyordu.

Sivil toplum kuşatması. 19. yüzyıl sonlarında işçi sınıfı partileri içinden çıkan sosyal demokrat hareket uzun yıllar sınıf desteğini emekçilerden almayı sürdürmüştü. Ancak zamanla eski refah düzeyin-

Çağatay Anadol: "Türk sosyal demokratları, Batı'nın aksine işçi hareketi kökenine değil, devlet partisi CHP'ye dayanıyor "

Sağ ne diyor?

"Her şeyi kurallara bağlıyorlar, doktrinlere bağlıyorlar. Hayat da o doktrinlere uymuyor." DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk sosyal demokratları böyle eleştiriyordu. **Nokta**'nın konuyla ilgili sorusunu yanıtlarken Cindoruk'un asıl vurguladığı şey, "siyasetin pratik bir faaliyet" olduğuydu. Yalnız SHP ve DSP değil, genel olarak sosyal demokrasi "olgulara bakarak siyaset yapmıyor" ve "halkın dışında kalıyordu". İktidar partisinin Genel Başkan Yardımcısı Bülent Akarcalı da sol ve sosyal demokrasinin 1970'li yılların ortalarından başlayarak bir bunalıma girdiğini düşünüyordu. Türkiye de bu gelişmelerden payını almıştı. MHP'den yeni muhafazakârlığa, ilginç bir düşünce çizgisi izlemiş olan Taha Akyol ise sosyal demokratların artık bütün dünyada yeni sağa ekonomik bir alternatif üretemediğini söylüyordu. Bu siyasi akım fena halde köşeye sıkışmıştı: "Keynesçi politikalara şartlanıyorlar ve durgunluk dönemlerinde ekonomik program üretemiyorlar. Mitterrand örneğinde olduğu gibi sonunda Friedman'la kol kola girmek zorunda kalıyorlar."

Sağda da, solun bir kesiminde olduğu gibi, Türkiye'deki sosyal demokrat politikaların esas yanlışının "devletçilik" olduğu görüşü yaygındı. Refah Partisi Genel Başkanı Ahmet Tekdal **Nokta'**ya,"Sosyal demokratlar yapı itibariyle devletçiliği kabul ediyorlar... Emeğe sahip çıktıkları halde, neticede kendileri de emeği istismar edecek bir duruma geliyorlar" diyordu. Bülent Akarcalı'ya göre de "en büyük yanlışlık", bu siyasi akımın kendini devletçilikle özdeşleştirmesiydi. "Sol, devleti koruma kompleksi içinde" diyor ve ekliyordu: "Bu da eski CHP'den kaynaklanıyor. Aslında CHP sonradan solu temsil eder oldu ama devlet partisi olarak kaldı." Ya iktidar için inandırıcılığı? Sağın söz konusu adları için sosyal demokrasi bu bakımdan iyice kötü durumdaydı. Taha Akyol'a göre bu "perişanlık" 12 Eylül'den önce başlamıştı. Akarcalı ise liderini bile veraset yoluyla arayan bir anlayışın onu iktidara taşıyacak solda tabana yadırgatıcı geldiğini öne sürüyordu. "Özlemleri giderici çok güzel şeyler söylüyorsunuz, duygulandırıyorsunuz." Cindoruk, sosyal demokratların bu tarafını kabul ediyordu. Ama iktidar hep bir talihsizlik olmuştu. "İmkânlar problemi var" diyordu Cindoruk, "siyaset de imkânları iyi kullanmak sanatıdır..."

Hüsamettin Cindoruk

Bülent Akarcalı

Ahmet Tekdal

"**S**osyal demokratlar iktidara gelip ülkeyi yönetebileceklerine halkı ikna etmeliler, en zayıf yanları bu."

Nilüfer Göle

"**Ö**zal'a gerçek bir ideolojik alternatif olabilecek teorik konumda değiller. Sosyal demokrat partiler, ancak Demirel'in alternatifi olabilirler."

Hilmi Yavuz

"**D**ünya farkına varmadan ve sosyal demokratlara da gerek duymadan artık teknolojinin öncülüğünde özgürlüğüne kavuşuyor."

Çetin Altan

"**E**n fazla devletçiliğin en fazla solculuk olmadığı deneylerle ortaya çıkmıştır."

İskender Odabaşıoğlu

"Bugün sosyal demokrat olarak dolaşanların hepsi daha çok bürokrat eğilimli, Batı meraklısı, alafranga kişiler. Türk halkının bunlara müthiş bir tepkisi vardır."

Attila İlhân

"Politikacının bir misyonu olması lazım... Hak aramasını bilmeyen insan politikacı olur mu? Ömründe kendi hakkını aramamış. Çünkü haksızlığa uğramamış ki bunlar."

Yalçın Küçük

den uzaklaşmaya başlayan orta sınıfların ve aydınların da umudu haline gelmişti. Bugünün Türkiye'sinde de sosyal demokratların hangi sınıfa dayanması gerektiği üzerine tartışmalar sürüyordu. İşte tam bu noktada Aydın Köymen Türk sosyal demokrasisine eleştirilerini yöneltiyordu: "Sol uzun zamandan beri yeni bir toplum projesi sunamamaktadır. Yeni bir toplum ütopyası sunmanın yolları aranmalıdır. Bunu yaparken de inandırıcı olmalıdır. Sol bunu yapamadığı için insanlar solu tercih etmek için neden bulamıyorlar."

Doç. Nilüfer Göle de, sosyal demokratların baş terimi olan "halk" sözcüğünü ve onun temelinde oluşturulan söylemleri sorguluyordu: "1980 sonrası toplum-devlet ilişkilerini halk kelimesi artık yansıtmıyor. Halk dediğimiz zaman isimsiz, renksiz bir kitle ve özellikle de bir seçkinler grubunun tavrı akla geliyor. Halbuki çeşitlenen, farklılaşan, örgütlü, sivil bir topluma doğru yol alıyor Türkiye. Sosyal demokratlar bu dinamik içinde yer almalı, ona katkıda bulunmalı. Ama bir sosyolog olarak görüyorum ki, sivil toplum sosyal demokratlardan daha ilerde." Göle, sözlerine ANAP'ın yükselen sınıfların sözcülüğünü yaptığını, DYP'nin başta köylülük olmak üzere yükselemeyen sınıfları daha iyi savunduğunu ekliyordu. Sosyal demokratlara ise yükselen "sosyal seslere" sahip çıkmak kalıyordu. Bu seslere sendikal hareketlerden, öğrenci hareketlerine ve hatta çevrecilerin, eşcinsellerin, feministlerin girişimleri de dahildi.

Prof. Asaf Savaş Akat da bir sosyal demokrat iktidarın hazırlanmasını şöyle ifade ediyordu: "Sosyal demokrasi bir sivil toplum hareketidir. Sivil toplumun devleti kuşatıp teslim alması hareketidir. Toplumun güçlenmesi hareketidir. Sivil toplumdan çıkar. Ve sivil topluma hep bakarak giden bir harekettir." Prof. Akat işte bu nedenle bugün iktidara gelseler halkı inletip inletmeyeceklerinden emin değildi, SHP-DSP birleşmesi gerçekleşir ve iktidara gelirse "üç gün içinde tükürükle gideceğine" inanıyordu.

Türkiye'de sosyal demokratlar ve onlarla bir ölçüde ilgelenen kesimler üst üste gelen seçim yenilgilerinin ardından yoğun bir tartışmaya girmişlerdi. Sosyal demokrasinin devlete bakışı ve devletle ilişkisi ve buna bağlı olarak demokrasi anlayışı konusu etrafında yoğunlaşan bu tartışma, bir bütün olarak solu yakından ilgilendiriyordu. Sol, yeni bir çağın eşiğindeki dünyaya uygun yeni bir toplum projesini inşa etmek zorundaysa, bu ve benzeri tartışmaların daha da yaygınlaşması beklenmeliydi. Ama Türkiye'nin bir numaralı sosyal demokrat partisinin lideri ne yazık ki aynı görüşte değildi. İnönü'ye göre bu ideolojik tartışmalar seçmeni ürkütmekten başka bir işe yaramazdı! SHP'nin ideolojiden yana bir sorunu yoktu da, bunu bir türlü halka anlatamamıştı. ●

CHP'nin 6 okundan ikisine Ecevit'lerin DSP'sinde yer yok. Seyfettin Gürsel, devletçilik ve devrimciliğe özellikle yer vermediklerini söylüyor.

İdeolojik tartışmaya hayır!

Son gelişmelerin ışığında* Nokta *muhabiri Hıdır Göktaş, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'yle görüştü:

Nokta: Türkiye'de sosyal demokrasinin yeri nedir?

E. İnönü: Basit bir cevapla bugün ana muhalefette, yarın iktidarda olacak görüştür. Türkiye'de sosyal demokrasi CHP'nin başlatmış olduğu bir gelişmedir. Ve bugün iktidar mücadelesi yapıyor. Seçimlerde umuyoruz iktidar olacak.

Nokta: 12 Eylül sonrasında, bütün olumsuz koşullara karşın, 83 seçimlerinde sosyal demokratlar beklenenin üzerinde oy aldılar. Ama 86 ara seçimleri ve 87 kısmi yerel seçimlerinde ise bu oylarda bir düşüş var. Bu durumun nedenlerinden söz eder misiniz?

E. İnönü: Sosyal demokrasi bugün muhalefettedir. İktidara gelmek için elbette daha çok oy alacak hareketlere girmek zorunda. Bu seçimde başarı tabii pek çok etkene bağlı. Partinin politikasının halk tarafından benimsenmesinden başlayarak partinin yöneticilerinin, liderinden, en küçük ilçe yöneticisine kadar partiyi temsil edenlerin davranışlarının hepsi etken oluyor. Bugün mesela iktidara gelmek için neler yapmalıyız, önümüzdeki kurultayımızda da ele alacağımız başlıca konu bu. Gerek tüzük açısından, gerek program açısından daha neler söylemeliyiz, daha neler yapmalıyız? Önümüzdeki konu bu.

Nokta: Bu sorunlar şimdiden belirlendi mi? Bunlar nasıl aşılacaklar?

E. İnönü: Tabii, tüzük meselesi var. Program meselesi var. Şimdi bunları kurultayda ele alacağız. Tüzük açısından daha etkin bir genel merkez olursa, hem daha etkin, hem daha demokratik olur. Tüzükte şimdi yapmayı düşündüğümüz değişiklik, daha büyük bir temsili organ, merkez karar kurulu oluşturmak. 33 kişilik yerine 45 kişilik bir heyet olacak diyoruz. Yürütme kurulu da daha ufak olduğu için etkili çalışacak. Günlük işlerde daha süratli çalışacak. Tüzük açısından düşünülen başlıca değişiklik bu. Program açısından ayrıntılı olarak getirilmiş birçok somutlaştırma örnekleri var. Onları tartışacağız. Bir de esas mesajı verme meselesi var.

Nokta: Bütün sosyal demokrat partiler gibi, sizin de oy tabanınızı işçiler, memurlar, dar gelirliler oluşturuyor. Ancak parti yönetiminde avukatlar, doktorlar, bürokratlar etkin. Bu kopukluğu nasıl değerlendiriyorsunuz?

E. İnönü: Tabii, Türkiye'deki sosyal demokrat parti Avrupa'dakinin aynısı olamıyor. Yasal farklar var, kültürel yaklaşım farkı var. Önemli olan amaçlarımız. Amaçlarımız Avrupadakilerin çok benzeridir. Takip edilecek yol ise ortama göre değişiyor. Yönetimdeki insanların mesleklerine bakarak bir sonuca varmak doğru değil. İllerde, ilçelerde partide görevli işçi arkadaşlar var. Parti yönetiminde sendikacı arkadaşlarımız var. Şöyle yaklaşmak bence çok yanlış: "Avrupa'da bir model var, aynısı olmazsa bizim yaptığımız doğru değil." Herkesin hayatı başkasınınkiyle değiştirilemeyecek kadar değerli bir şeydir. Şunu demek istiyorum, biz bugün bir şeyler yapıyoruz. Bunların sonucuna bakarak karar verilmeli.

Nokta: Sosyal demokrat politikadaki gerileme, ideolojisizlikten mi kaynaklanıyor? Buradan hareketle sosyal demokrasi halkın umudu olmaktan çıkmıştır diyebilir miyiz?

E. İnönü: Diyemezsiniz, diyemezsiniz. Ciddi bir ideolojisi olan, bizden solda partiler vardı. Hiçbiri halktan oy alamadı.

Nokta: O zaman ne yapılmalı?

E. İnönü: "Hayatta başarı kazanmak için ne yapmalı?" gibi bir şey bu. Yapanlar bilir, yapmayanlar bilmez. Mesele ideoloji eksikliği değil. Bizim çalışmamız yeterli olmamış ve karşımızdakilerin çalışmaları daha etkili olmuş. Bunun nedenlerinin bazıları meydanda: ANAP, devlet imkânlarını kullandı. Buna karşılık DYP neden bizden daha çok oy aldı sorusu var. Onun için halka daha çok gitmek, köylere, kasabalara gitmek, seçimi kazanacak bir çalışmaya girmek gerekir. İdeolojik tartışmalar, tam tersine bizi seçim kazandırmaktan uzaklaştırıyor.

Derince'de 14 bin metrekare arazi üzerinde kurulu bulunan Çelik Sanayii A.Ş.

BİR ŞİRKET "DARBESİ" ÖYKÜSÜ

Suçlanan profesör

Ticaret Hukuku Profesörü Hayri Domaniç, 70 milyarlık bir şirketin yeraltı dünyasının ünlü isimlerinden Tarık Ümit tarafından ele geçirilmesine "yol göstericilik" yapmakla suçlanıyor... Ümit'in, Domaniç'in yardımı ile 368 milyon lira ve şirketin yüzde 14.5 hissesini gasp ettiği ileri sürülüyor. Prof. Domaniç ise, iddialar için "tamamen senaryo" diyor ve kendisini suçlayan ortakları yolsuzlukla itham ediyor

Adı: Hayri Domaniç.
Kimliği: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde Ticaret Hukuku Profesörü.

Adı: Tarık Ümit.
Kimliği: Dündar Kılıç'ın İnmar adlı şirketinin eski müdürü, polis raporlarına kumarhane olarak geçen Maçka Kadınlar Derneği Başkanı.

Adı: Ferda Seven.
Kimliği: Ankara 4 Nolu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde görülen bir eroin kaçakçılığı davasının sanığı.

Liste uzayıp gidiyordu... Yukarıda adı geçen "ünlüler" ve listenin devamında yer alan ünsüzler, "gasp, tehdit ve şantaj" yoluyla milyarlık bir şirketin hisse senetlerinin ele geçirilmesi ve şirket sahibinden 368 milyon liranın gaspedilmesi iddiaları ile birlikte anılıyordu... Biri Türkiye çapında otorite sayılan meşhur bir hukuk profesörü, biri adı gazete manşetlerinden eksik olmayan yeraltı dünyasının bir "baba"sı, biri de eroin kaçakçılığı sanığı olan bu kişilerin isimlerinin yanyana geçtiği iddialar ise, mafya filmleri çevirmekte uzmanlaşmış İtalyan yönetmenleri kıskandıracak bir öykü oluşturuyordu.

Kaleyi "içerden" fethetmek. İstanbullu yüksek mühendis, Karabük Demir Çelik fabrikaları eski yöneticilerinden Burhanettin Günergün ve ailesi ile, Ankaralı Ulaştırma Bakanlığı eski müsteşar vekili Sadun Özdede ve ailesi Çelik Sanayii AŞ'nin yüzde 59.25- yüzde 40.75 hissedarıydılar. Derince'de 14 dönümlük bir arazi üzerinde dev tesisleri bulunan şirketi, çoğunluk hissesine sahip olan Günergün ailesi yönetiyordu. Şirket yıldan yıla gelişip büyüyor, ancak Günergün ailesi gittikçe artan kârın ortaklara dağıtılmasına karşı çıkıyordu. Gerekçeleri ise, "Kâr dağıtacağımıza yatırım yapalım. Kârı daha sonra dağıtırız" idi. Kâr dağıtmak konusu şirketin İstanbullu ve Ankaralı hissedarları arasında ciddi sürtüşmelere yol açmış ve bu huzursuzluklar had safhada iken, şirketin en büyük hissedarı ve yönetim kurulu başkanı Burhanettin Günergün, kalp ameliyatı olmak için ABD'ye gitmişti. Birbirinden ilginç olaylar dizisi de, bundan sonra başlıyordu.

Günergün ailesinin yönetiminden huzursuz olan sadece Ankaralı ortaklar değildi. Şirketin İstanbul'daki merkezinde bulunan müdürleri de, paylarına düşen primleri alamadıklarından yakınıyorlardı. Tam da bu sırada, şirket müdürlerinden birinden durumu öğrenen yeraltı dünyasının tanınmış isimlerinden Tarık Ümit devreye giriyordu. Şirketin Ankara grubunun başı olan Sadun Özdede, bundan sonrasını şöyle anlatıyordu: "Şirkette çalışan bir memurdan adres ve telefonumuzu öğrenen Tarık Ümit, Ankara'ya, evimize geldi. Burhan Günergün'ün son senelerde almış olduğu naylon faturaları bir araya getirip dosya yapmıştı. Şirketin hesaplarını incelemeye ancak hissedar olduğu takdirde hakkı olacağını söyledi. Biz de kendisine teminat karşılığı bir hisse verdik. O hisse ile şirket muhasebesini incelemiş. 903 milyonluk haksız kazanç olduğunu tespit etmiş...

"Daha sonra bir gün İstanbul'dan, Burhanettin Günergün'ün yanından Ankara'yı aramış, evdeki eşime, 'Burhan Bey 903 milyon haksız kazancı kabul etti. Bu paradan hissenize düşen 368 milyon lirayı veriyor' demiş..."

Hak verilmez, "alınır". Tarık Ümit "Burhan Bey 903 milyon haksız kazancı kabul etti" diyordu ama, "Burhan Bey"e göre kazın ayağı pek öyle değildi. Günergün, olaylardan sonra Tarık Ümit'i şikâyet için savcılığa verdiği dilekçede şöyle diyordu. "Ameliyattan dönüp şirkete gelmemin akabinde Tarık Ümit beni ziyarete geldi. Onu ilk defa görüyordum. Bu şahıs ben yurt dışındayken şirkete ait belgeleri incelediğini, beni mahkûm ettirecek belgeler elde ettiğini, Ankara grubunun haklarını savunacağını söylemiş ve kovmama rağmen ziyaretleri sürmüştür. Bilahare 368 milyon lira isteği bana ve çocuklarımın hayatına yönelik tehditlerle sürmüştür. Tehditleri gittikçe artarken, şirketin müdürleri de beni manevi baskıya aldılar ve Tarık Ümit'in Dündar Kılıç'ın adamı olduğunu ve yeraltı dünyası ile uğraşılamayacağını söylediler..." Tarık Ümit, gerçekten de Dündar Kılıç'ın "adamı" idi, ama bir zamanlar... Kılıç'ın bir şirketinin müdürlüğünü yürüten Ümit'in patronuyla arası açılmış, müdürlükten ayrılmış ve bir süre sonra da Bebek Park Gazinosu'ndan çıkarken vergi kaçırmış. Yani az vergi veriliyor. Gelen kârın nereye gittiği belli değil...

Nokta: Tarık Ümit'in yeraltı dünyasından olduğunu bilmiyor muydunuz?

Domaniç: Şimdi öğrendim. Yazdı gazeteler. Mafya babası olduğuna dair hiçbir iddia, beyan yok. Ve o tipte bir adam da değil.

Nokta: Tarık Ümit'in tehdit ve şantajla para ve senet gasp ettiği ileri sürülüyor...

Domaniç: Öyle olsa Burhan Bey'e gitmeye lüzum yok. Daha çok parası olan adamlar var. Ayrıca iki oğlunun her biri Tarık'ın iki misli.

Nokta: İddiaya göre siz Burhanettin Günergün'e, "Tarık tehlikeli adamdır, anlaşmaya varın" demişsiniz.

Domaniç: Tamamen senaryodur. Demedim.

Nokta: Mafya babası olarak tanınan bir kişiyle adınızın geçmesinden, beraber çalışmaktan dolayı tereddüt etmediniz mi?

Domaniç: Hayır. Zaten bizim ihtilaflarına baktığımız adamlar sabahtan akşama kadar birbirlerini vergi kaçakçılığıyla, gümrük kaçakçılığıyla suçlarlar. Bütün ortaklar daima birbirini tehdit eder. Bu ticaretin ayrılmaz kuralıdır...

Bir zamanlar da politika ile ilgiliydim, tercihen de sağ kazansın derim. Onlarla uğraştığım için devamlı bir şeyler atmışlardır, şimdi de politik değil ekonomik... Hedefi yanlış seçiyorlar. Hasım ortakları olacakken avukat, o avukat var mı diyor onu öldüreceğim. Ben de diyorum ki, deyyuslar her seferinde öldüreceğiz diye geliyorsunuz bir defa da öldürdük diye gelin.

"Bütün ortaklar birbirini tehdit eder"

Çelik Sanayii şirketindeki yönetim değişikliğinin kilit adamı Prof. Dr. Hayri Domaniç, **Nokta'***nın sorularını yanıtladı:*

Nokta: Tarık Ümit'le ilişkiniz nedir?

Domaniç: Eski bir milletvekili olan rahmetli amcası dolayısıyla tanırım. Bu şirkette ihtilaflı olduğunu belirtti, yardımımı istedi. Ben de Ticaret Hukuku avukatı olarak bu yardımı yapabileceğimi beyan ettim ve işin içine böylece girdim. Karşılıklı menfaat dengesini sağlamak amacıyla işe girişttim ve sözleşme değişikliğini uzman olarak gerçekleştirdim. Dost yardımı olarak başladım. Daha sonra bir defa 3 milyon lira aldım, yine de almış olabilirim. Dediler ki, sen bu işleri biliyorsun, yönetim kuruluna gir, teskin edersin, rahatlatırsın. Sonra ben yönetim kurulu başkanı oldum. Bir süre tarafları barıştırmaya uğraştım, hâlâ da uzlaştırmaya devam ediyorum.

Nokta: Siz devreye girdiğinizde şirketin durumu nasıldı?

Domaniç: Burhanettin Bey ve iki oğlu şirketi 15 sene yönetmiş ve

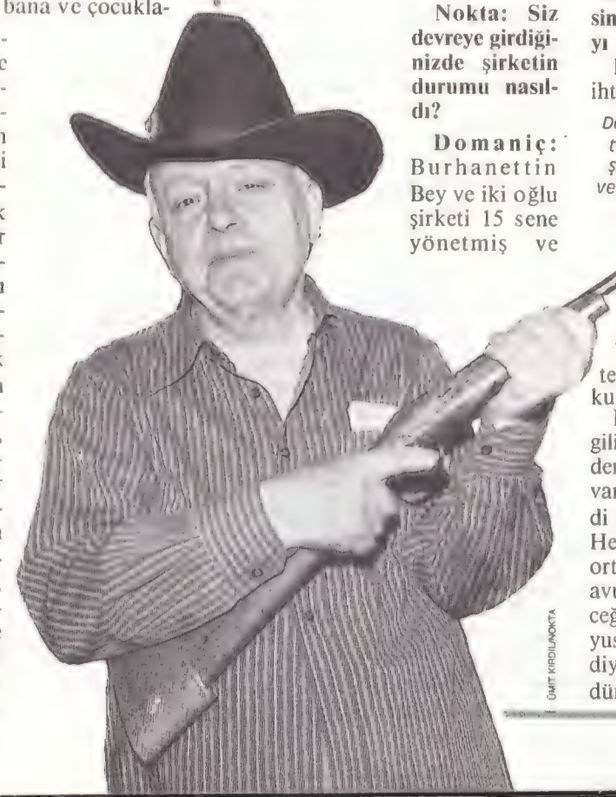

Domaniç'in tutkusu, şapkalar ve tüfekler

ÜMİT KIRDİL/NOKTA

Dündar Kılıç'ın bir başka adamı tarafından tabancayla vurulmuştu. Söylentilere göre gerekçe, Dündar Kılıç hakkında yapılan bir soruşturmada, eski patronunun aleyhinde ifade vermesiydi...

Denize düşen hocaya sarılır. Burhanettin Günergün devam ediyordu: "Bu sırada kendisinin de Galatasaraylı olduğunu söyleyen ve aynı okul mensubu olduğumdan dolayı bana yakınlık gösteren Hayri Domaniç geldi ve Tarık Ümit'in tehlikeli bir kimse olduğunu belirterek, daha vahim olaylara neden olmamak için isteklerine uymamı, bana yardımcı olacağını söyledi. İçinde bulunduğum sıkıntılı durum sebebiyle cankurtaran simidine yapışır gibi ona sarıldım. Ve ona güvenerek Tarık Ümit'in istediği 368 milyon lirayı çek olarak ödedim. Bu arada Domaniç'in istediği vekâletnameyi de hazırladım. Kendisine güveniyordum..."

64 yaşında, hayatının yarısından çoğu Hukuk Fakültesi amfilerinde hukuk okutmakla geçmiş ünlü ve yetenekli bir profesöre güvenmemek de mümkün değildi doğrusu.

Profesör Domaniç'in adını kamuoyu, ilk kez 1974 yılında duyuyordu. 10 Kasım 1974'te 14 profesör uzun süredir devam eden hükümet bunalımıyla ilgili bir ortak bildiri yayımlamışlardı. Aydınlar Ocağı Başkanı Süleyman Yalçın, ocak üyeleri Nevzat Yalçıntaş, Muharrem Ergin gibi isimlerin bulunduğu "14'ler" arasında Hayri Domaniç de yer alıyordu. Bildirinin özelliği ise, sağ partilerin bir hükümet kurmak için birleşmelerinin istenmesi ve "Milliyetçi Cephe" kelimesinin ilk kez telaffuz edilmesiydi. Nitekim bildirinin yarattığı tartışma ortamı sonunda 1. MC Hükümeti de kurulmuştu. Daha sonraları 1980'lerde adı MDP'nin İstanbul "organizatörü" olarak geçen Domaniç'in devreye girmesinden sonra, Çelik Sanayii şirketinin kaderinin değişmemesi düşünülemezdi...

Yönetim el değiştirince... Ankara grubu lideri Sadun Özdede, "Tarık Ümit'e emaneten bir hisse vermiştim. Genel kurul öncesi başka bir arkadaşı ile toplantıya girmesi için birkaç hisse daha vermemizi istedi. Beş hisse daha verdik. O toplantıda Ferda Seven'i ilk defa gördük ve tanıdık... Bunda hiçbir mahzur görmedik..." diyordu. Özdede'nin "mahzur görmediği" Ferda Seven, genel kurula Tarık Ümit'le beraber katılmış, asıl büyük operasyonun yapılacağı iki ay sonraki genel kurula katılma fırsatını bulamadan da evinin bahçesinde gömülü biçimde eroin bulunduğu iddiasıyla tutuklanmıştı... Belli ki Tarık Ümit, "Ankaralıların haklarını korumak için" bazı "yardımcı"lara ihtiyaç duyuyordu. 31 Mayıs 1984'te yapılan Genel Kurul, Tarık Ümit'in arkadaşı Ferda Seven'in "içerde" olmasından etkilenmeyerek, Ümit'in isteği doğrultusunda bir yönetim değişikliği ile sonuçlanıyordu. Şirket sermayesi 4 milyondan 8 milyona çıkarılmış, yeni hisselerin tümünü Tarık Ümit'le Ankaralı ortakların alması sonucu Günergün grubu azınlığa düşmüş, ardından da sonraki genel kurullarda Günergün grubu yönetimden tamamen uzaklaştırılmıştı. "Operasyon" sonucunda yapılan ilk iş de, Ankaralı ortakların istekleri doğrultusunda birikmiş kâr paylarının dağıtılması olmuştu.

Tarık Ümit hakkında gasp ve tehdit suçundan açılan soruşturma sürüyor

Devrilenler atakta. Şirketin yönetiminden uzaklaştırılan ve azınlığa düşen Burhanettin Günergün de bu arada Şişli Savcılığı'na Tarık Ümit hakkında şikâyet dilekçesi veriyordu. Bu arada Tarık Ümit adı gazetelere bir başka yönüyle yansıyordu. Ankara'da yargılanmakta olan Dündar Kılıç'ın avukatı Burhan Apaydın, Kaçakçılık İstihbarat ve Harekât Dairesi Başkanı Atilla Aytek'in Tarık Ümit'ten bir Browning tabanca hediye aldığını açıklamıştı. Atilla Aytek de, "Hediye değil, takastır. Ben de ona bir av tüfeği vermiştim" diyor ve bunun üzerine İçişleri Bakanlığı, Aytek hakkında soruşturma başlatıyordu. Soruşturmadan cesaret alan şirket ortaklarından Kemal Günergün de İçişleri Bakanlığı'na bir şikâyet dilekçesi yazıyordu. Günergün şöyle diyordu: "Silahlı baskı ve tehdit olayları sırasında Tarık Ümit, 'Poliste adamlarımız var, sizi içeri aldırırız' dedi. Tarık Ümit'in bazı emniyet yetkilileriyle ilişkilerinin araştırılmasına ve tespitine ilişkin açılan soruşturma ile bu şikâyetimin birleştirilmesini istiyorum..." Kemal Günergün, ayrıca şu açıklamayı yapıyordu: "Avukatımla birlikte fabrikamızın silah tehdidi ve şantajla elimizden alınmasından sonra, Ankara'ya Atilla Aytek'e giderek durumumuzu anlattık. Kendisi bizi dinledikten sonra, 'Tarık Ümit, babadır. Ancak bize diğer babalar hakkında bilgi getirir. Bizim muhbirimizdir. Emniyete yabancı değildir' dedi. Bunun üzerine Tarık Ümit'in tehditlerinin gerçek olduğuna inandık..." Bu arada Kemal Günergün'ün şirketin Ticaret Müdürü Rekin Yiğitbaşı ile yaptığı ve gizlice teybe aldığı görüşmede de, Yiğitbaşı, "Atilla Aytek, şirkete çok geldi gitti" diyordu...

Bu arada Kemal Günergün ve avukatları Nejat Tulgar, gasp ve şantaj iddialarına delil kazandırmak amacıyla bir dedektif gibi araştırmalar yapmışlar, şirketin dört müdürü, Ankaralı ortakları ve Hayri Domaniç ile görüşmeler yaparak bunları gizlice teybe kaydetmişlerdi. Bu araştırmalar sonucu noterde Tarık Ümit'le Ankaralı ortaklar arasında yapılan bir gizli anlaşma ele geçiriliyordu. Sermaye artırımının yapıldığı genel kurul öncesi imzalanan anlaşmaya göre, Tarık Ümit, Ankaralı ortaklardan "emaneten" yüzde 30 hisse alacak, genel kurula bu hisselerle girip sermaye artırımı sonrası çoğunluğu elde ettikten sonra, hisseleri Ankaralı ortaklara iade edecekti. Hayri Domaniç'in rolü de burada netleşiyordu. Bir yandan Tarık Ümit Ankaralı ortaklar adına, Günergün ailesini azınlığa düşürmek için çalışırken; savcılık ifadesinde "Tarık Ümit eliyle sözleşme değişikliklerini gerçekleştirmem ve yönetimde görev almam teklif edildi" diyen Domaniç, Burhanettin Günergün'e mektuplar yazarak onun çıkarlarını koruduğunu söylüyor ve kendi hazırladığı sermaye artırımı için sözleşme değişikliklerini empoze ediyordu. Bu sözleşme değişikliği de Günergün için hiç de hayırlı olmamış, çoğunlukta iken birden azınlığa düşüvermişti! Günergün'ün "cankurtaran simidi gibi" sarıldığı profesör, birbirlerinin aleyhine çalışan taraflardan biri aracılığıyla girdiği olayda diğer tarafın da çıkarlarını korumayı beceriyordu!..

İddialar peş peşe. Tarık Ümit, Ankaralı ortaklar adına "tahsil" ettiği 368 milyonun 171 milyonunu Ankaralılara ödeyip, gerisini alıkoyduğundan şirkette huzursuzluk sürüyor. Ancak, Tarık Ümit, sermaye artırımı sırasında aldığı hisselerle, şu anda şirketin yüzde 14.5'una ortak ve Prof. Domaniç'in deyimiyle tam bir "denge unsuru." Tarık Ümit hakkında savcılıkça gasp ve tehdit suçundan açılan soruşturma sürüyor. İddiaların odaklaştığı adam Tarık Ümit, "Ben ortak olduğumda şirketi namüsait durumda buldum. Hukukçu olmadığımdan hukuk danışmanım olarak durumu Hayri Domaniç'e anlattım. Arkasından kendisine hisse vererek şirketin hissedarı ve aynı zamanda yönetim kurulu üyesi durumuna getirerek, şirketin batık durumdan kurtulmasını ve sözleşme değişikliği yapılmasını sağladım. Gayem, Hayri Domaniç'i yönetim kuruluna dahil etmekti..." diyor, şantaj ve gasp iddialarını da reddediyordu.

Yargı önünde. Tarık Ümit'le ilgili soruşturma süredursun, Günergün ailesi geçtiğimiz günlerde sonucu olayı aydınlatacak bir dava açtı. Kadıköy 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde açılan davada, Tarık Ümit, Hayri Domaniç ve Ankaralı ortaklardan, gasp edildiği ileri sürülen 368 milyon lira ile bu paranın 331 milyon lira faizi; yine gasp sonucu alındığı belirtilen yüzde 14.25 oranında hisse senedi ve bunlara mahsuben dağıtılan kâr paylarının geri ödenmesi isteniyor. Dava dilekçesinde, "Tarık Ümit, Hayri Domaniç'in fikri yardımı ve yol göstericiliğiyle Burhanettin Günergün'ü tehdit ederek 368 milyonluk çek aldı. Tarık Ümit, yasadışı olarak elde ettiği hisselerden Domaniç'e de verdi" deniliyordu.

Taraflar birbirlerini suçlamayı sürdürürken, gasp, tehdit ve şantaj iddialarının doğru olup olmadığı savcılık soruşturması ve alacak davası sonucunda aydınlanacaktı●

Erken seçim yok...

Geçtiğimiz seçimler ANAP'ın "hazır olmadığını" ortaya çıkarınca, erken seçim gündemden tümüyle düştü. ANAP gündeminde şimdi parti içi değişiklikler var.

Konvoy, Esenboğa Havaalanı'ndan ayrılıp, Başbakanlık Konutu'na doğru yola çıktığında, Başbakan Turgut Özal'ın kafasında sorun neredeyse çözülmüştü. Konuta ulaşıldığında bir elin parmaklarını aşmayacak sayıda resmi plakalı araç kalmıştı: Dayıoğlu yetim Hüsnü, Mehmet Keçeciler ve birkaç danışman...

1 saat süren görüşmede ANAP gündeminde yer alan bütün konular teker teker ele alınmış ve Özal, kendi gerçeklerini iyi saptadığına bir kez daha inanmıştı. Teşkilattan sorumlu Başkan Yardımcısı Keçeciler, seçimin 1988'de yapılmasının uygun olacağını söylüyordu. 7 Haziran'daki seçimlerde ANAP'ın olası bir erken seçime hazır olmadığını saptamıştı. Gerçi Özal da aynı düşünceyi paylaşıyordu, ama bir de öteki milletvekillerini dinlemekte yarar vardı: "Hele seçim bölgelerinden gelen diğer milletvekili arkadaşlarımızı bir dinleyelim, bakalım onların değerlendirmeleri nasıl olacak. Ondan sonra kesin kararımızı açıklamazsak, konu gündemimizden düşmüş olur" diyordu Başbakan.

Bir gece sonra yapılan toplantı ise, beklenen milletvekilleri ne söylerse söylesinler çok da anlamlı olmayacağını ortaya koyacaktı. İkinci toplantıya, aralarında Kaya Erdem, Kurtcebe Alptemoçin gibi bakanlar, Yavuz Canevi, Zekeriya Yıldırım, Rüştü Saraçoğlu, Ali Tigrel, Vahit Erdem, Yener Dinçmen, Biltekin Özdemir gibi paranın ve ekonominin nabzını tutan kurmaylar katılmıştı. Başbakan, ekonomik gidişe yeni bir çekidüzen vermeyi daha uygun buluyordu anlaşılan. Nitekim, Başbakan'ın erken seçimden vazgeçtiği ve başta bir numaralı düşman olan enflasyonu düşürmek için kısa vadeli bir önlemler paketi hazırlanmasını istediği

Başbakan önce kadroyu düzeltecek sonra ekonomiye yönelecek. Seçimler ise 1988'de...

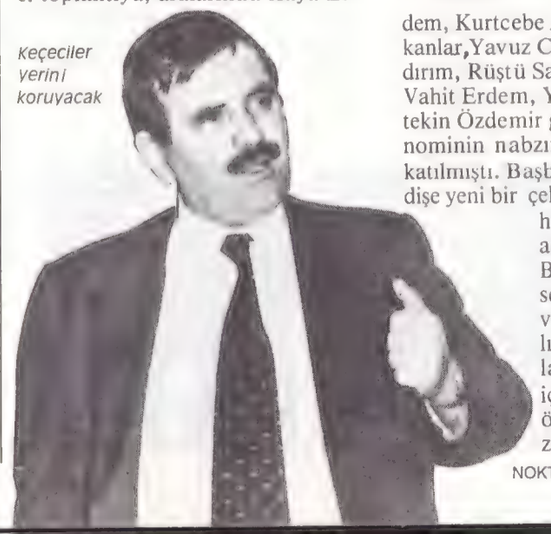

Keçeciler verini koruyacak

basına yansıyacaktı.

Özal, bu toplantıdan bir gün sonra milletvekillerini 35'er kişilik gruplar halinde kabul edip, izlenimlerini almaya başladıktan sonra, kendisini bir kez daha takdir etmiş olmalıydı. Erken seçime gitmek doğru olmayacaktı, çünkü milletvekilleri de "bu yolun fazlaca bir şey getirmeyeceğini" söylüyorlardı. Özal'ın çok yakınındakiler, bu toplantılar sonrasında "bir erken seçim olasılığının ANAP'ın gündeminden tamamiyle düştüğünü ifade ediyorlardı... Çünkü tatmin etmeyen ekonomik gidişatın dışında "referandum" gibi bir sorun da vardı. Referandum belki bazı politik manevralara zemin olabilirdi, ama vatandaşın yaşadığı gerçeklik elbette ağırlığını daha fazla duyuracaktı...

Çıban büyüsün mü? Gaziantep'teki huzursuzluk da Başbakan'ın üzerinde en çok durduğu konuydu.

Bir parti sorununu basın toplantısıyla kamuoyuna yansıtmasının çektiği şimşeklerin üzerine, bir de "parti içindeki küskünlerden bir grup oluşturmaya kalktığı iddiası" eklenince, Güzel'in yıldızı iyiden iyiye kayacaktı: Güzel, Gaziantep seyahati sırasında ANAP içindeki küskünler grubunda yer alan İçel İl Başkanı Okan Merzeci ile gizli bir toplantı yapmıştı. Güzel, aynı şeyi, Devlet Bakanı Ahmet Karaevli'nin baskısıyla görevden aldırılan Tekirdağ İl Başkanı Engin Bilge ile de yapmıştı. Bu gizli görüşmeler, Güzel düşmanları için iyi bir malzemeydi.

Yeni genel sekreter. Sadece Gaziantep özelinden çıkmış olan bu gelişme birtakım yorumlara neden olacaktı. ANAP'ın bir üst düzey yetkilisi, "Özal'ın Taşar'ı kesinlikle gözden çıkardığını, ama parti içi dengeler açısından Güzel'in de hükümet sözcülüğü gibi fazlaca ön planda olan bir görevden çekilmesi gerektiğini düşündüğünü" ifade ediyordu.

Başbakan'a çok yakın bir kaynak, Taşar'ın yerine genel sekreterliğe, Seçim İşleri Başkanı İstanbul Milletvekili İbrahim Özdemir'in getirileceğini, ileri sürüyordu. Üstelik Özdemir, Seçim İşleri Başkanlığını da uhdesinde tutacaktı. Çünkü 28 Eylül ara seçimlerinde Mustafa Taşar bu iki işi birlikte yürütebilmişti, İbrahim Özdemir de yürütebilirdi.

Hükümet sözcüsü kimliğini kimin üstleneceği ise biraz müphemdi. Başbakan, Dinçerler'i istifa ettirecek, şimdiki sözcüsü Güzel'i, Dinçerler'in koltuğuna kaydıracak. Güzel'den boşalacak hükümet sözcüsü koltuğuna uygun görülen üç isimden biri Devlet Bakanı Ahmet Karaevli'ydi. İkinci aday, genel başkan yardımcılarından Şükrü Yürür'dü. Yürür, önce Güzel'in bulunduğu Devlet Bakanlığı koltuğuna oturacak ve aynı zamanda sözcülüğü üstlenecekti. Sözcülük şansı açısından üçüncü isim ise TBMM İdare Amirlerinden Yozgat Milletvekili Lütfullah Kayalar'dı. Kayalar'ın şansı, geçen yıl ve bu yıl ki yaz tatillerinde Başbakan'ı yatıyla yakından izleyerek, ona yakın durmaya çalışmış olmasından kaynaklanıyordu.

Başbakan'a yakın kaynaklar bu değişiklikler yapıldıktan sonra, Özal'ın kendini sıkı bir şekilde ekonomik durumun düzeltilmesine vereceğini ve zamanında olmasa bile, 1988 içinde seçime gideceğini söylüyorlardı. Aynı kaynakların özenle saptadığı bir nokta da, Mehmet Keçeciler'in yerini koruyacağıydı. Keçeciler'in, yerini korumak bir yana, parti içinde değişecek koltuklar konusunda da etkili olabileceği ifade ediliyordu. "Dikkat etmesi gereken nokta" sadece "partiye bağlayıcı demeçler vermekten uzak durması"ydı.

Erdal KILIÇOĞLU

Vehbi Dinçerler

Ahmet Karaevli

Hasan Celal Güzel

"Yönetici kadromuz akılsızlık yaptı"

ANAP Grup Başkanvekili Haydar Özalp, ANAP'taki son gelişmelerle ilgili olarak **Nokta'nın** *sorularını yanıtladı.*

Nokta: Erken seçim konusunda Sayın Başbakan'ın neler düşündüğünü ve sizin kişisel görüşlerinizi alabilir miyiz?

Özalp: Malumunuz Sayın Başbakan erken seçim konusunda siyasi edebiyata geçecek meşhur sözünü söylüyor. Zannediyorum ki Başbakan, grubumuza dahil tüm milletvekilleri ile yaptığı dizi toplantılar sonucunda kendi tavrını koyacaktır. Ama şunu da söyleyim, Sayın Başbakan karar ne olursa olsun bunu bir müddet açıklamayacaktır. Ben bu konuda kendisine hak veriyorum. Çünkü muhalefetin isteği ile ne seçime gidilir, ne de seçim ertelenir. Çünkü seçim kararı iktidarın oyları ile Meclis'ten çıkacaktır.

Nokta: Size göre 1987 yılı içerisinde yapılacak bir seçim ANAP için kârlı olacak mıdır?

Özalp: Bu konuda herkes muhtelif şeyler söylüyor. Şimdi şunu iyi bilmek lazım, erken seçim meselesinin içerisine bir de referandum meselesi girdi. Yani öyle tuhaf bir durum var ki, referandum meselesi de bir seçim meselesi gibidir. Bu bir talihsizliktir diyebilirim. Şu anda ANAP grubundaki genel kanı, referandum sonucunun "hayır" çıkacağı şeklinde. Eğer referandum hayır çıkarsa, netice ne olur, netice artık kendini gösterir. O zaman daha salim bir kafa ile düşünürüz. Ama eğer "evet" çıkarsa bu sefer muhalefetin zorlaması da bir anlam ifade eder. Ama bugün bir seçim önergesinin hiçbir manası yoktur. Kararı verecek olan iktidardır. Parlamentosu çalışıyor, hükümeti çalışıyor. Yani bir kriz mevcut değildir. Ama bu referandumun neticesi, bir erken veya geç seçim için etkili olacaktır. DYP bir taktik içerisine girmiş ve bu taktiği bilebildiğim kadarıyla şöyle kullanmak istiyor, eğer seçim zamanında yapılırsa bizi seçimden kaçmış gibi gösterecek, eğer erken bir seçim gündeme gelirse bunu da biz zorladık da yaptılar diye işleyecektir. Ben bu taktiği siyasi ve başarılı bir taktik olarak görüyorum.

Nokta: Sayın Başbakan'ın gerek hükümette, gerekse Başkanlık Divanı'nda yapacağı değişikliklerle ilgili bir gelişme var mı?

Özalp: Hiçbir gelişme yok. Bu tabii ki kendi tasarruflarıdır. Bizim Sayın Başbakan'ın yapacağı değişiklik ve tasarruflara ışık tutmamız gerekiyor. Ondan sonrası Başbakan'ın bileceği iştir.

Nokta: Sayın Taşar ile Devlet Bakanı Güzel arasındaki tartışmayı nasıl yorumluyorsunuz?

Özalp: Ben bunu önümüzdeki kongre ve delege seçimlerine yoruyorum. Ama benim kişisel görüşüm şu: Ben de zamanı geldi bazı arkadaşlara çeşitli şeyler söyledim. Dedim ki, bizim vitrinimizin değişmesi lazım, ama ben bunu zarif bir ölçü içerisinde kullandım. Bunu bizzat Sayın Başbakan'a da söyledim. Ancak bunların yaptığı iş hatalıdır. Bir partinin iç meselesi dış tartışmaya açılamaz. Bunu her kim yaparsa yanlış ve hatalı bir iş yapar. O bakımdan Sayın Güzel ile Sayın Taşar'ın tartışmalarını tasvip etmiyorum. Her ikisinin de bu davranışlarını bir talihsizlik olarak kabul ediyorum. Çünkü o anda belediye seçimleri vardı. Partinin içerisindeki karışıklıkları dışarı vurmak bence politik bir davranıştır. Bir başka hata da şu, geçenlerde yapılan belediye seçimleri öncesi erken seçim meselesinin ortaya atılmasıdır. Bir parti için bu da büyük bir talihsizliktir. Bu büyük bir hatadır. 85 yerde seçim yapacaksın, bunu bir nabız yoklaması olarak alacaksın, bir de bunu bir erken seçimin işareti olarak göstereceksin. Hiçbir parti bu akılsızlığı yapmaz. Maalesef bizim yöneticilerimiz bu seçimleri bir erken seçim provası haline getirerek, bu havayı yaydılar. Eğer erken seçim yapılsa bile bu seçimler geçer, karar ya da düşünce o zaman açıklanır. Şunu da söyleyeyim, bizim yaptığımız doğrular

ile yanlışları bir çıkarırsanız, bizim partimizin henüz politikayı bilmediği sonucunu ortaya çıkarabilirsiniz. Yani davranışlarımızda politik hareket edemiyoruz. Bakın bugün DYP'nin getirdiği erken seçim taktiği, bana kalırsa zarif ve akılcı bir taktiktir. Bunlar politikadır. Bizim de bu politikaları dışa dönük bir şekilde yapacak yerde, yöneticilerimizin içe yönelterek çatlaklıklar yaratması büyük hatadır. Ve ben de bu hataları affetmiyorum. Bunun da sebepleri, içerimizde politikayı bilen arkadaşlarımızın söz sahibi olamayışlarındandır. Ben, bunu söylerken kendim için bir şeyler istediğimi çıkartmayın. "Ben bu ölçüler ve durum içerisinde şu anda ifa ettiğim görevi kabul ederdim". Daha başkasını etmem söz konusu değildir.

Nokta: Son günlerde siyasi çevrelerde, Başbakan'ın, Mustafa Taşar'ın istifasını kabul edeceği, parti içi dengeler açısından da Devlet Bakanı Vehbi Dinçerler'i görevden alarak, Hasan Celal Güzel'i de onun yerine atayacağı ve yeni bir hükümet sözcüsü tayin edeceği söylentileri dolaşıyor. Sizin bu konudaki görüşleriniz nedir?

Özalp: Bu söylentileri ben de dışardan duyuyorum. Yani bizzat Başbakan'dan ya da yetkili bir ağızdan duymadım. Biliyorsunuz Başbakan'ın çok büyük özelliklerinden birisi de çok sabırlı hareket etmesidir. Acil karar vermiyor, hadiselerin yatışmasını bekliyor. Bu iyi mi, kötü mü derseniz bazen iyi olur, bazen de çalkantıya girer kötü olur.

Nokta: Siz son gelişmelerden sonra Sayın Güzel'in, Başbakan'ın gözünden düştüğü izlenimini çıkartıyor musunuz?

Özalp: Şu son günlerde Sayın Güzel'i Başbakan'ın yanında görmüyorum. Benim müşahadem budur. Herhalde o da yaptığı hatanın idraki içinde zannediyorum. Ya da bu hatasını idrak etmelidir diyorum.

Nokta: Güzel hakkındaki başka bir iddia da, ANAP içerisindeki küskünlerle sürekli temas kurduğu şeklinde...

Özalp: Bu temaslarını bilmiyorum. Ama eğer biz bu partiye hizmet etmek istiyorsak, biz bu partiye bir şeyler vermek, katmak zorundayız. Bu partiden bir şeyler kapmak, ya da koparmak gibi bir girişimi tasvip etmiyoruz, bu, siyasi ahlaka da uymaz.

Nokta: Yeniden erken seçim konusuna dönmek istiyorum, referandum öncesinde her şey netleşir diyebilir miyiz?

Özalp: Netleşir. Bence referandumun sonucuna göre bir erken seçim kararı alınması iktidar için doğru değildir. O zaman zorlama olur. Yani DYP'nin taktiği işlemiş olur. Sonuç, evet çıkarsa geri dönüş söz konusu olamaz. Ama referandum evet değil de, hayır çıkmış, o zaman inisiyatif iktidarın elindedir, ister seçimi yaparsın ister yapmazsın, çünkü muhalefet zaten kaybetmiş oluyor. Yani kararını baştan almışsanız, referandumdan çıkacak hayır cevapları ile inisiyatifi iktidara bırakır.

TURİZM / UZAY ZİYARETE AÇILIYOR

Türkler uzayda...

Beş yıl sonra başlayacak uzay programına bir Türk işadamı da katılıyor. 50 milyon liralık tura katılacak "uzay turistleri" dünyanın çevresinde 8 kez dönecek

Uzay yarışında artık biz de varız. Çok çok değil, şunun şurasında beş yıl kaldı. Beş yıl sonra fırlatılacak uzay gemisinde iki de Türk yer alacak. Bu, bir bilimsel araştırma gemisi olmasa da, uzay tarihinin sayfalarına altın harflerle kazılmasa da, varsın olsun. Gidiyoruz ya!

Rezervasyonlarımız başlamıştır. 1961 yılında insanlı ilk uçuşu gerçekleştiren Sovyet uydusu Vostok I, içinde astronot Yuri Gagarin olduğu halde dünya çevresinde bir kez dönüyor, 1 saat 29 dakikalık bu uçuş önceliğine, Amerikalılar da 1969 yılında Ay'a insan indirerek kaşılık veriyorlardı. Apollo II'nin taşıdığı Neil Armstrong ile Edwin Aldrin Ay'a ayak bastıkları zaman dünyada da yer yerinden oynuyor ve bu yarışın nereye varacağı tartışılmaya başlıyordu. Yarışın sonu gelmesine gelmedi ama, Amerika Birleşik Devletleri'nde 1984 yılında çıkartılan Ticari Uzay Yasası ürün vermeye başladı. Amerikalı bilim adamları karmaşık uzay çalışmalarını sürdürürlerken, ileri görüşlü turizm yatırımcıları da uzayın ne kadar kârlı bir alan olduğunu keşfetmekte gecikmediler.

İlk Türk "uzay turisti" Adil Benardete (sağda) ile Türk kafilesinin başkanı olarak tura katılacak Ceylan Pirinççioğlu yolculuğun sıkıntılı anlarında pişti oynamayı planlıyorlar...

İşte bu amaçla kolları sıvayan Society Expedition adlı firmanın yetkilileri Güney Kaliforniya'da yalnızca bir turistik uzay merkezi kurmayı planlamakla kalmadı, uzaya turist taşıyacak bir filo yaratmayı da kararlaştırdı. Buna göre Kristof Kolomb'un Amerika'yı keşfinin 500. yıldönümü olan 12 Ekim 1992 tarihi, turistik uzay yolculuğunun da başlangıcı olacaktı. Broşürler basıldı, yetkili acentalar seçildi, rezervasyonlara başlandı.

Türkiye'nin Amerika ile Sovyetler arasındaki amansız uzay yarışında söz sahibi olabilmesi mümkün değildi elbette ama, iş bir "turistik gezi"ye dönüşünce durum değişiyordu. Nitekim, Amerikan firmasının Türkiye ve Ortadoğu temsilciliğini yürüten Vip Turizm broşürlerinde uzay yolculuğu ilan ediliyor, daha broşür çıkmadan haber alan bir işadamımız kapora olarak saptanan beş bin doları Amerika'ya postalıyordu bile.

Fenerbahçe'nin bayrağını dikeceğim. Turistik uzay yolculuğunun ilk Türk "uzay turisti" olma unvanını kazanacak olan Adil Benardete çocukluğundan beri böyle bir yolculuğun düşünü kurmuştu. Küçükken okuduğu Antoine de St. Exuperi'nin Küçük Prens'i ile Jules Verne'in kitaplarının etkisinde kalmış, insanlığın uzayda bir gün mutlaka dolaşacağına inanmıştı. Böyle bir programı ailesi de destekleyince kaporayı yatırmamak için hiçbir neden kalmıyordu ortada.

Uzayda insan vücudunun ve haleti ruhiyesinin nasıl olacağını merak eden ihracatçı-pazarlamacı Adil Benardete'yi bu yola iten en büyük neden "böyle bir heyecanı ve tecrübeyi yaşamak"tı. Ve inanıyordu ki, bu olay insanlığa çok büyük ufuklar açacaktı. Benardete "Diğer dünyalarda yaşam olduğuna inanıyor musunuz?" sorusuna ise "Bilmiyorum, ama insanlığın bir gün diğer dünyalarda yaşayacağına inanıyorum. İnsanlık sona ermeyeceğine göre yeni dünyalara göç, kaçınılmaz bir olgudur" diye cevap veriyordu.

Uzay programına katılacak yolcular, Phoenix E adlı geminin, şimdilik temsili resimleri ile yetinmek zorundalar. Yapımına önümüzdeki aylarda başlanacak 20 yolcu kapasiteli gemide koltuklar numaralı ve manzaralı...

İngilizce, Fransızca, İtalyanca ve İspanyolca olmak üzere 4 dil bilen ve Paris'te iktisat eğitimi gören Adil Benardete'nin, bu tecrübenin başarılı geçmesi halinde bir büyük dileği daha vardı. O da ikinci bir yolculuğa çıkmak, bu yolculukta Ay'a inmek ve Ay toprağına Türk bayrağının yanı sıra Fenerbahçe'nin de bayrağını dikmek! Yolculuğa Türk kafilesinin başkanı olarak katılacak olan Vip Turizm sahibi Ceylan Pirinççioğlu ise tüm Galatasaraylı heyecanı ile konuşmayı burada keserek, kendisinin de sarı-kırmızı bir bayrak dikebileceğini hatırlatıyordu.

Topu topu 50 milyon. Vip Turizm'in broşüründe yer alan uzay yolculuğu için 50 milyon lira yeterli. Evet, beş bin dolar kaporayı şimdi yatırır, Ceylan Pirinççioğlu'nun da dediği gibi, dört yıl içinde, -yaşayacağımız enflasyonu da hesap ederek- 2 milyon 900 bin liraya ek olarak 52 bin dolar biriktirebilirseniz, uzay turistlerinden biri de siz olabilirsiniz.

Parasal sorunu çözdüğünüz takdirde, bir hafta olarak programlanan yolculuğun birinci günü İstanbul'dan uçakla Amerika'ya hareket edeceksiniz. Burada yeni yapılan Uzay Turizm Merkezi'nde beş yıldızlı otelde konuk edilecek, belki de oldukça heyecanlı bir akşam yemeği yiyeceksiniz. İkinci, üçüncü ve dördüncü günler yolcu uçuş programı çalışmalarına ayrılmış durumda. Bir yandan uzay merkezinde dinlenirken, bir yandan da Phoenix E adlı uçuş kabinini tanıyacak, yol için verilen brifinglere katılacaksınız. Beşinci gün, düşlerinizin gerçekleşeceği tarihi gündür. Sabah 07.00'de uçuş alanına varacak, "jetway" rampasından kabine geçecek ve pencere önündeki "manzaralı" ve "numaralı" koltuğunuza yerleşeceksiniz. Üç astronot ve üç de "rehber astronot" eşliğinde verilen son brifingden sonra 8.00'de hareket.. (Kalkışı ve tüm uçuşu videodan da izleme imkânınız olduğunu hatırlatalım.) Gemi, ses seviyesinde yükselecek, "3 G maksimum" düzeyde birkaç dakika süreyle gökyüzü kararacak ve 1000 milde "orbit"e girilecek. Bu arada sıfır ağırlıkta çevreye uymaya çalışacak, yemek, yürüme ve diğer rutinlere alışmaya çalışacaksınız. Dünyanın etrafını 5-8 kez dönerken iki öğün yemek yiyecek, yerküreyi panoramik olarak izleyecek ve programın her safhasına aktif olarak katılma imkânı bulacaksınız. Yaklaşık 12 saat sürecek yolculuk bitiminde, düzenlenecek toplantı ile "kalan sorularınıza" da cevap isteyebileceksiniz. Altıncı ve son günü de uzay turizm merkezinde dinlenerek geçirdikten sonra, yedinci gün: Eve dönüş! Şimdi artık siz de uzayın fatihi sayılırsınız, iş ki 50 milyon lirayı biriktirmeye başlayın...

Hümeyra ÖZALP

Kadıköy Belediye Başkanı Osman Hızlan'ın geleceği İçişleri Bakanlığı'nın "teberru" ve "haraç" tartışmalarında vereceği karara bağlı

KADIKÖY BELEDİYESİ / HIZLAN'IN DOSYASI VALİ'DE

Başkan sallantıda

Kadıköy Belediye Başkanı Osman Hızlan hakkında "iş takipçilerini bağış yapmaya zorladığı" gerekçesiyle açılan soruşturma dosyası İstanbul Valiliği'nde

Kadıköy Başsavcısı Selim Kaya, Osman Hızlan ile ilgili soruşturma için "Geç bile kalınmıştır. Bu şahsın özel yaşamı sırasında mı yoksa memuriyeti sırasında mı bu işleri yaptığını araştırdık. Memuriyeti sırasında bu işleri yaptığını tespit ettik ve dosyayı İstanbul Valiliği'ne gönderdik" diyordu.

Evet, Osman Hızlan hakkındaki haber, **Nokta**'da, 6 ay önce, 25 Ocak tarihinde çıkmış ve bu haberi ihbar kabul eden Kadıköy Cumhuriyet Savcılığı 1439 sayılı hazırlık dosyasını açarak Hızlan hakkında soruşturmaya başlamıştı. Başsavcı yardımcısı Mustafa Gül, geçen süre içinde 15 müteahhitin ifadelerine başvurulduğunu ve belgelerin toplandığını söylüyordu. Yapılan soruşturma, Başkan Hızlan'ın dosyasını Valiliğin önüne getirmeye zorluyordu. Vali Ayaz da "kanuni prosedür gereği dosyayı İçişleri Bakanlığı'na göndereceğini ve Bakanlığın müfettiş göndererek inceleme yaptıracağını" belirtiyordu.

Serçe'yle geçen dosya. Osman Hızlan'ın belki de görevden alınmasına kadar gidecek olan olaylar, Belediyeye bağış yapan hamiyetperverlerin "artık yeter" demeleri üzerine başlamıştı. İnşaatçılar Derneği Başkanı ve Belediye Meclisi üyesi Ali Fuat Albayrak, Başkanı "haraç istemek"le suçlayan ilk şikâyetçilerdendi. Müteahhitlerden Atilla Terzi de **Nokta** muhabirine, savcılığa verdiği ifadesinde şunları söylediğinden söz ediyordu: "İnşaat yapacağım arsam ile ilgili tüm işlemleri bitirmiştim. Sıra Belediyenin yasal olarak yapması gereken terk işlemine gelmişti. Dosyada Başkanın notu varmış. Yanına çıktım. Bana, 'Belediyeye bir araba hibe et dosyan geçsin' dedi. Baktım, olacak gibi değildi. Bir süre sonra bir Serçe araba hibe ettim ve dosyam o zaman Encümenden çıktı." Bir başka işadamı Turan Alper ise, Kadıköy Altıyol'daki arsasına inşaat yapabilmek için kendisinden, ilk önce 30, daha sonra ise 20 milyon tutarında "bağış" istendiğini anlatıyordu. Hızlan hakkında ifade veren müteahhitler arasında Kasım Çotan, Ömer Sadıkoğlu, Adnan Sadıkoğlu, Talat Tavukçu, Gültekin Köseoğlu, Ahmet Ekşi gibi ünlü isimler de sayılıyordu.

Ali Fuat Albayrak

Anlaşılan eski "bağışsever, Kadıköysever, hamiyetperver" vatandaşlar artık, çeşitli inşaat izinlerini "bağış yapsak da alsak" formülüyle halletmekten vazgeçmişler, bunun yerine "Başkanı aldırsak da inşaat yapsak" formülünü benimsemişlerdi. Başkan Hızlan için ise, zaten "kişisel bir hesap" yoktu. Çünkü "tüm bağışlar Belediyeye yapılmıştı. Bu işlerden onun kişisel bir çıkarı olamazdı. Söz konusu vatandaşlar da bağışlarını gönüllü olarak Belediyeye yapmışlardı. Bunda ne kötülük vardı!.."

Her neyse, olan olmuştu ve alanın "teberru", verenin "haraç" dediği milyonlarla ilgili dosya şimdi İçişleri Bakanlığı'na doğru yol almaya başlamıştı. Bakalım Hızlan'ın akibeti de Aktaş gibi mi olacaktı? Yoksa Hızlan aklanacak ve bağışseverler bağış verdikleriyle mi kalacaklardı? ●

SAĞLIK / TOMOGRAFİ'DE KOMİSYON

"Geniş anlamda bir rüşvet olayı bence"

Bilgisayarlı tarama yapan tomografi şirketlerinden kimilerinin kimi doktorlara, göndereceği hasta başına belli bir komisyon ödedikleri söylentileri ayyuka çıkarken, bu durum* Nokta'*nın görüştüğü pek çok hekim tarafından doğrulandı.

Vücudun ve beynin milimetrik kesitlerine varana dek tarama yapabilen bu bilgisayarlı tomografi şirketlerinden birinin bir süre propagandistliğini yapmış A.T. de doktorlara şimdilerde hasta başına ödenen ücretin 25 - 30 bin lira civarında olduğunu belirtip,* Nokta'*ya şöyle diyordu: "Çalışma yöntemim önce doktora gidip şirketi tanıtmak, havasını aldıktan sonra da anlaşmaya varmak. Teklif götürüp de geri çeviren çok az doktor hatırlıyorum. Hatta BT gerektirmeyen durumlardaki hastalarını BT için gönderen doktor gördüm. Bu işten ayda milyona varan kazançlar sağlayan doktorlar biliyorum. Kullandığımız bu yöntem sayesinde şirketin hasta sayısı birkaç misli artmıştı."

İstanbul Tabip Odası Genel Sekreteri Şükrü Güner ise, "Zaman zaman bu tür söylentilerin yaygın olduğu bir gerçektir. Tabip Odası olarak bu tür söylentileri değerlendirme, araştırma ve inceleme, yaptırım gücünden uzağız. Ne yönetimsel kadromuz ne de yasal yetkimiz bize bu yaptırım gücünü vermemektedir. Muayenehanelerin, dispanserlerin, teşhis ve tedavi polikliniklerinin denetim yetkisinin Tabip Odası'na verilmesi yıllardır isteğimizdir. Sorunuza konu olan hekimlerin tomografi şirketlerinden komisyon alması tıbbi deontoloji tüzüğünün 12. maddesine göre suçtur" diyordu.

Dillenen, ancak belgelenemeyen bu konuda en somut örneği ünlü bir psikiyatr oluşturacaktı. Prof. Dr. Metin Özek tomografi şirketleriyle hekimler arasında "anlaşmalı hasta" sistemi üzerine* Nokta'*nın sorularını yanıtlarken, yaşadığı bu somut olayı da açıkladı.

Nokta: Hekimlerin, teşhisi kesinleştirmek için hastalarını yolladıkları laboratuvar ve benzeri inceleme enstitülerinden, ödenen ücrete göre "pay" aldıkları söylentisi yaygın biçimde duyuluyor. Siz konuyu nasıl görüyorsunuz?

Özek, meslek yaşamında karşılaştığı "pay" önerisine büyük bir tepki gösteriyordu

Özek: Söylentiler hiç de yeni değil. On yıllardır, bu tür çirkin-ayıp-ahlakdışı uygulamaların süregittiği söylenir durur. Sadece kendimin otuz yılı aşkın hekimlik uğraşında duyduklarım, söylentilerin nadir de olsa gerçek olduğu izlenimini aldığım, durumlara da sınırlı değil bu. Genel anlamda ve meslekle ilgili etik kurallara tutkucasına titizlikle bağlı ve hekim olan babamdan da çocukluğumda duyardım; durumu kınar, üzülür, lanetlerdi. Günümüzde, özel girişimciliğin devlet sorumluluğundaki konulara da alabildiğine el attığı, yüreklendirildiği, "ne yaparsan yap tek köşeyi dön" ilkesinin geçerli kılındığı ortamda, bu tür el altından, ahlaka da, yasalara da, meslek kurallarına da aykırı "alış veriş" türlerinin arttığı, kesinlikle kanıtlanamamakla birlikte, savlanabilir.

Nokta: Meslek uygulamasında çarpılmalara yol açmaz mı bu?

Özek: Önce vurgulamak isterim ki bu, hangi açıdan bakarsanız bakın hoşgörülemeyecek ve hatta tersine lanetlenmesi gereken tutumun bütün hekim camiasına, bütün laboratuvarlara, röntgen, EEG, BBT vb. enstitülerine genelleştirilmesi çok yanlış olur. Büyük çoğunluğun bu meslek ahlakına aykırı tutumun dışında dürüst, hatta özverili çalıştığına inanıyorum. Olup biten, "el altından paylaşma" olayları küçük bir azınlık için söz konusudur.

Sorunuza gelince, kuşkusuz saptırır bu tutum bilimsel bir hekimlik uygulamasını. Hangi incelemeler tanıyı koymak-kesinleştirmek için zorunludur, hangisi gereksizdir saptamakta hekimi ikircikli kılar. Yapılan incelemeler kendisine çıkar sağladığında, bu kötünün kötüsü yola saptığında, ola ki gereksiz incelemelerle, ister istemez hastanın giderini çoğaltmak yoluna gitsin.

Nokta: Sizin başınızdan böylesine olaylar geçti mi? Öneren oldu mu size de?

Özek: Benim çalışma ilkelerimin, hele bunca yıldan sonra tanıyanların çoğunluğunca bilindiğine inanıyorum; titizliğimin, hatta bu sapık yönlerde tersliğe, kabalığa, aksiliğe vb. varan katı tutumumun ün-

lendiğini sanıyorum. Belki o yüzden Türkiye'de çalıştığım ortalama yirmi iki yıllık hekimlik uğraşımda sadece iki kez geldi başıma bu pis uygulama önerisi. Yıllar öncesinde bir gün, kan-idrar vb. incelemeler yapmak üzere yeni kurulmuş bir laboratuvar sahibinin, tıp fakültesini yeni bitirmiş oğlu bu öneriyi yapmaya kalkışmak küstahlığını gösterdi ve cümlesini bitirmesine olanak tanımadan yaka-paça kapı dışarı ettim.

İkincisinde de, bir başka tür inceleme laboratuvarının kelli felli bir görevlisi, bir genel ziyaret anlamında, biraz da belirli bir konuda "gözünüz aydın" demek için geldiğini söyleyerek başvurdu. İçeri aldırdım. Üç beş cümle sonra "pay pazarlığı" konusuna girdi. Bunaldım; başlangıçta nasıl defedebileceğimi bilemedim. Herkese has gündelik nezaket kuralları yüzünden yakasından tutup dışarı atmaya elim varmadı. Yanıt vermeden biraz dinledim ve sekreterime o kişiye kapıyı göstermesini söyledim. Özetle, hiç tartışmadan kovdum.

Ne var ki bu zat-ı gayri muhterem, davranışımın iticiliğini anlamamış ya da anlamamazlıktan gelmek işine gelmiş ya da bile bile yalan söylemeyi yeğlemiş olmalı ki başka hekimlere yaptığı benzer önerileri desteklemek için, benimle "anlaşmalı" olduklarını söylemek küstahlığını göstermiş. Kulağıma geldi. Söz konusu kuruluşa, artık nezaket kurallarını gözardı etmek zorunda kalarak ve yasal yaptırımları dikkate alacağımı belirterek bir uyarı mektubu yolladım ve, o mektubun kopyalarını da İstanbul Tabip Odası'na, uzmanlık dalımdaki kimi meslektaşlarıma ayrıca ilettim. Buna bakıp uygulamalarından yüz çevirdiler mi bilmiyorum. Sanmıyorum da...

Nokta: Yasal yaptırımlar dediniz. Bu konuyu engelleyebilecek olan yasal düzenlemeler var mı?

Özek: Benim vurguladığım yasal yaptırım, adımı gerçeğin tam ters yönünde kullanmaları yüzünden bana ettikleri kötülüğe yönelik özlük haklarımla ilgilidir. Yoksa uygulamanın engellenmesini sağlamak olanaksız denecek kadar zor. İki kişi arasında geçen ve iki yanın da istemine uygun bir "paylaşma" nasıl kanıtlanır ki? Çok geniş anlamda bir "rüşvet" olayı bu bence; "alan razı veren razı" dedikleri türden...

Neyyire ÖZKAN

TÜNELCİLERDEN İKİSİ YAKALANDI

Büyük firarın öyküsü

Erzincan Askeri Cezaevi'nden tünel kazarak kaçan sekiz kişiden ikisi otostop yaparken kendiliklerinden polis arabasına bindiler. 85 metrelik tüneli nasıl kazdıklarını anlattılar.

Uzun bir süre yola paralel yürüdüler. Ama artık gece karanlığında yürümenin bir anlamı kalmamıştı. Üstelik daha tehlikeli olabilirdi. Kısa bir tartışma sonucu karayoluna çıkıp otostop yapmaya karar verdiler. Çünkü paraları da yoktu. "Hem onlar bizim çoktan Erzincan sınırlarından çıkmış olduğumuzu düşünürler" şeklinde iyimser bir tahmine sığınmaktan başka çareleri kalmamıştı.Gecenin karanlığında arabalara kendilerini fark ettirmek oldukça güç bir işti. Ama işte nihayet ağır ağır gelen bir araba yanlarında durmuştu.

"Ne tarafa gidiyorsunuz?"

"Refahiye'ye doğru. Bizi oraya bırakabilir misiniz?"

"Tabii, tabii geçin."

Rahatlamışlardı. Ama birden böğürlerinde ve enselerinde tabanca namlularını hissettiler ve neye uğradıklarını şaşırdılar. Bu kadar olamazdı. Bindikleri siyah renkli Renault Erzincan Emniyet Amirliği'ne bağlı bir sivil ekip otosuydu Oysa, bu bir raslantı değildi. Bir süre önce, "madenciyiz, kamyonumuz az ilerde bozuldu" diyerek Seluke köyüne ekmek istemek için gittiklerinde "durumları" ilgililere bildirilmişti bile. Böylece polis bir bayan memurun da içinde bulunduğu arabayı Erzincan-Refahiye arasındaki 70 kilometrelik yolda "turlatma"ya başlatmıştı "otostopçuları" almak üzere.

Sigara paketinden elektrik kablosu. Kendi ayaklarıyla ekip otosuna binenler ya da polisin deyimiyle "yuvaya dönenler" Samsun Kurtuluş örgütü üyesi Hüseyin Özpınar ile Tokat TKEP davasından ömür boyu hapis cezası alan Selim Ünay'dı. Büyük firarın öyküsünü işitmek için polisler sabırsızlanıyordu. Kaçılmaz denilen askeri havaalanı sahasından kaçışı gerçekleştiren ve bu yüzden içinde subayların da olduğu 50 kişinin gözaltına alınmasına, tüm asker ve poliste izinlerin kaldırılmasına neden olanlar

Fehmi Uzal, Şakir İpek, Aydın Mandak, S. Selim Erhan ve diğer arkadaşları iki yıl boyunca düşündüler, toprağı kazdılar ve kimse kaçamaz denilen yerden kaçtılar

işte buradaydı. "Öt"sünlerdi bakalım...

"Çoğu ölüm cezasına mahkûm edilmişlerdi zaten. Erzincan 1 No'lu Özel Askeri Cezaevi de hava alayı sahası içinde olduğu için zaten "kimse kaçamaz" mantığıyla çok sıkı denetlenen bir cezaevi değildi. Kumlu toprak üzerine inşa edilmiş beton tek katlı bir binaydı işte.

7 kişi karar almıştı.Bir de bitişik koğuşta yatan Samsun Kurtuluş örgütü lideri Nejat Övet olacaktı ama onu kaçarken duvarı delip alacaklardı. Tünel kazma şefi Adnan Keskin olacaktı, çünkü daha önce Artvin Cezaevi'nden de tünel kazarak kaçma tecrübesine sahipti. Yöntem belirlendi önce. Beton zemin ve beton tavan aynı anda delinecekti. Alttan çıkan toprak-kum tavana, çatı arasına yerleştirilecekti.

Ellerine geçirdikleri madeni olan ne varsa uçlarını ranza ayaklarında sivrilttiler ve kazma eylemi başladı. Tuvaletten aşağı doğru 2 metre 80 santim kadar indiler, ondan sonra güney istikametine yöneldiler. Tuvaletteki deliği plastik leğenle, tavandaki deliği de kağıt yapıştırarak gizliyorlardı. Kazı aylarca geceler boyu sürdü gitti. 8 ay her gece çalışmışlardı ama proje 2 yıllıktı. Artık neredeyse gece vardiyasında çalışan işçiler gibi belirli bir düzen ve disiplin kazanmışlardı. Önce aydınlatma sorununu çözmeleri gerekiyordu. Bunun için sigara paketlerindeki alüminyum iletken kağıtları elektrik kablosu gibi kullandılar. Koğuşun ampulünü gece herkes yatıp ışıklar sönünce söküyorlar ve tünele taşıyorlardı. Bir süre sonra tünel ilerledikçe oksijen yetersizleşti ve tünelde çalışmak neredeyse imkânsız hale geldi. Bunun üzerine kağıtları rulo haline getirip seloteyple birbirine ekleyerek bir boru meydana getirdiler ve tüneldeki hava sorununu da böylelikle hallettiler. Eh bundan sonra geriye bir şey kalmamıştı. Kazdılar, kazdılar, kazdılar, tam 85 metre. Kendi hesaplarına göre tel örgü hizasında yukarı çıktılar. Ama uçak pistinin yanına çıkmışlardı. Alçak sürünmeyle 150 metrelik pisti geçtiler ve telörgülerin yanına ulaşıp çitlerden atlayarak "öte taraf"a özgürlüğe ulaştılar. Bundan sonrası artık şansa kalmıştı. Dağıldılar. Şimdi onların yerine başka tutuklananlar vardı. Bunlar duruşmaları gizli yapılan Cezaevi Komutanı Binal Dizdaroğlu, Üsteğmen Mehmet Cengiz, Astsubay Seydi Ay ve 9 erdi.

Aramalar sürüyor. Erzincan ve çevresinde öteki 6 kaçağın yakalanması için arama çalışmaları yoğun bir şekilde sürerken, görevliler "dikkat' ve "ihtimam"larını yakalanan iki kişinin üzerinde yoğunlaştırmış durumdalar. Adnan Keskin, Selim Erhan, Sakıp İpek, Nejat Övet, Aydın Mendak ve Fehmi Uzal'ın nerelere doğru kaçtıkları konusunda ipucunun onlardan da çıkabileceğini düşünüyorlar olsa gerek. Bu arada Gümüşhane'nin Heybeli Köyü çevresinde şüpheli üç kişinin görülmesi, aramaların buraya doğru kaydırılmasına da yol açtı. Kaçakların silahsız, parasız, aç ve yorgun oldukları sanılıyor.

Evet iki kişinin beklenmedik şekilde yakalanması, devriye gezen ekipleri bir süre için umutlandırmıştı ama bu arada tüm bölgede yerli otostopçular da birdenbire ortadan kayboluyordu. Hani belki bir benzerlik yüzünden karakolda dert anlatmak uzun sürebilirdi de.

Hakkı DEVECİ

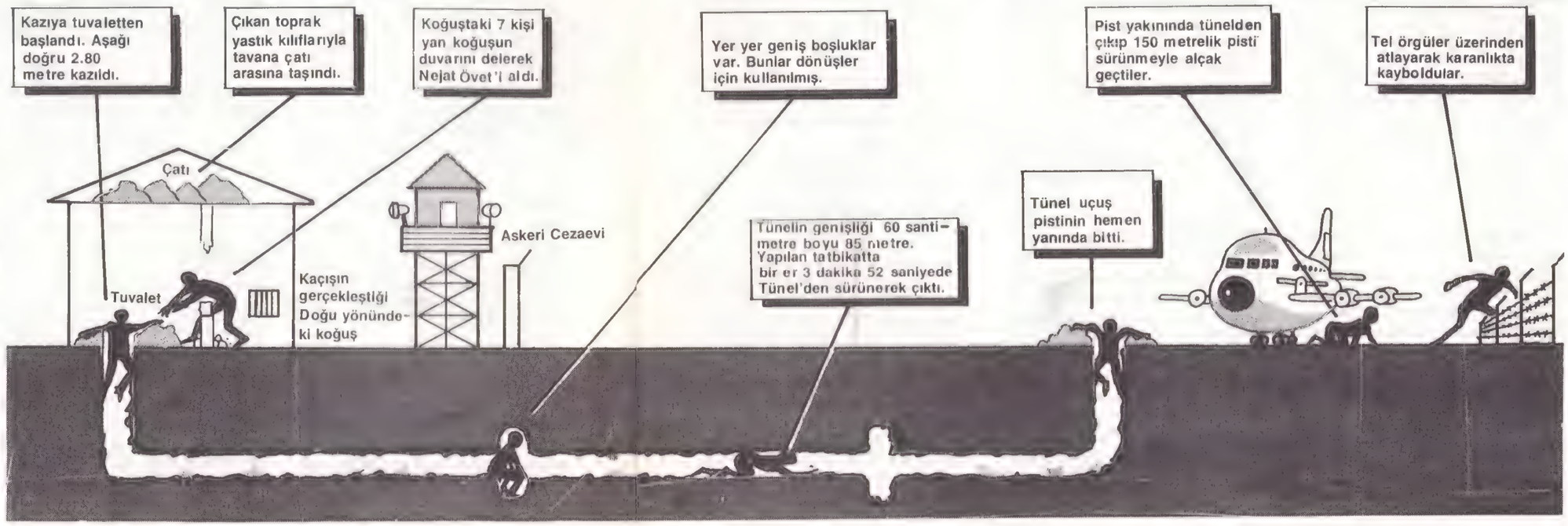

SÖYLEŞİ / TUNCELİ VALİSİ CENGİZ BULUT

"Devlet bir babadır"

Basına konu olma rekorunu öteki meslektaşlarına hiçbir zaman kaptırmayan eski vali Kenan Güven'in yerine tayin edilen 5,5 aylık Tunceli Valisi Cengiz Bulut, Nokta'nın; halk üzerindeki baskı, köylerin taşınması, tartışmalı ölüm ve yaralama olaylarına ilişkin sorularını yanıtladı:

Nokta: 25 Aralık 86'da buradaki görevinize başladınız. Sizden önceki vali Kenan Güven'in ise valilik sırasında yaptıklarından dolayı ismi oldukça güncelleşmişti. Ve olumsuz bir imaj bırakarak ayrılmıştı. Siz buraya geldikten sonra bu imajı silebilmek için -asker kökenli olmayan bir vali olarak- ne tür bir çaba harcadınız? Yani Tunceli halkı ile olan ilişkileriniz nasıldır?

Bulut: Tunceli halkıyla ilişkilerimin düzeyini halktan sormanız daha uygun olur. 26 senelik idareciyim. Benim idarede kendime göre belli prensiplerim var. Ben bu prensiplerimi uygularım. Benden evveliyatı çok iyi de olur, çok kötü de olur, benden önceki vali de, kendi prensipleri vardır onu uygulamıştır. Devlet hizmeti devamlıdır.

Nokta: Tunceli halkı arasında şöyle bir yaygın kanı var: "Devletin Tunceli'ye bakış açısı değişmedikçe hangi yönetici gelirse gelsin Tunceli'nin derdi bitmez." İlin en büyük mülki amiri olarak siz bu değerlendirme konusunda neler diyeceksiniz?

Bulut: Efendim, devletin Tunceli'ye bakış açışı diğer vilayetlere bakış açısından farklı değil. Devlet bir babadır. Bir baba bütün evlatlarına aynı gözle bakar. Hatta devletin Tunceli'ye bakış açısı, şunu söyleyebilirim, biraz daha koruyucu, biraz daha şefkatli bir bakış olsa gerek. Öyle bakıyor...

Nokta: Tunceli'nin nüfusu az, sorunları ise çok ve büyük. Tunceli'nin böylesine sorunlu il olmasının nedenleri sizce nelerdir?

Bulut: Bakın, demin de söyledim, belki de Türkiye'de başka bir il yoktur ki, arazisinin sadece yüzde beşi tarıma elverişli olabilsin. Şimdi Türkiye'de başka hiçbir vilayet yoktur ki, Tunceli kadar, hizmetler pahalıya çıksın. Hizmetler oldukça pahalıya çıkmaktadır. Bir köye yol yapıyorsunuz. Aslında o köye yol yapmaktansa o köyü İstanbul'un Şişli semtine yerleştirmek daha ucuza mal olur. Yıllardan beri birikegelmiş dertler. Biz bunları çözmeye, halletmeye çalışıyoruz. Konu bu.

Nokta: Dediniz ki, 'bir köye yol yapmaktansa onu İstanbul'a yerleştirmek daha ucuza mal olur.'

Bulut: Ben onu misal olarak verdim...

> **"Her kim benim Tunceli'den gitmem için zorlama olmuştur derse, derhal gelsin dilekçesini yırtalım."**

Nokta: Şuraya gelmek istiyorum. Göç olayı... Tunceli'de birçok köyün başka yerlere nakli gündeme geldi. Bunun nedeni sizin örneklediğiniz şekilde midir? Yoksa başka nedenleri var mı?

Bulut: Efendim tamamen örneklediğim şekilde. Başka bir neden düşünülemez. Benim Pülümür yolum bu sene 45 defa kapandı. Devlet yoludur. Her kapanması aşağı yukarı bir gün oldu. Şimdi tabiat şartları ağır. Bu yüzden eğer olabilirse bir kısım köylerimizin başka yerlere kaldırılması benim kişisel fikrime göre çok uygun olur. Ve bunu vatandaş da istiyor. Hiçbir zorlama olmamıştır. Her kim gelirse de "benim buradan gitmem için herhangi bir zorlama olmuştur, bu anketi doldururken bana şu şekilde bir telkinde bulunuldu" denirse derhal gelsin dilekçesini yırtalım. Bu konu, düşünüldüğü şekilde değil, istismar edilmek isteniyor. Başka bir şeyi yok. Tunceli'nin sadece ulaşamadığımız köylerde, tabi takdir devletindir ona bir şey demiyoruz. Ama kişisel görüşüm şudur: Ulaşamadığımız birtakım köylerimiz var. O köylerin kaldırılması vatandaşın hizmetten daha iyi istifade edebilmesi bakımından uygun olur.

Nokta: Bu durumda olan kaç köy var?

Bulut: Bu durumda olan 74 civarında köyümüz var.

Nokta: Biraz önce, bu konu istismar ediliyor dediniz. Kim tarafından ve nasıl istismar ediliyor?

Bulut: Efendim birtakım çevreler bunu başka türlü göstermek istiyor.

Nokta: O 'birtakım çevreler' dediğiniz çevrelerin haklı yanları yok mu?

Bulut: Şüphesiz kendilerine göre haklı gerekçeleri olabilir. Ben ona girmek istemiyorum. Ben şahsen, kanaatimi soruyorsunuz, kanaatimi söylüyorum.

Nokta: Konuya o zaman şöyle yaklaşalım. Tunceli geneline bakıldığında nüfusun yüzde 90 kadarını Alevi vatandaşlar oluşturuyor. Tunceli köylerinin başka yerlere iskânı konusu...

Bulut: Hayır, kesinlikle, kesinlikle böyle bir şey düşünülmüyor. Buna gayet insancıl açıdan, benim düşündüğüm, orman müdürleriyle de görüştüm aynı şekilde düşünülüyor. Düşünülen tarz sadece hizmet götürme endişesidir. Başka bir şey değil. Vatandaşımız öbür tarafta da olsa aynı inancı taşıyacaktır. Burada da olsa aynı inancı taşıyacaktır. Kaldı ki, bu inancı taşıyan sadece Tunceli halkı da değil. O şekilde birtakım yerler de var. Kimse öyle bir şeyi düşünmüyor.

Nokta: Siz bunu söylüyorsunuz ama, dağlarda gezen kişilerin faturası bize çıkarılıyor şeklinde anlatıyor köylüler.

Bulut: Kesinlikle, bir fatura çıkarılmıyor. Bu fatura değil beyfendi. Aslında bu vatandaşın lehine olan bir şey. Düşündüğümüz şey vatandaşın aleyhine bir şey değil ki. Bir vatandaşı daha iyi şartlar altında yaşatabilmek endişesi, herhalde kötü bir endişe değil. Vatandaşın lehine olan bir şey. Biz o şekilde düşünüyoruz. Bu kanun hükmüdür. Bulunduğu yerde kalkındırılma imkânı olmayan köyler, daha müsait yerlere kaldırılır diye kanun hükmü var. Ben şunu söylüyorum. Vatandaştan, idare olarak herhangi bir memnuniyetsizliğimiz de söz konusu değil. Kanunlara itaatkâr bir halkı var, işin gerçeği bu.

Bulut: "Öyle köy var ki, yolunu yapmaktansa o köyü İstanbul'un Şişli semtine yerleştirmek daha ucuza mal olur."

Nokta: Ramazan ayı süresince valilikte çay satışları durdurulmuş.

Bulut: Hayır efendim valilikte çay satışları durdurulmadı. Çay konusuna ben bakmıyorum gerçi, vali muavini arkadaşım bakıyor ama, çay ocağını işleten kişi çay satışının az olacağından bahisle kendisi kapattı ocağı... Belli bir miktarda çay satması lazım onun da geçimini temin etmesi için. Bizim oruç tutma, ya da tutmama konusunda kimseye bu ana kadar bir baskımız olmamıştır, böyle bir şey kesinlikle düşünülemez de zaten.

Nokta: Tunceli'deki terör olayları bilinçli bir şekilde büyütülüyor ve Tunceli'deki olumlu gelişmeler yerine bir kişinin dağda öldürülmesi veya yakalanması geniş boyutlarda kamuoyuna duyurularak 'Tunceli' imajı kafalara yerleştirilmek isteniyor' deniliyor.

Bulut: Efendim şöyle, Tunceli'de terör olayları günden güne azalıyor. Şunu kesinlikle söyleyeyim. 1987 yılı içerisinde 7 kişi öldürüldü. Bunların hepsi de ufak mezralarda, küçük yerleşim yerlerinde, devletin tam uzanamadığı yerlerde... Şu anda şehirde ve toplu yerleşimin olduğu köylerde bu olaylar kesilmiş vaziyette.

Nokta: Bu olaylar böyle olunca devlet güçlerinin köylere gidip, sen şu adama ekmek vermişsin, yemek vermişsin gibi bir baskısı oluyormuş.

Bulut: Hayır, devlet güçlerinin hiç kimseye o şekilde bir baskısı yok. Bunlar bakın çok inceden inceye takip ediliyor, tahkik ediliyor. Kimseye zorlama olarak durup dururken sen şöyle yapmışsın demiyor devlet güçleri. O da çok abartılıyor. Yani devlet güçlerinin çalışma şevkini kırmak için çıkarılan şeylerdir bunlar.

Nokta: 1 Mayıs günü Sütlüce Köyü'nde iki kızın jandarma tarafından taranması olayında son durum nedir? Soruşturma ne aşamadadır?

Bulut: Bu, askeri mahkemede. Ben bilmiyorum. Durum şu, ben şunu söylüyorum. Bu belki tamamen tedbirsizlik dolayısıyla meydana gelen bir kazadır. Başka bir şey değil. Bu biraz abartıldı. Askeri mahkeme suçlu da görüp tevkif etmiştir zaten... Şunu söyleyeyim ben size. Diyelim ki bu hadise Anadolu'nun başka bir yerinde olsa, -nihayet bu kazayı yapan çocuk, tedbirsiz de olsa, bu milletin ferdibunun dışında yapılabilecek bir şey var mıdır? Bunu bir alaya, jandarma kuvvetlerine mal etmek yanlıştır.

Nokta: Bu olaydan bir süre önce de Müslüm Yağmur ve Özgür Yağmur isimli iki kişinin jandarmalar tarafından gözcü olarak alınıp götürülmesi sonucunda çatışma çıkmış ve Müslüm Yağmur ölmüş. Bu olayda iki anlatım biçimi var. Birincisinde, jandarma, Müslüm Yağmur'un karşı taraftan açılan ateş sonucu öldürüldüğünü söylüyor. Olay anında Müslüm'ün yanında bulunan dayısı Özgür Yağmur ise, çatışma çıktığında ikisinin bir çukurun arkasına saklandıklarını ve yanlarında da bir erin bulunduğunu söylüyor. Bu sırada bir kızın yanlarına gelerek teslim olmak istediğini söylüyor. O anda durumu gören astsubay, ere "ne duruyorsun vursana" demiş ve er kızı öldürmüş. Müslüm, "kız teslim oldu niye vuruyorsunuz" deyince, "onlar da aynı kafadan onu da vur", demiş ve kendisi de ateş etmiş. Özgür Yağmur, "Müslüm de burada öldürüldü" diyor. Bu olayın aslı nedir?

Bulut: Aslında durum şu...Hadise şöyle olmuş veya böyle olmuş değil. Kız teslim olmak istemiş ama buna rağmen ne duruyorsun öldür denilmiş. Biz insanız her şeyden önce. Jandarma da insan, insan öldürmekten kimse zevk almaz. Teröristin dirisi ölüsünden daha çok işimize yarar, çünkü istihbarat alırız. Bilgi alırız. Biz en iyi bilgiyi bu şekilde yakaladığımız kimselerden alıyoruz. Durup dururken niye öldürülsün? Kaldı ki o olayda yaralı olarak yakaladığımız bir terörist daha var. Şimdi durup dururken o kız niye öldürülsün. Bunlar herhalde hissi şeylerdir. Veya ona o şekilde geldiği için öyle söylemiştir. Ben şahsen o kanaatteyim. Hadise savcılıktadır, kim tarafından öldürüldüğü, nasıl öldürüldüğü konusunda yapılan iddialar üzerine durum tekrar incelenmiştir ve kesinlikle benim kanaatim odur, karşı taraftan açılan ateş sonucunda öldürülmüştür.

Nokta: Kızın durumu şimdi ortada kaldı...

Bulut: Kız karşı tarafta, Müslüm Yağmur bu tarafta. Kızın durumu ortada kalmadı.

Hıdır GÖKTAŞ

BİR UÇAK KAZASI

Suçlu bulundu

GAP'ın atlattığı tehlike çeşitli tartışmalara konu oldu

Özal ve beraberindekilere korkulu anlar yaşatan özel uçak GAP'taki arızanın bir sabotaj ya da bakım hatasından ileri gelmediği saptandı. Arızanın ana güç dağıtım bölümündeki kablo ve soğutucu kelepçeleriyle yarattığı sürtünme sonucu meydana geldiği açıklandı.

Böyle bir tespit arızanın imalat hatası sonucu meydana geldiğini ortaya koyuyor. Bu duruma göre Başbakan'ın Gulf stream Aerospace firmasını mahkemeye vermesi bekleniyor.

Öte yandan yapımcı firmanın Londra'daki Basınla İlişkiler Müdürü Alvin Balaban da hatanın pilotaj hatası olabileceğini, pilotun yanlış düğmelere basmasından kaynaklanabileceğini ileri sürdü.

Böylelikle haftanın en çok haklı çıkan şahsiyeti, Özal'a: "Bu uçakta bir şeyler var almayalım, iade edelim" diyen Halefoğlu oldu.

BİR PORTRE

Metin Emiroğlu

Liselere seçmeli ders olarak eski yazının sokulması girişimi Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu'nun bakanlık ve bürokratlık konusundaki engin yeteneğinin ortaya çıkmasında sadece bir vesile teşkil etti.

Eski yazı girişimi haberi basında çıktığında Paris'te olan Emiroğlu önce "Olur mu böyle şey, kim çıkarıyor bunu... Türkiye'de Atatürk devrimleri olmuştur" diyen Emiroğlu daha sonra birdenbire bu girişime sahip çıkma gereğini duyuyordu. Evren tarafından kabul edildikten, ya da bazı çevrelere göre "uyarıldıktan" sonra da "Israrlı değiliz. Memlekete faydası varsa bu kararı vereceğim" diyordu. Bunları söylemeden önce de "Bu iş iyi niyetle yapılmış bir şeydir. Rapora yazmış ve tartışmaya açmışız" diyerek kadrolarının yaptıklarının tamamen kendi bilgisi dahilinde olduğunu söylemiş oluyordu. Ya da birilerinin bakanı Paris'ten döndükten sonra ikna etmiş olması gerekiyordu. Ama bir bakana bu yakışmazdı. O sonradan öğrenip ikna olamazdı, olsa olsa emreder, rapor yazdırır ve yazdığını da savunurdu.

BİR YÜRÜYÜŞ DAHA

"Atılmalar durdurulsun"

YÖK Yasası'nın ve yönetmeliklerinin öğrencilik yaşamını YOK ettiğini ileri süren 300 kadar öğrenci geçtiğimiz perşembe İstanbul İktisat Fakültesi önünde "korsan koydu". Fakülte önünde toplanan öğrenciler rektörlüğün önüne kadar dörderli kollar halinde ve sloganlar atarak yürüdüler. "Öğrenci kıyımına son", "atılmalar durdurulsun" şeklinde taleplerini dile getiren öğrenciler,

Öğrenci gösterileri birkaç haftalık bir aradan sonra yeniden gündeme geldi

daha sonra olaysız dağıldılar. Bu arada öğrenciler çeşitli yöneticilere "Bunların sizin de çocuklarınızın başına gelmemesini diliyoruz. Ama İNŞALLAH siz bu konularla sanki bu olay sizin çocuklarınızın başına gelmiş gibi ilgilenirsiniz" cümleleriyle biten mektuplar gönderdiler.

HAFTANIN İNCİLERİ

"Şimdi, ilimiz için gerçekten övünülecek bir geneleve kavuştuk."
Ekrem Barışık
Bursa Belediye Başkanı

"Perihan Abla'daki Şakir, Başbakan olsaydı, ülkeyi daha iyi idare ederdi."
Hüsamettin Cindoruk

KISA... KISA...

● **İspanya'dan ithal edilen "Gamma bulin"** adlı koruyucu aşıda AIDS virüsü saptandı. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ilacın hemen toplatılmasına karar verirken, özellikle aşının yoğun olarak satıldığı İzmir yöresinde aileler arasında panik yaşandı.

● **ARAT araştırma kuruluşunun** mayıs ayında halkın en çok tartıştığı konuyu saptamak için yaptığı kamuoyu araştırmasında hayat pahalılığı ve zamlar birinci sırayı aldı. En çok konuşulan kişi de Özal oldu.

● **Eski Banker Kastelli, eski erkek** Bülent Ersoy'a 1 milyon marka ev sattı.

BİR FOTOĞRAF

Birdenbire mevsim normallerinin üstüne çıkan sıcaklık, çalışan nüfusta hal derman bırakmazken sahillerde dinlenen nüfusta da üst-alt bırakmıyor. Yıllardır beklenen turizm patlamasının bu yıl Fethiye Ölü Deniz'de gerçekleştiğini belirleyen gazeteciler, artık üstsüz turist resminin haber olmaktan çıktığını gördüklerinden "Havva Anaların" gizli üslerine baskın üstüne baskın tazeliyorlar ve pusular kurup makineli tüfek gibi kasetler harcıyorlar. Bu sıcaklar ve bu amansız yarış böyle sürerse, bu fotoğrafın da, bütün yaz mevsiminin en sürekli ve itibarlı fotoğrafı olacağını söylemek için kâhin olmaya gerek yok herhalde.

BASINDAN YORUMLAR

Havuzun suyu

Son değerlendirmelere bakıp, "SHP eriyor" diyoruz.

Hattâ daha ileri gidip "Sol eriyor" diyoruz.

Yeni bir olay değildir ki bu. (...)

12 Eylül'ün, bazı yerleri törpülediği muhakkak... Sivri uçlar dışındaki merkeze yakın bütün sağ-sol tercihler, müşterek duygular etrafında toplanmış olabilir...

Bu bir çıkış yoluydu.

Daha doğrusu başlangıç sayılırdı.

Ardından ANAP can simidi gibi imdada yetişti... "Artık AP'li oldum" demesi çok güç olan solcular, rahat rahat "ANAP'a girdim" diyebilecek bir yeni adres bulabildiler böylece.

Çünkü kıvranıyorlardı, çok sıkıştıkları zaman:

—"Canım ben solcu molcu değilim... Sadece Ecevit'i seviyorum, o kadar" diye hafif çark etmeye başlamışlardı...

—"Canım, ben Ecevitçi mecevitçi değilim, klasik CHP'liyim" diye kılıf hazırlayanlar da caba (...)

İşte ANAP, bu bakımdan can simidi olmuştur.

Bir yumuşak iniş'le, oraya meylettiler.

Yepyeni bir adrese gittiler.

Kolay bir geçişti bu.

"Eski 4 eğilim" lafı da onlara yardımcı oldu.

Küçümsenmeyecek bir kitle, sola "böyle" veda etti...

Rauf Tamer, 10 Haziran Tercüman

Mızmızlığın yenilgisi

Ortanın solundaki yenilgi için kimse özür aramaya kalkışmasın.

Özürlerin bir kısmı ancak bir ölçüde geçerlidir. (...)

Özürlerin bir kısmı ise hiç geçerli olamaz.

Örneğin, "Bazı yerlerde aday göstermedik de oyumuz ondan azaldı" dediniz mi, "Cumhuriyeti kurmuş koskoca bir partinin bugünkü uzantıları Türkiye'nin her yerinde gösterecek aday ve seçime girecek cesaret bulamamışsa, artık her şey bitmiş demektir" derler insana. (...)

Kısacası, Türkiye'deki ortanın solu için, özürleri falan bir yana bırakıp takkeyi öne koyarak yenilginin nedenlerini düşünmek zamanı gelmiştir. (...)

Kabul edelim ki, ne Erdal İnönü'nün coşkusuz, iletimsiz, masaya hiç yumruk vurmamış ve vurmayacak tutumu istenen, özlenen, aranan üslubu getireceğe benziyor, ne de Ecevit'lerin acılaşmış, toplayıcı olmaktan çok dışlayıcı olmaya yönelmiş yaklaşımları.

Mümtaz Soysal, 10 Haziran Milliyet

Papandreu'nun yeni stratejisi sonuç verirse, eski parlak günlerine dönebilecek

YUNANİSTAN / PAPANDREU'NUN YENİ STRATEJİSİ

PASOK'un umudu ABD üslerinde

Sağın bölünmüşlüğü Yeni Demokrasi Partisi içersinde huzursuzluğa neden olurken, Papandreu, ülkedeki ABD üsleri konusunda yeni bir politika uygulayarak, "üsler referandumunda" hem sağın, hem de solun oylarını almayı hedefliyor

Yunanlı futbol hastaları, bu yıl olacakları rüyalarında bile görseler herhalde inanmazlardı. Ülkenin profesyonel birinci ligi, maçların bitimine birkaç hafta kala, 12 takımın birden çekilmesi sonucunda tatil edilmişti. Hemen hemen hepsi gırtlağa kadar borç içine batmış olan futbol kulüpleri, önce, devlete olan bazı borçlarının affedilmesini ve spor totodan kendilerine daha fazla pay verilmesini istemişler, istekleri yerine getirilmeyince de maçları boykot etmişlerdi.

Son günlerde ülkede kızışmaya başlayan siyasi havadan nasibini alanlar şüphesiz sadece futbolcular değildi. Bir taraftan ülkedeki Amerikan üsleri konusu yeniden gündeme gelir ve Papandreu bu konuda yeni taktikler denemeye hazırlanırken, diğer taraftan, ekonomik durum gitgide bozuluyordu. Papandreu'nun izlediği kemer sıkma politikası, çalışan kesimin iyiden iyiye belini bükmüştü. IMF raporlarına göre ise, bu politikanın bırakılması, Yunanistan'ın kısa sürede borç ve enflasyon batağına batmış bulunan Latin Amerika ülkeleri konumuna gelmesi demek olacaktı.

Sağda bitmeyen hastalıklı hizipleşme. İktidarın karşı karşıya bulunduğu ciddi sorunlar şüphesiz ana muhalefet partisi lideri Konstantin Mitçotakis'in ekmeğine yağ sürecek nitelikteydi. Sağın liderinin, kısa bir süre önce, Atina'nın en büyük meydanında düzenlediği miting, büyük bir başarıyla sonuçlanmıştı. Şiddetli sağnağa rağmen, yüzbinlerce kişi Yeni Demokrasi Partisi liderini dinlemeye koşmuş, gösteri boyunca da hep bir ağızdan sloganlar atılmış, rengârenk pankartlar ortalığı süslemişti. Ama bu pembe örtü kaldırıldığında, ortaya çıkan manzara, Yunan sağı açısından pek de umut verici değildi. Öncelikle, Yeni Demokrasi Partisi, birbirleriyle işin başından beri hiçbir zaman anlaşamamış olan "Karamanlis'çilerle Mitçotakis'çiler" arasında her zamankinden daha fazla ikiye bölünmüş durumdaydı. Karamanlis, daha 1974 yılında partiyi kurarken, Mitçotakis'i yanına almak istememiş ama daha sonra bazı Avrupalı siyasetçilerin araya girmeleriyle partiye girmesini kabul etmek durumunda kalmıştı. Karamanlis pek de haksız sayılmazdı. Partideki yandaşlarınca Papandreu ile demagojide rekabet edebilecek tek lider olarak görülen Mitçotakis'in yıldızı kısa sürede parlıyor ve genel başkanlığa kadar yükseliyordu. Ana muhalefet partisinin lideri, ipleri eline alır almaz parti içindeki Karamanlis yanlılarına karşı bir tasfiye hareketine başlayacak, bir kısmını partiden atacak, bir kısmı da kendiliğinden istifa etmek durumunda kalacaktı. Mitçotakis'in bütün isteği, Papandreu gibi astığı astık, kestiği kestik bir lider olmaktı. Ama bütün gayretlerine karşın, Yeni Demokrasi Partisi'ni örgüt içinde köşe başlarını tutmuş olan Karamanlis yanlılarından temizleyememişti. Öyle ki, bazılarına göre partinin dizginleri hâlâ Karamanlis'in elindeydi. Parti içinde zaman zaman şiddetli polemiklere varan bu kutuplaşma, şüphesiz Yunan sağının bir türlü çözemediği en önemli sorunlarından biriydi.

Diğer taraftan Mitçotakis'in büyük bir gövde gösterisine dönüşen mitingi, PASOK içinde beklenmeyen bir birleşmeye yol açmıştı. Papandreu'nun "dikkat sağ hortluyor" sloganı, Yeni Demokrasi Partisi'nin görkemli toplantısıyla birleşince, PASOK'tan kopmak üzere olan birçok kişinin, bir sağ iktidar tehlikesine karşı, ister istemez kürkçü dükkânına dönmelerini sağlamıştı.

ABD üsleri kalacak ama... Sağın güçlenmesi konusunda yeni silahlar arayan Papandreu'nun en son şovu şüphesiz ülkedeki ABD üsleri hakkındaydı. Yunanistan Başbakanı, bir süre önce, Amerikalılar ile aralarında yılan hikâyesine dönmüş bulunan üslerin kaldırılıp kaldırılmayacağı konusunda halk oyuna başvurulacağını açıklamış ve puan toplamıştı. Papandreu, bu açıklamasıyla bir taraftan ABD'yi tehdit ederken, diğer yandan, Amerikalı yetkililerle görüşmeyi sürdürüyor ve aralarında hakkaniyete dayanan bir anlaşma aktedilmesi halinde, üslerin kalkması hakkında referanduma gidilmeyeceğini söylüyordu. Bu durumda, referandum gene yapılacak ama konusu bu sefer ABD ile Yunanistan arasında yapılacak yeni üsler anlaşmasının kabul edilip edilmemesi olacaktı. Böylelikle Yunanistan başbakanı, hem ülkesinde üslerin devamını sağlayarak ABD'nin üzerine fazla gitmemiş olacak, hem de halka referandum konusunda verdiği sözü yerine getirecekti. Böyle bir referandumda verilecek oyların büyük bir çoğunun "evet" olacağı kesin gibiydi. Çünkü Papandreu, bir yandan kendi seçmeninden, hükümetin yaptığı anlaşmayı desteklemesini isteyecek, diğer yandan da ülkedeki ABD üslerinin sökülmesini istemeyen muhafazakar seçmenin oyunu alacaktı. Referandum sonuçlarının olumlu çıkması da, Papandreu'nun yıpranan prestijini pekâlâ geri getirebilirdi. ABD'nin eskisinden daha farklı bir üsler anlaşmasına yanaşmayarak görüşmeleri sürüncemede bırakması durumunda ise, Papandreu'nun, bu kez radikal maske takarak "ölüm üsleri dışarı" gibi sloganlarla, üsler konusunu yapay bir krize sürükleyerek ekonomik sorunları unutturmak istemesi, uluslararası politika gözlemcilerine göre hiç de uzak bir ihtimal değildi. Muhalefetten üsler konusunda çatlak sesler çıkmadığına bakılırsa Yunanistan başbakanının stratejisi şimdiden başarılı olacak gibiydi ●

Karamanlis (yanda) yanlılarını partiden tasfiye etmeye çalışan Mitçotakis'in mitingleri büyük birer gövde gösterisine dönüşüyor

Venedik Festivali... Pardon "Zirvesi"

Sanayileşmiş 7 Batılı ülkenin liderlerinin toplantısı oldukça "samimi" bir havada geçti. Reagan ve Mitterrand yer kavgasına düştüler. Fanfani'nin özel olarak yaptırdığı Venedik yemeklerine kimse rağbet etmedi. Shultz "golf oynayacağım" diye tutturdu...

"Lütfen söyleyin, benim hoşuma gitsin diye mi Venedik'i seçtiniz?" Çocuksu bir sevincin ifadesi olan bu sözler, Fransa Devlet Başkanı tarafından İtalya Başbakanı'na Venedik Zirvesi öncesinde söylenmişti. Aynı duyguyu ABD Başkanı da paylaşıyordu. Ronny, başını ağrıtan bunca olaydan ve özellikle Irangate'ten sonra nihayet sıkıntılarını biraz olsun atabileceği bu gondollar kentine gideceği için çok mutluydu. İtalya'ya gelir gelmez, Fanfani'ye bu güzel tatil için teşekkürü borç bilmişti. Geçen hafta yapılan, 7 sanayileşmiş Batılı ülkenin 13. zirvesi işte böyle bir havada başlamıştı.

Fanfani, Ronny'yi ve Mitterrand'ı böylesine mutlu etmek için mi Venedik'i seçmişti bilinmez ama, Batı'nın en büyük Yedileri'nin liderlerini hoş tutmak için epeyce ter dökmüştü doğrusu. Zirveye katılan liderlerin, güçlerine göre dayattıkları ardı arkası kesilmeyen taleplerine cevap vermek pek de kolay olmamıştı. Ama her şey, İtalyanlar'ın kendine has sıcakkanlılığıyla bir hal yoluna konmuştu.

Venedik şovunda evsahipliği yapan Fanfani ile Reagan ilginç bir çift oluşturdular

Otel kapmaca. İlk arbede, liderlerin otel seçiminde patlayacaktı. Yer seçimi, liderlerin, toplantılar dışındaki zamanlarında hoş vakit geçirmeleri ve rahat etmeleri için çok önemliydi şüphesiz ama bundan da önemlisi güvenliğin en iyi şekilde sağlanması gerekiyordu. Gizli servisler işe koyulmuşlardı bile.

Amerikan gizli servisi her zamanki gibi en baştaydı ve uzun süren araştırmalardan sonra her bakımdan ideal olan oteli tespit etmişlerdi. Bu, Adriyatik üzerinde uzanan Giudecca adalar zincirinin en uç noktasındaki Cipriani oteliydi. Ne var ki, Fransa Cumhurbaşkanı Mitterrand da bu güzel adaya göz koymuştu. Bu küçük çekişme, İtalyan üslubu bir esneklikle tatlıya bağlanacaktı. Ortada büyük bir sorun yoktu ve herkese yetecek kadar yer vardı. Birinci kata Fransız delegasyonu yerleştirilir, ikinci kata da ABD delegasyonu konulabilirdi. Ama Amerikan 007'leri unutulmuştu. Bu durumda onlara gökyüzünde yer açmak gerekecekti.

Sonunda sorun çözülecekti. Mitterrand nazik bir dille, yine Giudecca Adası'ndaki Villa Volpi'ye yerleşmeye ikna edilmişti. Ronny muradına ermişti. Çok geçmeden Beyaz Saray'dan yataklar taşınacak ve üst kata Nancy'nin güzellik salonu kondurulacaktı.

Yediler şovunun yerleşim haritası saptandıktan sonra, sıra artık mönüye gelmişti. Fanfani'nin İtalyan mutfağına güveni tamdı. Başbakanlık köşküne yerleştiği zaman, "Bu Fransız salçaları da ne arıyor burada?" diye çıkışan Fanfani, mönüsünden tüm yabancı kaynaklı yemekleri kaldırtmıştı. Büyük ağırlama da tabii ki tümüyle Venedik mutfağının spesiyalitelerini gözler önüne sermeliydi. Bunun üzerine "resmi" ahçı Andreas Merano hemen işe koyulup tipik Venedik yemeklerinden bir mönü hazırlamıştı. Ne var ki, evdeki hesap yine çarşıya uymayacaktı. Venedik'e ayak basan her lider, ayaklarının tozuyla, beraberlerinde getirdikleri özel ahçılarına sevdikleri yemekleri pişirmelerini emretmişlerdi. İtalyanlar hiçbir alınganlık belirtisi göstermeden durumu sineye çekeceklerdi çaresiz. Venedik ahçılarının hünerleri, toplu yenen zirve yemeklerinde de sergilenebilirdi nasılsa.

Köşkler savaşı. Büyük şovun resmi görevlilerinin yanı sıra, bir başka çevrede de yoğun bir zirve telaşı yaşanıyordu. Venedik'in en büyük zenginleri, liderlerden hiç olmazsa birini köşklerine davet edebilmek için birbirleriyle kıyasıya bir yarışa girmişlerdi. Bir kahvaltıya bile razıydılar. Sonunda ipi her zaman olduğu gibi Fiat'ın büyük patronu Giovanni Agnelli göğüsleyecek ve herkesin hevesi kursağında kalacaktı.

Aslında Agnelli Venedik'in yerli zenginlerince neo-Venedikli olarak tanımlanıyordu. Burada bir köşk satın alalı çok olmamıştı ama 7 ülke liderinin hepsini, üstelik de akşam yemeğine davet etmeyi becerebilmişti. Gerçek Venedikliler, bu "sonradan olma" Venediklinin bu hakkı nasıl sağladığına akıl sır erdiremeyip yaygarayı koparacaklardı. Organizasyon görevlileri zenginlerin isyanını "tercih tümüyle güvenlik nedenleriyle yapılmıştır" diyerek yatıştırmaya çalıştılarsa da, kendilerini büyük bir haksızlığa uğramış olarak gören büyük patronları ikna etmeleri kolay olmayacaktı.

Fiat'ın ünlü patronu Agnelli liderleri ağırlama yarışında ipi göğüsledi

Fanfani'nin iyi bir ev sahibi olarak üstlenmek zorunda kaldığı birtakım özel görevler de vardı şüphesiz. Bu da, liderlerin özel ricalarını yerine getirmek ve Akdeniz konukseverliğiyle onları her bakımdan memnun etmekti. Venedik'e ilk kez gelmenin heyecanını yaşayan ABD Dışişleri Bakanı Shultz, böyle bir ricada bulunmuştu. Shultz daha Venedik'e gelmeden önce, "Lütfen Reagan'ı, görüşmelerden sonra beni bir gün daha tutması için ikna eder misiniz? Yoksa golf oynayamayacağım" diyerek, Fanfani'den kendi başkanıyla arasında arabuluculuk yapmasını rica etmişti.

İtalya Başbakanı hemen kolları sıvayarak Shultz'a bir golf sahası, bir de partöner ayarlayacaktı. Bu arada eşi Maria Pia'nın da çok iyi bir golfçü olduğunu, hatta kendisinden önce Churchill'le birlikte oynadığını çıtlatamadan edemeyecekti.

Biraz da ekonomi. Aslında bu ekonomik bir zirveydi ve tabii ki biraz da iş yapmak gerekiyordu. Toplantıların yapıldığı San Giorgio adasına botlar ve helikopterlerle taşınan liderler, Reagan'ın ağırlığını koyarak belirlediği bir gündemle, pek ekonomik olmasa da bazı konular üzerinde tartışmayı başaracaklardı. Bu konuların başında, Reagan'ın en çok önem verdiği Basra Körfezi'nde dolaşım güvenliğinin sağlanması, İran-Irak savaşı, nükleer silahların caydırıcılığı ve teröre karşı mücadele geliyordu. Ayrıca, "çağdaş veba" olarak adlandırılan AİDS'e karşı ortak mücadelenin sağlanması Zirve'yi belki de tarihe AIDS anlaşması olarak geçirebilecek.

Tabii, döviz kurlarının dalgalanması ve dünya konjonktürünün durgunluğuyla da biraz ilgilenmek gerekiyordu ve bu konu ekonomik zirvenin son gününe öncelikle sıkıştırılacaktı...

Domenico Modigno, ilerlemiş yaşına ve hastalığına karşın seçimlerde adaylığını koydu

Craxi'nin sosyalistleri seçim için en çok para harcayan partilerin başında geliyor

İTALYA / SEÇİMLER

Adayınızın markası ne olsun?

İtalya'da seçimlerin görüntüsü bu kez her zamankinden daha farklı. Birçok eski futbolcu, eşcinseller, seks starları aday listelerini kaplarken, partiler Amerikanvari propagandalara ağırlık verdiler.

Propaganda afişlerinin görünmez hale getirdiği kent duvarları, hoparlörlerle milleti oy vermeye davet eden arabalar, meydanlarda kargaşalı mitingler, kahvelerde ve sokaklarda bitmeyen tartışmalar... Hepsi geçmişte kaldı. Hükümet istifalarının, tren rötarları kadar vakayı adiyeden sayıldığı siyasi kaoslar ülkesi İtalya, seçim öncesinde, belki de cumhuriyet tarihinde ilk kez bir hükümetin 3,5 yıl sürmesinin ve ülkenin dünyanın 5 büyük sanayileşmiş ülkesinden biri haline gelmesinin etkisiyle, bu kez bambaşka bir görüntüye büründü.

Her şeyden önce partilerin yeni adaylarına bakıldığında değişikliğin büyüklüğü bütün açıklığıyla ortaya çıkıyordu. Asık yüzlü, takım elbiseli milletvekili adayları yerlerini, eski futbolculara, rock şarkıcılarına, eşcinsellere, sanatçılara, porno yıldızlarına bırakmışlardı. Volare şarkısının unutulmaz ismi Domenico Modugno, yarı felçli olmasına karşın adaylığını koymaktan çekinmemişti. Çizme'nin ünlü seks yıldızı Cicciolina, Radikal Parti'nin milletvekili adaylarındandı. Komünistler, genellikle ünlü Brecht yorumcusu, tiyatro yönetmeni Giorgio Strehler gibi daha entelektüel adaylar üzerinde duruyorlardı. Diğer taraftan İtalya tarihinde ilk kez, tam 7 eşcinsel birden Radikal ve Komünist partilerden adaylığını koymuştu. Bu yeni adaylardan pek kimsenin rahatsız olduğu da yoktu. Ülkenin tanınmış senaryo yazarlarından Francesca Melandri'ye göre, politika o kadar pis bir işti ki, birçok seks yıldızı, politikacılara göre çok daha masum sayılabilirdi.

Değişiklik sadece yeni adaylarda değildi şüphesiz. Siyasi partilerin hemen hemen hepsi, Amerikanvari seçim propagandalarını benimsemiş görünüyorlardı. Devlet televizyonunda 30 saniye görünmenin bedeli 300 bin lira olmasına rağmen, TV artık klasik gösterilere pek rağbet etmeyen büyük partilerin hücumuna uğramıştı. Seçim propagandalarını, potansiyel koalisyon ortağı olarak gördükleri sosyalistlere pek ilişmeden yürütmek isteyen komünistler, televizyon masrafını kimseden yardım istemeden yürüten tek parti görünümündeydi. İşadamlarından yardım almalarının söz konusu olmadığının bilincinde olan komünistler, milletvekillerinin aylıklarının önemli bir kısmına el koyarak, seçim masraflarını çıkartmaya çalışıyorlardı. Değişik propagandalar, değişik sloganları da beraberinde getirmişti şüphesiz. Yeni kurulmasına karşın, sadece gençler arasında değil, bütün İtalya'da ilgi uyandıran çevreci Radikal Parti, kendilerine "Partiler bildiğiniz partiler. İyi ki Yeşiller geldi" sloganını seçmişti.

Bu durumda, seçimlerden en kârlı çıkanlar partilerin propaganda konuşmaları ve afişlerini hazırlayarak milyonlar vuran reklam şirketleri olmuştu. Bir partinin Milano bölgesi politika danışmanına göre, "Bir aday bugün artık halkın markasına bakarak seçtiği bir üründen başka bir şey değildi●"

İNGİLTERE / BİR MUCİT KEŞFEDİLDİ

Byron'un kızı, bilgisayarın annesi...

Ünlü İngiliz Şairi Lord Byron'un kızı Ada Lovelace, ölümünün üzerinden 100 yıldan fazla bir süre geçtikten sonra, hakkında yayınlanan üç kitapla, birden şöhrete ulaştı. Kitaplarda, Lovelace'ın bilgisayarın dünyadaki öncüsü olduğu ileri sürülüyor.

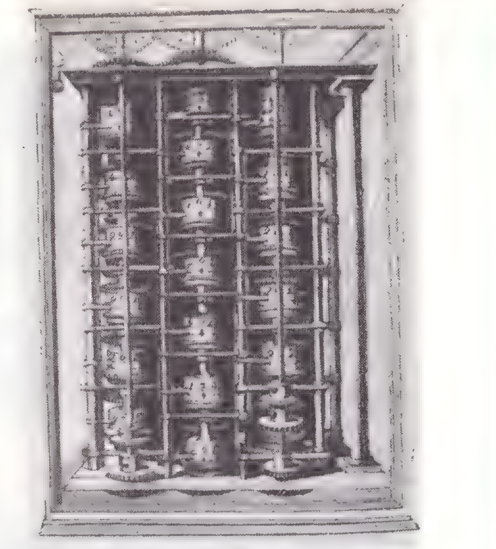

İlkel bir işlem makinesi, Lovelace'a ilham kaynağı olmuştu

British Museum'da portresi, onu, Viktoryen stilde giyinmiş, hülyalı bakışla bir genç kız olarak gösteriyordu. Adı, Ada Lovelace idi. Ünlü İngiliz şairi Lord Byron'un kızı ve dönemin Londra salonlarının en gözde tiplerinden biriydi. Ama, ölümünün üzerinden yüz yıldan fazla bir süre geçtikten sonra, son birkaç hafta içinde hakkında Avrupa ve ABD'de toplam üç kitap yayınlanıp, birden Batılı entelektüel çevrelerde en çok konuşulan insanlardan biri haline gelmesinin nedeni, iyi bir salon kadını olmasında değildi şüphesiz. Kitaptaki iddialar son derece çarpıcıydı: Ada Lovelace, hem bir kadın özgürlüğü kahramanı, hem de modern bilgisayar tekniklerinin öncüsü olarak kabul ediliyordu. 1843 yılında yayınladığı çalışması ise, dünyanın ilk bilgisayar programlama kitabı sayılmıştı.

Ada Lovelace'ın matematiğe olan ilgisi, bir tesadüfle başlamıştı. Genç hanımefendi, henüz 17 yaşındayken, bir mekanik hesap makinesinin tanıtım toplantısına katıldığında matematik konusunda fazla bir şey bilmiyordu. Ama Ada Lovelace, takır tukur çalışan hesap makinesinden son derece etkilenecek ve kısa bir süre içinde matematik araştırmalarına dalacaktı.

Ada, babasız büyümüştü. Annesi Lady Annabella Byron, kızının, oğlancılıkta ve kızı Augusta ile ensest ilişkisinde ilham arayan bir baba ile büyümesinde sakınca görmüş olduğundan, kızı doğduktan kısa bir süre sonra kocasını terk ediyordu. Bununla da kalmıyor, babanın var olabilecek ırsi etkilerini silebilmek için Ada'yı korkunç bir disiplin altında yetiştiriyordu: Genç kız, bütün gün çeşitli konularda ders alıyor, artan zamanlarda ise odasından dışarı çıkamıyordu. Ama disiplin fazla bir işe yaramayacak, babasının dehası ve çılgın düşüncelerinin kızına geçmesini önleyemeyecekti.

Lovelace'ın değeri ölümünün üzerinde uzun yıllar geçtikten sonra anlaşıldı

Düş, matematik ve kanser. Genç kız, bilgisayarın bütün imkânlarını ve imkânsızlıklarını çağından çok ileride kavramıştı. "Gün gelecek" diyordu, "Yeni makine cebir formüllerini kanaviçe gibi işleyecek." Sonra hemen ekliyordu: "Ama bu makine hiçbir zaman bizim ona yapmasını istediğimiz şeyden ötesini yapamayacak." Ama bu konuda böylesine kesin fikirler geliştirebilen Lady Ada, aynı tutarlılıkla devam edemiyordu yoluna. Bazen, "her şeyi bilen büyük Integral"in peşine düşüyor, bazen elinde bir lir, müzik ve şiir dünyasına dalıyordu. Tekrar bilime döndüğündeyse elektrik ve mıknatıs alanlarının biyolojik dokuya nasıl etki ettiğini deneylerle saptayıp, "sinir sisteminin matematik bir modelini" tasarlamayı düşlüyordu. Bugün, Ada Lovelace en azından modern bilgi-işlem teknolojisinin gelişiminde "kadının yeri"ni marke eden bir kişilik olarak görülüyor. 36 yaşında rahim kanserinden ölen Lovelace için bir Amerikalı kadın araştırmacı şöyle diyor: "Kanser, böylesine karmaşık bir hayal gücünün korkunç alınyazısı değil, karakteridir."

Etkileyici, trajik hayatı bir yana, Ada, ismini kabul ettirmiş bir kişilik. Amerikalılar 400 ayrı askeri bilgisayar dilini düzenleyecek bir programa "Ada" demişler. Ama bu yeni bilgisayar dili pek tutmamış, "fazla komplike" diyor eleştirmenler, tıpkı bir zamanlar Lady Ada'nın olduğu gibi●

İlgi... Sevgi... Tercih...

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Özal, havada arızalanan uçağına "yabancı uzman incelemesi" istedi

CİDDİ KUŞKULAR VAR

...Ve en büyük kuşkuyu, Evren dile getirdi:

Sabotaj bile düşünüyorum

Hürriyet

Gıdalar korunurken canımız tehlikede

Eski yazı Evren'den dikte

Liderlere "Uzlaşın" çağrısı

İNGİLTERE

Thatcher yine kazandı

İngiltere Başbakanı Margareth Thatcher, kamuoyu yoklamalarının da önceden gösterdiği gibi, üçüncü kez seçildi. "Haydi Bir Parti de Biz Kuralım Partisi", "Güzel Giyim Partisi" gibi çok sayıda küçük partinin de katıldığı seçimleri oy kaybına rağmen kazanan Muhafazakârlar, böylece, ülke tarihinde ilk kez üst üste 3 seçim birden kazandılar.

Neil Kinnock'un önderliğindeki İşçi Partisi ise, iktidar olma düşlerini bir başka bahara bırakırken, bir önceki seçimlere göre aldığı oyları artırdı.

Thatcher'ın seçimleri kazanması İngiltere için sürpriz olmadı

Che Guevara'nın ölümü hâlâ sırrını koruyor

BOLİVYA

Che Guevara nasıl öldürüldü?

Bolivya'da öldürülen Küba devriminin efsanevi liderlerinden Che Guevara'nın ölümü 20 yıl sonra yeniden gündeme geldi. Bolivyalı general Gary Prado Salmon, Guevara'nın son günlerini anlattığı kitabında, ünlü gerillanın hükümetinin iddia ettiği gibi operasyon sırasında öldürülmediğini, canlı olarak yakalandığını ve infazın sonradan hapishanede gerçekleştirildiğini öne sürüyor.

PORTRE

FELİPE GONZALES

Yıldızı hâlâ parlıyor

10 Haziran'da Felipe Gonzales yerel seçimler vesilesiyle yine İspanyol halkının karşısına çıktı ve oy kayıplarına rağmen bu son sınavı da başarıyla atlattı.

Gonzales, İspanya Sosyalist Partisi'nin başına geçip sonra da ezici bir üstünlükle iktidarı ele geçirince, Avrupa sosyalizmi savaş sonrası en genç karizmatik liderine kavuşmuştu.

Geçen yıllar, Gonzales'e bağlanan sosyalizm umutlarının gelişmesine izin vermeyecekti ama, söz verdiği "değişim" birçok yönde gerçekleşecekti. Birincisi, İspanyollar, "Çalışmak, değerli zamanları boşa harcamaktır" atasözünü unutmak zorunda kalacaklardı. Sevgili Felipe, "değerli zamanların" yeterince "boşa harcanmadığına" inanıyordu. İspanyollar, Felipe'nin, aslında haklı olduğunu düşünüp, mümkün olduğunca ona uymaya çalışıyorlardı. Ne de olsa, artık saçları ağarmaya başlayan başbakan, demokratik bir topluma geçilmesini ve İspanya'nın AET'ye entegrasyonunu gerçekleştirmişti.

ABD

Hart'dan sonra J.R. mı?

Beraberlikleri büyük bir skandal kopartan ve Demokratlar'ın başkan adayı Gary Hart'ın siyasi kariyerinin sona ermesine neden olan manken Dona Rice'ın şansı

Dona Rice

iyice açıldı. Dünyanın en popüler kadınlarından biri haline gelen Rice'a birçok sinema ve televizyon yapımcısından teklif yağıyor. Bunlardan en ilgi çekeni ise, Dallas dizisini hazırlayan firmanın, genç kadına dizide yer vermek için öneride bulunması.

Cristina Schena biraz açık filmlerde oynamayı tercih eden, 22 yaşında bir İtalyan yıldızı. Geçenlerde, adı son derece can sıkıcı bir olaya karıştı. İtalyan televizyonunda çekilecek bir program için, geldiği stüdyoda, yapımcının karşısında sebepsiz olarak soyunurken muzip bir gazeteciye yakalandı. Olay televizyonda skandala neden olurken, "Olayı büyütmeyelim, İtalya'da her genç kız soyunabilir" diyen Schena'nın savunması kabul edilmedi ve genç yıldız işinden oldu.

İTALYA

"Kübistler Küba'da oturur"

İtalyanların ünlü haber dergisi Espresso, geçtiğimiz hafta içinde ülkedeki lise öğrencilerinin bilgi düzeyini ölçmek için bir anket düzenledi. Sorulara verilen yanıtlar İtalyan eğitim sistemi için hiç de iç açıcı değildi.

Johan Sebastian Bach, öğrencilerin önemli bir kısmı için bir deodorant markasıydı. Ama en ilginci şüphesiz "Kübist kime derler?" sorusuna verilen yanıttı: "Küba'da oturanlara."

Espresso'nun anketi, öğrenciler arasında hiç de iç açıcı değildi

KISA... KISA...

● **Irangate skandalının sorumlularından Yarbay North'un** sekreteri Fawn Hall, Kongre komisyonunda verdiği ifadede, North'un emri üzerine İran'a silah satışı ve Kontralara yapılan yardıma ilişkin bazı belgelerin ortadan kaldırıldığını açıkladı.

● **Batı Berlin'de Genesis topluluğu**nun verdiği konseri dinlemek üzere Berlin Duvarı'na yaklaşmak isteyen Doğu Berlinli gençlerle polis arasında çatışma çıktı. Gençler, "Duvar kalkmalı, Gorbaçov'u isteriz" diye slogan attılar.

● **Sovyetler Birliği Dışişleri Bakan** Yardımcılarından Vorontsov, Basra Körfezi'ne yeni savaş gemileri göndermeye niyetli olmadıklarını açıkladı.

Düşünen kadının dergisi Kadınca sizi, yalnız sizi düşünüyor

kadınca

- "Millet"in "vekil"i diyor ki: Arsız kadınlar dövülmelidir.
- Namus Bekçileri: Otelciler
- Emin Çölaşan, Mehmet Ali Kışlalı, Altan Öymen
- Kadınsız kulüpler, Rotary'ler ve Lion'lar.
- Hülya Avşar: Zühal Olcay hepimizi ikiye katlar
- Seks, Sağlık, Moda, Dekorasyon, Yemek...

Marmaris Altın Yunus

Villanızın özellikleri

- Deniz manzaralı. Önü plaj.
- Tümüyle tefriş edilmiş 2 oda 1 salon.
- Mutfak nişi-Duş-Tuvalet.
- Teraslar.
- Sıcak su-Klima.
- TV-Müzik ve video yayını.
- Telefon
- Oda servisi ve diğer hizmetler.

Devre-tatil villanızı Marmaris Altın Yunus'tan bugün satın alın... dilediğiniz ülkede bedava tatil yapın.*

Ege'nin en güzel koylarına sahip Marmaris'te, çam ormanlarının denizle kucaklaştığı Pamucak'ta, şimdi Altın Yunuslar'ın ikincisi kuruluyor: Marmaris Altın Yunus.

Nisan 1988'de hizmete açılacak bu seçkin tatil beldesinde dayalı döşeli, lüks bir villanın 15 günlük devre-tatil hakkına uygun ödeme koşullarıyla sahip olun... Marmaris'te tatil yapmanın keyfini, kendi villanızda, üstelik Marmaris Altın Yunus'un otel imkânlarından % 25 indirimli yararlanarak yaşayın.

*

INTERVAL INTERNATIONAL
The Quality Holiday Exchange Network

Interval International, dünyanın yüksek standartlı turistik tesisleri arasında, enternasyonal değişimli tatil programları uygulayan bir kuruluştur. 30 değişik ülkedeki 500'den fazla nitelikli tatil beldesinde, 200.000'i aşkın devre tatil sahibine hizmet sunmaktadır.

Marmaris Altın Yunus ile Interval International arasındaki işbirliği, Aralık 1986 itibariyle imzalanmıştır.

MARMARIS altın yunus

Marmaris Altın Yunus'tan satın alacağınız devre-tatil hakkı, Yaşar Holding güvencesi altındadır.

Ayrıntılı bilgi için, lütfen aşağıdaki kuponu doldurup

Altın Yunus Otelcilik, Turizm ve İşletmecilik A.Ş.,
Şehit Fethi Bey Cad. No:120 İZMİR adresine gönderiniz.
Tel: İZMİR (51) 12 29 13 - 12 22 00 / 202 Telex: 185 30 59 ysar tr.

"Marmaris Altın Yunus Dosyası"nı edinmek istiyorum.
İsim-Soyadı : ..... Meslek: .....
Adres : ..... Tel: .....

REKLAM

SERMAYE PİYASASI / REKORTMEN ŞİRKETLER

Mayıs'ta borsada bum!

12 büyük şirketin dağıttığı temettülerin piyasa faiz hadlerinden ve enflasyondan birkaç kat fazla olması borsayı hareketlendirdi

Mayıs'ta borsada özellikle hisse senetlerinde çok büyük bir hareket görüldüğünü haber veriyordu bütün yetkili ağızlar. Bu dönemde sadece bir ay içinde Lassa hisse senetleri yüzde 108, Çimsa hisse senetleri ise yüzde 103 değer kazanıyordu. Değer Menkul Değerler A Ş ortaklarından Tuncay Artun'a göre "Mayıs'taki anormal artışta" bu iki şirketin yanı sıra, Çukurova Elektrik, Kordsa, Koç Holding, Good-Year, Bağfaş, Demirdöküm, Türkiye Şişe Cam, Kav artış sağlayan şirketler olarak gözlemlenmişti. Borsada gözlemlenen bu yüksek artışın ve işlem hacminin fazlalaşmasının çeşitli nedenleri vardı. Bunların arasında, güvenilir ve büyük şirketlerin dağıttıkları temettülerin normal banka mevduat faizlerinden ve hele hele enflasyondan kat be kat fazla olması; büyük şirketlerin tasarruflarında hisse senedine yönelmeleri; İktisat, Yapı ve Kredi, Uluslararası, Esbank gibi bankaların başı çekerek yatırım fonları kurmaya başlamaları; bilgilenme dolayısıyla borsanın eski geleneksel entelektüel talepçilerine yeni yeni talepçilerin eklenmesi, vb... sayılabilir. Artun'a göre bütün bu talepler karşısında hisse senedi arzı çok düşük kalmakta ve fiyatlar sürekli artmakta. Dolayısıyla arz bu kadar azken talepte meydana gelebilecek küçük bir artış, borsada bir patlamaya neden olabilmekte.

Acaip artışlar. Şirketlerin son 5 aylık dönemine bakılırsa, bazı şirketlerin birim hisse senedi satış fiyatlarında artış şöyle görünüyordu. Çimsa yüzde 364; Lassa yüzde 278; Anadolu Cam yüzde 177; Arçelik yüzde 174. Ancak bunların yanı sıra değer yitiren hisse senetleri de bulunuyordu.

—Yüzde 4 ile Ereğli Demir Çelik; — yüzde 12 ile Güney Biracılık; — yüzde 14 ile Makina Tarım Endüstrisi sayılabilirdi. Bu değer yitirme, sene başındaki değerlere göre meydana gelen azalma olarak tanımlanıyordu.

Hisse senetlerinin üzerinde yazılı fiyatlardan daha yükseğe çıkması, yani birkaç kat fazla fiyatlara (değerlere) alıcı bulabilmesi, diğer bir deyişle, talep sağlaması, çeşitli nedenlere bağlı. Yukarda borsadaki patlama için verilmiş nedenlerden başka, şirketlerin mensubu bulundukları sektörlerin olumlu durumları, örneğin, konut sektörüne birim mal üreten inşaat sektörü şirketlerinin hisse senetlerindeki devam edeceği söylenebilir artış; bedelsiz hisse senedi artışlarına gidilmesi gibi nedenler ilave edilebilirdi.

Talat Orhon: "Bir müzayede ortamı"

Tuncay Artun: "Mayıs'ta anormal artış"

Şirket yetkilileri ne diyor? Görüşlerine başvurulan Lassa, Çukurova Elektrik, Good-Year, Bağfaş, Kordsa, Türkiye Şişe Cam Fabrikaları şirketleri yetkililerinin hepsi kendi şirketlerine ait senetlerin İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda zorlukla bulunabileceğini, senetlerin genellikle karaborsada işlem gördüğünü söylüyor, böylece karaborsanın işlevinin hâlâ kuvvetle sürdüğüne işaret ediyorlardı. Hepsi de borsanın kurulmuş olmasının hisse senetlerinin arz-talep ilişkilerine ciddiyet getirdiğini savunuyorlardı.

Lassa yetkilisi, "Vatandaş hisse senedi satıcılarına bizim hisse senetlerimizi sorduğunda önce yok diyorlarmış. Ancak borsa satış fiyatının üzerinde bir fiyat teklif edilmesi durumunda gizli kasalardan bizim bulunmayan hisse senetleri çıkarılıp çok fahiş fiyatlara satılıyormuş. Ayrıca borsa bankerleri, piyasadan ucuz hisse senetlerini çok büyük miktarlarda topluyorlar, yükselen fiyat üzerinden ya yavaş yavaş ya da hepsini birden satıyorlar. Tabii senetler el değiştirdikten sonra birden ucuzluyor çünkü talepçisi kalmıyor" diyor, piyasadaki bazı senetlerin fiyatlarının olağanüstü artışının sağlıksız olabileceğini, bedelli bedelsiz sermaye artırımlarının, eski ve yeni tertip senet birleştirme uygulamalarının aldatıcı olabileceğini söylüyordu. Lassa'nın temettülerinin daha önceki yıllarınkilerin altında olmayacağını da ilave ediyordu. Çukurova Elektrik Genel Müdür Yardımcısı Süleyman İzgi, "1987'de dağıtacağımız temettü, 1986'daki yüzde 100'ün altına kesinlikle düşmeyecek hatta onu geçebilecek diyebilirim" diyordu. Good-Year İdari İşler Koordinatörü Haluk Turgay, "Bu sene de yüzde 200 temettü dağıtmayı düşünüyoruz, ayrıca kesin zamanı önümüzdeki ay belli olacak bir sermaye artırımına gideceğiz" diye beyan ediyordu. Bağfaş Ortaklık Servisi Şefi Hikmet Eğinlioğlu, hisse senetlerinin halkın imdadına yetiştiğini iddia ediyor, Bandırmalıların Bağfaş'la bütünleşmiş olduğu için hisse senetlerini başkalarına kaptırmayacaklarını ekliyordu. Kordsa Finansman Şefi Yasemin Çelik, temettüleri konusunda "Bu seneki temettülerimiz de faiz hadlerinden ve enflasyon oranından hayli fazla olacak" diyordu. Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları Genel Müdürü Talat Orhon, borsanın hisse senetleri ve tahvil piyasasına bir müzayede ortamı getirdiğini vurguluyor, özkaynak ve sermaye noksanlığı çeken şirketlerin gelişebilmesinin ancak sermaye piyasasının gelişmesi ile mümkün olacağını söylüyordu. Talat Orhon, "Ayrıca şirketimiz her sene yüzde 80 kâr payı dağıtmakta, yine her sene bedelsiz sermaye artırımı yapmakta ve hisse senetleri dağıtmaktadır" diye ekliyordu.

Sonuçta; patlamayı gerçekleştiren tüm şirketlerin yetkilileri, patlamanın sürmesi, henüz emekleme dönemindeki borsanın ise giderek Tokyo, New-York, Londra gibi ünlü hemcinsleri arasında kendine uygun mütevazı bir yer alması temennisinde birleşiyorlardı.

Hakan AKÇAOĞLU

İlgilisinin dikkatine!

• Hisse senetleri bir gün içinde yüzde 5'ten fazla değer kazanamaz veya değer kaybedemez. Bunu Borsa Başkanlığı engellemektedir. Ancak hisse senedi bir gün veya daha uzun bir süre işlem görmezse, yüzde 10 değer kazanabilir veya kaybedebilir. Bazı çevrelerce çıkarılan "bir günde büyük değer kazandı" veya "değer kaybetti" gibi lafların gerçekle ilgisi yoktur.

• Şirketlerin bedelsiz sermaye artışına gitmeleri, eski hisselerin üzerindeki yazılı fiyatları hisse sahiplerinden herhangi bir yeni ödeme talep etmeden artırmalarıdır.

• Şirketler sermaye artırımına gittiklerinde bazen yeni hisse senetleri çıkarırlar. O zaman toplam senetlerini eski ve yeni diye adlandırırlar. Bu durumda yeni hisse senedi almak daha avantajlıdır. Çünkü yeni senet, üzerindeki fiyattan veya biraz yükseğinden işlem görecektir. Ancak eski senetlerin fiyatları el değiştire değiştire birkaç misli değer kazanmıştır. Dağıtılacak temettü eski ve yeni senetlere de aynı miktarda olacağından yeni senet almak tasarruf sahibine daha ucuza gelecektir.

HİSSE SENETLERİ PİYASASINA BİR BAKIŞ

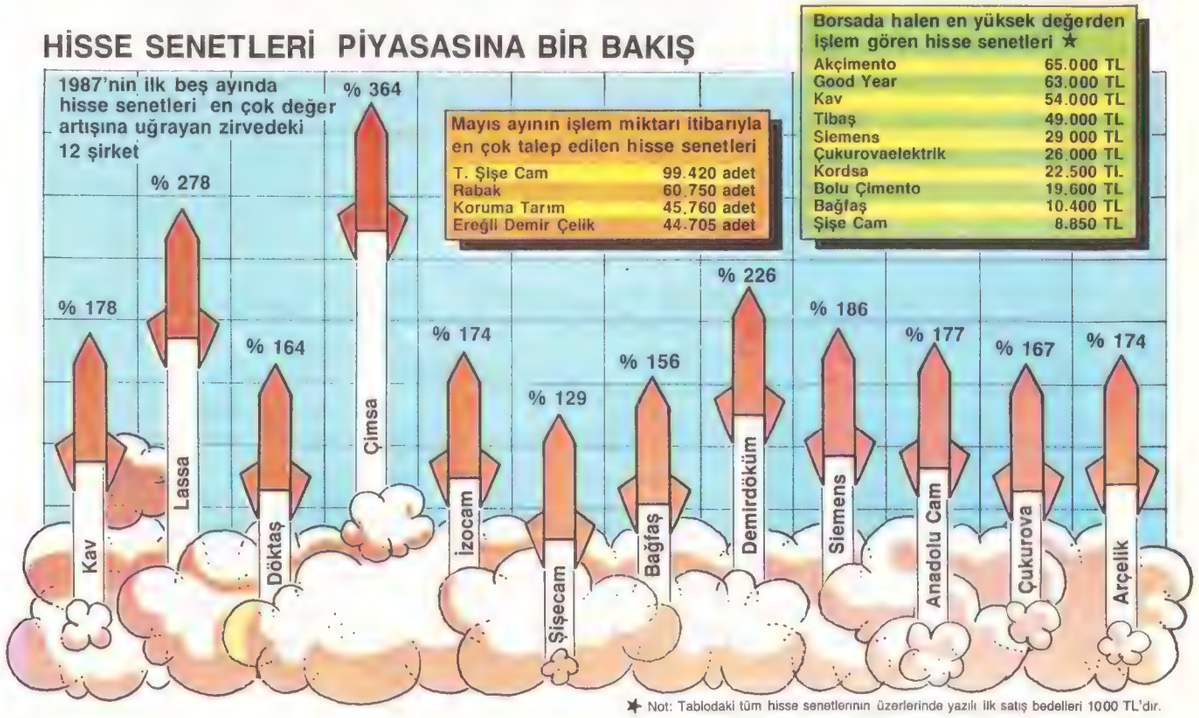

★ Not: Tablodaki tüm hisse senetlerinin üzerlerinde yazılı ilk satış bedelleri 1000 TL'dır.

TALAT DE NİRO

Talat Bulut'a bu aralar bir şeyler oldu: Saçları dökülüyor. Sonra sürekli de kilo alıyor. Şu sıralar tam 13 kilo fazlası var. Yok, yok... Talat Bulut kişilik bunalımlarında filan değil. Önümüzdeki hafta çekimleri başlayacak bir filme hazırlanıyor yalnızca. Filmin ismi henüz belirlenmemiş. Yönetmen ise ilk kez bir filme imzasını atacak olan görüntü yönetmeni Orhan Oğuz. Senaryo, Oğuz'un eşi Nuray Oğuz'a ait. Talat Bulut'un filmde canlandıracağı kişiliğe gelince... Hapisten çıkmış, iş arayıp arayıp da sonuçta bir kilisenin cenaze arabalarında şoförlük yapan, kendi adına kadın-erkek ilişkilerini çözümleyememiş, toplum dışı, sorunlu bir yalnız adam... Bulut, senaryoyu okuduktan sonra, Amerikalı aktör Robert de Niro misali

BATUHAN KIRAN/ NOKTA

Saçları seyrelmiş ve göbekli bir Talat Bulut... Bir rol için onca zahmete değer mi? Ona sorarsanız değiyor, haksız da değil.

görüntüsünde bir değişikliğin gerektiğine inanmış. "İnsan içerde yata yata şişer" deyişine uyup şişmanlamış, orta yaşın azizliği saç dökülmesini de, saçını alnından içerilere doğru kazıtarak çözümlemiş. Bulut "Aktörlük çizgisini kuvvetlendirme ve inandırıcı olabilme adına bu tür görüntü değişikliklerinin yapılması gerektiğine inanıyorum" diyor. Talat Bulut, aynı yapıyı başka filmlerinde de uygulamış. Birkaç yıl önce Atıf Yılmaz'ın yöneteceği bir filmde huysuz ve sinirli bir koca görüntüsü yaratabilmek için 10 kilo zayıflamış. Fakat film birtakım nedenlerle çekilememiş. Talat Bulut da uzun bir süre tansiyon düşmeleri ve saç dökülmeleriyle boğuşup durmuş. Her şey iyi hoş da bu çehre değişiklikleri nedeniyle dileriz Bulut'un başına bir şeyler gelmez!

Mustafa Denizli, Hıncal Uluç ve Uluç'un köpeği Cim Bom! Şampiyonluğun ertesi günü sevinç ve rehavet içinde...

SARI KIRMIZI AKAR KANIMIZ

Geçen hafta Efe Özal'ın annesine selam söyleyenlerin bini bir paraydı. Neden mi? Hani geçen hafta Cim Bom şampiyon oldu ya! Hani İstanbul bir karnavala hasretmişçesine sokaklara döküldü ya! Hani cansiperane taraftarlar tüm şehri arabalardan yarı bellerine kadar dışarı fırlamış bir vaziyette katettiler ya! Kornalarıyla da tüm İstanbul'u inlettiler ya! İşte Efe de kıpkırmızı spor arabasıyla hasbelkader Bebek'teki çılgın konvoy arasında kalıverdi. Politize Galatasaray taraftarları da fırsatı yakaladılar, dururlar mı? Efe aracılığıyla koyu Beşiktaş'lı Semra Özal'a selamlarını haykıran haykırana... "Annene selam söyle" diye bağıran bağırana... Bu arada İstanbul sokaklarında yaşananı anlatmanın mümkünü yok. Yalnızca sokaklar mı? Sosyetik Şamdan bile Cim Bom bayrağını sallandırıvermiş. Gecenin bir yarısı Şamdan'ın sarı kırmızı papyonlu barmeni, boyunlarında bayraklarıyla Mustafa Denizli'nin önünde "Seni Sevmeyen Ölsün" diye göbek atan karnavalcılara içki yetiştiremedi. Şamdancı taraftarlar arasında öyle fanatikler vardı ki, o gece yalnızca kırmızı kiraz ve sarı kayısı servisi yapılmasını bile istediler. Şampiyonluk günü bayrak ve flama bolluğunu hemen fark eden Mustafa Taviloğlu'ysa günün mana ve ehemmiyetini mesleği gereği yorumladı. Günün bir saatinde Hıncal Uluç'la karşılaşan Taviloğlu "Galatasaray'ın şampiyon olacağı konusunda garanti verseydin Mudo işlerini bırakır, bayrak yapımına başlardım" demiş. Huylu huyundan vazgeçmiyor anlaşılan. Cim Bom şampiyon ama politikler yine politik, sosyetikler yine sosyetik, ekonomiklerse yine ekonomik!

"YOK PROBLEM"

Yeni bir plak, Çeşme Sopot ve Los Angeles Festivalleri. Bu yoğun program, Eurovision Türkiye elemeleri sonuçlarını "No Problem" sözleriyle karşılayan Mazhar Fuat Özkan topluluğunun 6 aylık hedeflerini içeriyor. Topluluk Eurovision Türkiye elemelerinde birinci olamamayı "problem etmemiş" gibi görünüyse de, aslında plak tümüyle bu sonucun ürünü. Temmuzda piyasaya çıkacak olan plağın adı da zaten "No Problem". MFÖ, "Eğer Türkiye elemelerini kazansaydık, belki de bu plak hemen çıkmayacaktı. Sonuç bizi harekete geçirdi" diyor. MFÖ geçen hafta sessiz sedasız Ankara'dan geçti. "Sessiz sedasız" çünkü ODTÜ şenliği çerçevesinde düzenlenen ve ODTÜ öğrencilerine yönelik bu iki konser basında yer almadı. Almayınca da Ankara gençliğine duyurulmadı. Ama ne gam! Konseri yakın çevrelerinden duyan gençler soluğu ODTÜ şenliğinde aldılar. Yerleri de yerlerinden oynattılar. Konseri kenardan izleyen grubun menajeri Mustafa Oğuz grubun müziği ve Mazhar'ın esprileriyle coşan gençliğe bakarken, kendisine Eurovision Türkiye elemeleri sonuçlarını hatırlatanlara aynen MFÖ gibi "No Problem" diyordu.

MFÖ, ODTÜ konserinde coşturdu da coşturdu.

OTOBÜS MÜ, MİNİBÜS MÜ?

Biliyorsunuz Norveçli Çaka Bey ve Umur Bey'imiz geçen hafta düzenlenen bir törenle İstanbulluların hizmetine girdiler. Tören pek bir şenlikliydi. Bandolar, mızıkalar ve pankartlar... Pankartlarda da ne laflar: "Bal veren kovana sopa, çomak sokulmaz, Özal gibi lidere her ülkede rastlanmaz." Sonra da konuşmalar... Baş konuşmacılar tabii ki Özal ve Dalan. Sonra kurban kesmeler ve daha neler de neler... Sıra konukların deniz otobüsleriyle gezdirilmesine geldiğindeyse organizasyon çuvalladı. Gazeteciler Başbakan'ın bindiği otobüse "tırmanırlarken", çağrılılar da iki otobüsten birinde yer kapabilmek için birbirlerini ittiler de ittiler. Neyse herkes iyi kötü kendine bir yer buldu, yerleşti. İskeleler çekildi ve... İki kerliferli adam otobüslerin tekine atlamaya çalışıyor... "Bizim millet adam olmaz" laflarına, "lütfen tutunmayın, yer yok" bağrışmaları karıştı. Bir çağrılı insafa geldi de, adamcağızlara elini uzatıp içeri çekti. Daha sonra aynı çağrılının bir tanıdığına şöyle dediği duyuldu: "Son anda iskeleye tutunan iki adamı yukarı çektim ya, biri Suudi Arabistan Büyükelçisiymiş..."

Haydi, Çaka Bey ve Umur Bey'e bir iki!

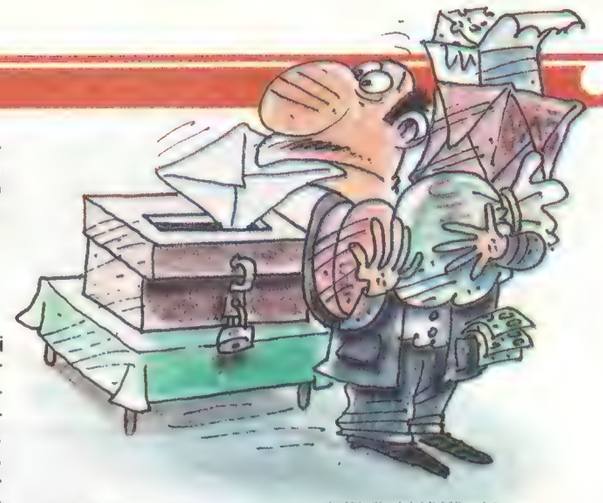

NAMUSLU ŞİKECİ

Son belediye seçimlerinin ardından bir dedikodu, bir dedikodu sormayın. Muğla SHP il örgütünde dönen fısıltılara bakılırsa Muğla'nın Marmaris ilçesine bağlı İçmeler ve Armutalan köylerinde ANAP oy sağlamak amacıyla tam yirmi milyon harcamış. Kaynağını da FAK-FUK-FON'dan sağlayarak... Söylentilere göre İçmeler ve Armutalan köy odalarında muhtarlar ve muhtar vekilleri başvuranlara, "Kaymakam ve Muğla ANAP Milletvekili Ahmet Altıntaş'ın selamları var" diyor, 7500 lira ve erzak veriyor, oyları ANAP hanesine yazıveriyorlarmış. Ören seçmenlerineyse halı veriliyormuş. Açıkgözler üç yüz bin liraya kadar para bile koparabiliyorlarmış. Muğla SHP il örgütünde ilginç öyküler de anlatılıyor. Mezgit Köyü'nde oturanve Ören'de oy kullanacak olan "birdenbire" ANAP'lı bir seçmen köyünden epey uzak olan sandığa ulaşabilmek için hayli zorluklar yaşamış. Taksiler çok para istemişler, diğer partililer vazgeçirmeye çalışmışlar. Ama boşuna... Açıkgöz seçmenimiz azimli... "Ben bu işten üç yüz bin lira aldım, elli bin lirası taksiye helal olsun, namus sözü verdim, dönmem" diyor da vazgeçmiyor!

Mesela!

Korkunç yenge Bilge Erol, son zamanlarda Semra Özal'a pek veryansın etmiyordu. Geçen hafta TBMM Genel Kurul çalışmalarını izleyen Erol, gazetecilerle karşılaşınca ayaküstü sohbetten fedakârlık edemedi. Ve dedi ki:

"Ben, Türk basınından hiçbir arkadaşımın evvelemirde röntgenci olacağına inanmam. Yalnız Bayan Özal kadar cesur ancak, Monaco Prensesi Stephanie'yi görebiliyoruz."

Dış ticaretin bankası

ESBANK

Genel Müdürlük ve Merkez Şubesi İstanbul'da kendi binasında

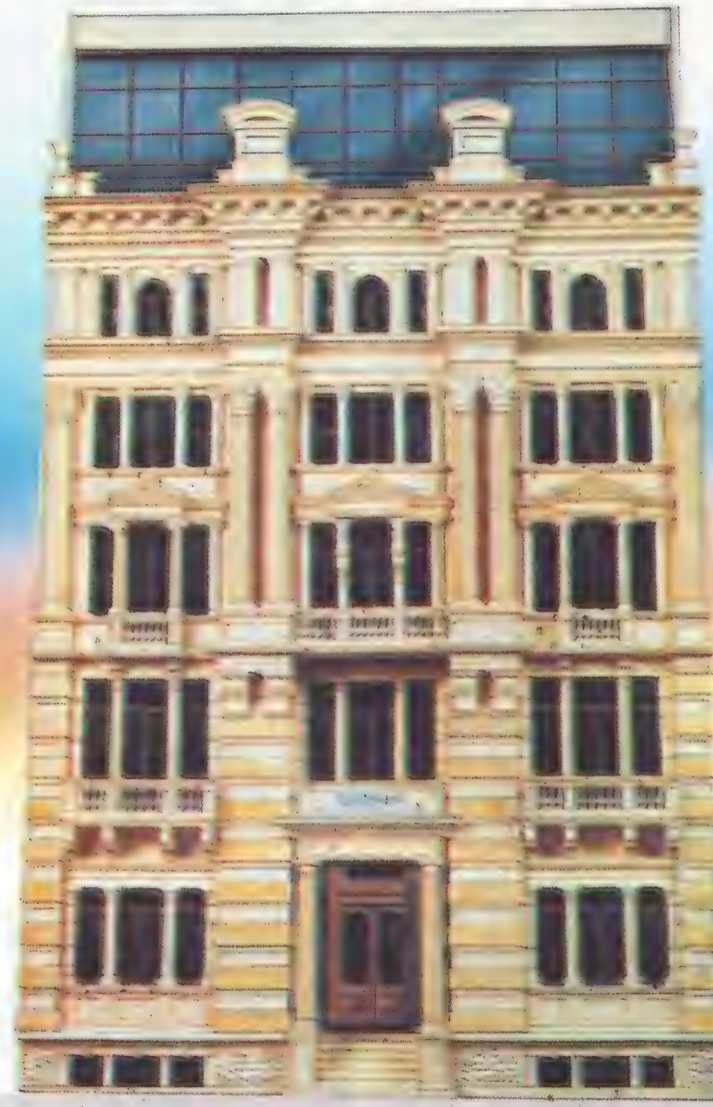

Bankacılıkta 60 yıllık birikimi çağdaş bir anlayışla yeniden yorumlayan, dış ticaret bankacılığında hızlı karar veren, hızlı uygulayan ESBANK, çağdaş bankacılığın tüm yenilikleriyle hizmetinizdedir.

ESBANK

"Tedbirli ve kararlı"

■ GENEL MÜDÜRLÜK: MEŞRUTIYET CAD. NO. 143 TEPEBAŞI/İSTANBUL ■ TELEX: 24535 ESES-TR ■ TELETEKS: 31032 ESDIŞ ■ FAKSİMİLE: 149 19 98 ■ TELEFON: 149 18 99 - 151 09 74 - 143 41 17

ESBANK

MENKUL KIYMETLER MERKEZİ

- Hazine bonosu ve devlet tahvili alım-satımında yüksek verimi,
- Portföy danışmanlığı hizmetini,
- Borsa işlemlerinde en uygun şartları,
- Her hafta devlet ihalelerine katılma imkânını, tüm şubeleri düzeyinde sunuyor.

Adres: Büyükdere Cad. Alba İş Hanı 67/71 Kat 5
Mecidiyeköy/İstanbul
Telefon: 172 16 01 - 172 51 42 - 172 50 69
Telex: 27170 esgttr.

Yüksek geliri güven içinde kazanın

SERMAYE PIYASASINDA

GARANTİ

Özel Sektör Tahvili / Hazine Bonosu / Devlet Tahvili / Hisse Senedi alım satımları ve portföy danışmanlığı konusunda Garanti Menkul Kıymetler Merkezi ve Garanti Bankası'nın 288 şubesi hizmetinizdedir.

GARANTİ

MENKUL KIYMETLER MERKEZİ

İSTANBUL: Buyukdere Cad. 87, Mecidiyeköy/İstanbul
Tel: 172 68 37 / 172 69 08 / 172 94 74 / 172 62 88 Teleks: 27036 gbme tr / 27928 gasi tr
ANKARA: Atatürk Bulvarı, İzmir Cad. 25, Yenişehir/Ankara
Tel: 118 29 66 / 118 90 15 Teleks: 42438 gran tr / 43475 gaay tr

---

HER HAFTA BORSA İLANLARI "MENKUL KIYMETLER REHBER SAYFASI"NDA

BATUHAN KIRAN'DAN

Cinsellik soruşturmalarında gençliğin ancak yüzde 47'si bilgi barajını aşabiliyor

GENÇLİK / İTÜ'DE BİR CİNSELLİK ANKETİNİN ÖYKÜSÜ

Bâkir Elektrikçiler, Âşık Makinacılar

Flört ve cinsel tercihlerde şaşırtıcı sonuçlar: Yüzde 48.8 "evlenmeden de birlikte yaşanabilir", yüzde 14.6 "eşcinsel deneyimim oldu"

"Bizimki gibi abaza bir ulusu kudurtmaktan başka bir işe yaramaz." İTÜ'de haziran ayı başlarında aniden yapılıveren "Flört ve cinsellik" anketinin "Pornografik yayınlar ne işe yarar?" sorusuna verilen cevaplar arasında bu ve benzeri türden pek çok ifadeye rastlamak mümkündü: Bir kız öğrenci, "Kadınlar için kaliteli yayın bulmak zor" diyor, bir diğer kız arkadaşı ise, "Cinsel özgürlüklerin gelişmesi için yararlı" cevabını veriyordu. Bir erkek öğrenci ise, "Bence bu toplum porno olmadan da kendini tatmin edebilir" diyordu. Diğer ilginç cevaplar arasında "Bazılarını sapık yapıyor,.. daha sertlerine yer verilmeli,.. yayıncılarına iyi para getiriyor,.. suçà teşvik edici,.. hiç yoktan iyidir" gibi örneklere rastlanıyordu. Asıl ilginç olanı da, İTÜ Makine ve Elektrik Mühendisliği fakültelerinde 150'si erkek, 60'ı kız 210 öğrenci arasında yapılan ankette sadece 18 kişinin porno okumadığını belirtmesiydi.

İşler ciddileşiverince... Türkçe dersindeydiler. Hocaları Bilge Hanım herhangi bir konuyu inceleyerek 5 sayfalık bir rapor hazırlamalarını istemişti. İşte birbirinden habersiz 4 kafadarın "Bu fakültede millet cinsel bunalımlar içinde kıvrım kıvrım kıvranıyor... Bâkir doğup, bâkire ölmeye niyetliler... Bari birbirlerinin ne haltlar karıştırdıklarını öğrensinler..." gibi düşüncelerle harekete geçmeleri, kendileri gibi düşünenler olduğunu öğrenmeleri ve birlikte orta çaplı bir anket hazırlamaya başlamaları, Bilge Hanım'ın "masum raporlar" istemesiyle alevlenivermişti.

Elektrik Mühendisliği 4. sınıf talebeleri Arif Öksüz, Ali Durul, Tunç Erman ve Arif Ertik, bir kez kapsamlı bir ankete dayanan bu raporu hazırlamaya karar verdikten sonra tek dertleri bu konuyu hocalarına kabul ettirmek olmuştu. Bu endişe de bedavadan değildi. Geçen sene benzeri bir araştırmaya niyetlenen Arif Ertik'in başından ilginç bir tartışma geçmişti. Yine Türkçe dersi çerçevesinde bir tartışma konusu aranırken Arif, 'üniversite gençliğinin cinsel sorunlarını tartışalım' diye önermiş. Dönemin hocası Sacit Ekin çok şaşırdığını saklamadan "Kız arkadaşlarımızın yanında böyle konuları nasıl tartışacaksınız?" gibi bir soru sorunca, sınıftaki kız öğrenciler büyük tepki göstermişlerdi. "Sen bizi ne sanıyorsun,.. hangi çağda yaşıyo-

Bu güne kadar cinsel ilişkide bulundunuz mu?

	Boş	Evet	Hayır
Erkek	19	117	24
Kız	0	20	40

ruz?.." nidaları arasında oybirliğiyle kabul edilen konunun tartışma günü geldiğinde, Sacit Hoca "Şimdi konumuz edatlar" diyerek derse başlamış ve müzakereye izin vermemişti.

Bu başarısızlığın ardından Arif Ertik, bu sene de benzer bir girişimde bulunmuş, hem aynı kaygıları paylaşan üç arkadaş bulmuş, hem de ders sorumlusu Bilge Hanım'ın "Beni bu işe bulaştırmayın, kendi başınızı da belaya sokmamaya dikkat edin" uyarısıyla yanan yeşil ışığın ardından hızla anket çalışmalarına başlamışlardı.

Yasaklılar sırf siyasette mi? Dört arkadaş hızla soruları hazırladılar, 300 adet bastırdılar. Ve öğrenci avına çıktılar. Flört, cinsellik, evlilik ve pornografik yayınlar hakkındaki düşünceleri anlamak amacıyla dört ana bölümde toplanan soru çizelgesinin dağıtılma ve doldurulma aşaması, tüm üniversiteli arkadaşlarının bu konu üzerinde hassasiyetle durduklarının bir göstergesiydi. Pek çok erkek öğrenci böyle bir anket yapıldığını öğrendiğinde özellikle gelip istemişti. Özellikle alt sınıftaki bazı kız öğrencilerin sorulara bir göz attıktan sonra hafifçe yüzlerini kızartarak formları iade ettikleri görülüyor, bazılarının ise cevap vermemek için dershanelere kaçtıklarına, hatta okuldan ayrıldıklarına şahit olunuyordu. Ama en komiği, flört eden birkaç çift arasında, kız arkadaşlarının bu 'edepsiz' soruları yanıtlamasına izin vermeyen bazı erkek öğrencilerin görülmesiydi.

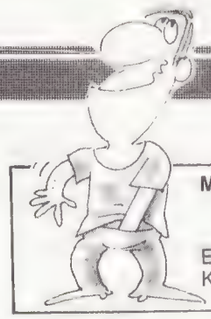

Mastürbasyon yapıyor musunuz?

	Boş	Hayır	Düzenli	Çok sık	Ara sıra
Erkek	11	12	37	10	90
Kız	17	42	1	0	0

İşin en heyecanlı tarafı ise, yasaklılar, kaçaklar, atmasyoncular arasından binbir meşakkatle toplanan cevapların değerlendirilmesiydi. Önceleri endişeliydiler. Ama toplu sonuçların ilk değerlendirmeleri, endişelerini coşku ve heyecan dolu bir araştırma hırsına döndürmeye yetecekti. Çünkü cevaplayanlar arasında dalga geçenlerin sayısının çok az olduğu ilk bakışta göze çarpıyordu. Dağılım sonuçları da beklenen değerlere çok yakın çıkıyordu. Mesela okul bünyesinde kız öğrenci oranı yüzde 27'ydi ve ankete katılan kızların oranı yüzde 28.6 çıkmıştı. İş ciddiye binmiş, anket güvenilir bir nitelik kazandıkça dört kafadarlar da terlemeye başlamışlardı. Zira sonuçlar oldukça çarpıcıydı.

Haşa! Elimi bile sürmem! İTÜ'liler, belki gençlik için istisnai sayılabilecek ölçüde cinsel özgürleşmeden yanaydılar. Belki de isimsiz olarak yapılan bu ankete katılırken, olduklarından biraz daha özgür görünmek istiyorlardı, ama verdikleri cevaplar 1960'ların Avrupalı gençliğini andırıyordu. Flört hakkında yüzde 94.7'sinin gerekli cevabını vermelerini bir yana bırakalım, yüzde 54'ünün gençler arasında flörtün tek anlamının duygusal ve cinsel tatmin olduğunu ileri sürmesi oldukça ilginçti. Fakat tüm sosyalbilimcilerin şapkasını uçurtturacak sonuç evlilik hakkındaki sorudan gelmişti: Öğrencilerin yarısı genç çiftlerin evlenmeden birlikte yaşamalarından yanaydılar.

Sonuçlar içinde çelişkili değerlendirmelere gebe birkaç soru vardı. Anketin hazırlanışındaki tüm gizliliğe rağmen bir kaç soruda utanç barajı aşılamamıştı. Tüm öğrencilerin yüzde 66.8'i düzenli olarak mastürbasyona başvurduklarını söylüyorlardı. Ama sonuçlar açıklanırken tüm dinleyicileri kahkahalara boğan bir sonuç kızlar hanesinden gelmişti. Cevap vermeye 'tenezzül' eden kız öğrencilerin tümü mastürbasyona 'haşa' başvurmadıklarını söylüyorlardı. Ama aynı kız öğrencilerin yüzde 75'i pornografik yayınları okuduklarını belirtmişlerdi. Anketin düzenleyicileri kimsenin hakkının yenmemesi gerektiğini söyleyerek, sadece bir kızın 'düzenli mastürbasyon' cevabı-

Olağanüstü oranlarda eşcinsellik

Hiç çizgi dışı ilişkiniz oldu mu?

	Boş	Evet	Hayır
Erkek	12	23	115
Kız	13	4	43

Arzu ettiğiniz oldu mu?

	Boş	Evet	Hayır
Erkek	23	39	98
Kız	12	19	29

Böyle bir ilişki teklif edildi mi?

	Boş	Evet	Hayır
Erkek	19	46	95
Kız	10	28	22

GRAFİKLER: EMRE ULAŞ YÜCEL

nı verdiğini sözlerine eklemişlerdi.

Teşrik-i mesaiye bakınız! Sonuçlar açıklanırken tüm dinleyicilerin oturdukları yerde şöyle bir hoplamalarına yol açan bir diğer soru da "Hocalarınızı ne kadar 'sever'siniz?" olmuştu. Garipti, inanılmazdı, ama, anketi cevaplayanların yüzde 6'sı öğretim üyeleriyle samanaltı vaziyetlerinin bir hayli ilerlediğini beyan etmişlerdi. Geleneksel hoca-öğrenci ilişkisizliğiyle meşhur İTÜ'de, tüm öğrencilerin gevrek gevrek gülümsemelerine yol açan bir cevap olmuştu bu.

Utangaç kıkırdaşmalar... "Bu ne demek oluyor, biz sapık mıyız?.. Bununla şeyyy, hayvanlarla felan mı kastediliyor?.. Ama bu kutsal bir konu, buna cevap veremem ki!" ve benzeri tüm karşı sorular, anketteki "Hiç çizgi dışı bir ilişkide bulundunuz mu?" cümlesine baktıktan sonra anketörlere yöneltilmişti. Tunç Erman, "Bu soruyla eşcinsel ilişkileri kastettiğimizi, her yerde olduğu gibi üniversitemizde de bu tür ilişkisi olan insanların olabileceğini, öyle garip garip suratımıza bakmamaları gerektiğini tüm arkadaşlara sabırla anlatmaya çalıştık" diyor ve bu soruyu koymalarının ne kadar yerinde olduğunu ancak sonuçların toplanmasından sonra anlaşıldığını sözlerine ekliyordu. Cinsiyetiniz hanesine kadın ya da erkek değil de, eşcinsel yazan ve cevapları tutarlı olmakla birlikte elenen iki kişiye rağmen eşcinsel deney oranının çok yüksek olduğunu ve buna kendilerinin bile şaşırdığını söylüyorlardı. Anket'e katılanların yüzde 14.6'sı eşcinsel ilişkileri olduğunu söylemişti. Ayrıca yüzde 31.4'ü bu tür bir ilişkiyi arzu ettiğini ama gerçekleştiremediğini, yüzde 38.8'i ise kendisine bir hemcinsinin "gel seninle şöyle böyle yapalım" dediğini belirtmişti. Bu sonuçlar açıklandığında, herkesin önce biraz kızararak yerlerde göz gezdirdiğini, ardından da "Sen de mi Brütüs" gibilerinden merakla ve gizli gizli birbirlerini incelediğini söylüyordu Ali Durul. Tüm anket standartlarının üzerinde olan bu sonuçlar, en azından, eşcinselliğin son zamanlarda gençler arasında ilgi çeken bir cinsel konu olduğunu gösteriyordu.

Evleneceğiniz kimse, evlilikten önce.....

Sadece benimle flört etmiş olmalı	17
Flört etmiş olmalı	36
(Benimle dahil) flört etmiş olmamalı	27
Hiç önemli değil	111
Boş	19

Bazı sorunlar da yok değil! Her şey bir yana, öğrencilerin yüzde 85.4'ü üniversite gençliğinin derin cinsel bunalımlar içinde yüzdüğüne inanıyordu. Ama bu anketin ardından, gençliğin cinsel sorunlarının ilişki kuramamaktan kaynaklandığı da söylenemiyordu. Sonuçlara göre, tatminsizlikler ve sorunlar daha çok kurulan ilişkilerin seyrü seferinde ortaya çıkıyordu. Zira, anket değerlendirmesinden, öğrencilerin yüzde 78'inin karşı cinsle ilişki kurmakta genellikle sorunsuz olduğunu; üçte ikisinin ortalama 16.5 yaşından itibaren cinsel ilişkilerine başlamış olduklarını; ve yüzde 57'sinin cinsel ilişkilerinde önemsenebilir bir sorunla karşılaşmamış olduğunu çıkarmak mümkündü.

Sıra genel değerlendirmeye geldiğinde, anketçi dört kafadarın ve değerlendirme toplantısına katılan 50'yi aşkın sınıf arkadaşlarının sorunların kökeni olarak tespit ettikleri olgular, toplumun değer yargıları ve cinsel kültürsüzlük olmuştu.

Gerçekten de anketin sonuçlarına bakıldığında cinsel kültürün aileden değil, garip bir estetik beğeni ve şiddet olgularını artırabilen pornografik yayınlardan edinildiği, gençlerin yüzde 55.3'ünün kendi cinsel kültürünü yetersiz bulduğu ortaya çıkıyordu. Üçte birinin ise, zaten şimdiye dek hiçbir cinsel deneyimi olmamıştı.

Madalyonun diğer yüzündeyse cinsellik üzerindeki baskılar yer alıyordu. Gerçi anket içinde bu konuda hiçbir soru yer almıyordu ama toplu tartışmalar başladığında söz dönmüş dolaşmış, bir daha ayrılmamak üzere bekâret, kızlık zarı ve benzeri klasik konulara gelmişti. Bu hafta içinde bir günlük gazetede çıkan "Beş genç kız birleştiler, üzerlerindeki cinsel baskıdan kurtulmak için kendi kızlık zarlarını kendi parmaklarıyla parçaladılar" haberini birbirlerine gösteriyorlardı. Arif Ertik bu ve benzeri olayların "cinsel kültürsüzlük ve baskı doğuran örf ve âdetlerin kaçınılmaz bir sonucu" olduğunu söylüyordu.

Anketin sonuçları ve değerlendirmesi bu açıdan, daha önceki çalışmalarla oldukça örtüşüyordu. Psikolog Nihal Araptarlı'nın 1987 yılı içinde 309 liseli öğrenci arasında yaptığı cinsellik soruşturması, gençlerin ortaöğrenimden, üniversiteye çok fazla bir şey öğrenemediklerini ortaya koymuştu. Kadın ve erkek cinselliği üzerine temel bilgilerin ölçüldüğü Araptarlı'nın araştırmasında katılanların sadece yüzde 47'si bilgi barajını aşabilmişti. Büyük çoğunluk yumurta nerede üretilir sorusuna "Karın boşluğunda", meni nerede üretilir sorusuna ise "Peniste" cevabını vermişlerdi.

Tartışmalar uzadıkça, söz umutsuz çözüm arayışlarına gelmiş, "nasıl ve hangi düzeyde eğitim" sorusu tartışılır olmuştu. Anket cevapları yine onlar için yol gösterici olmuş, arkadaşlarının yarısından çoğunun okullarda cinsel eğitime yer verilmesi gerektiğini düşündüğünü işaret ederken, bir muzip arkadaşlarının "Ama pratik ve uygulamalı olsun haa!" dipnotu da onlar için son bir tebessüm vesilesi olmuştu. Dört kafadarlar, sonuç olarak "Ne yazık ki eğlendirici, ama muhakkak öğretici bir çalışma oldu" diyorlardı.

Ali BORATAV

Cinsel kültürünüzü nasıl elde ettiniz?

	Aile	Arkadaşlar	Bilimsel Yay.	Porno Yay.
Erkek	9	65	57	29
Kız	13	14	26	7

Neden ve ne zaman öleceksiniz?

Genetik bilimdeki son gelişmelerle artık genlerinizdeki saatli bombayı tespit edebilir ve 10-20-30 yıl sonra sizi tehdit edecek hastalıkları öğrenebilirsiniz.

Belki Hipokrat'ın, belki İbn-i Sina'nın gördüğü düştü bu. Ve onlardan bu yana her tıpçının göregeldiği bu düşün gerçekleşebileceği müjdesini de bir harikalar diyarından genetik bilimciler veriyordu. Bütün organik özelliklerimizden sorumlu olan genlerin arasında asi olanlarını bulabilirsek, ilerde 10, 20 hatta 40 yıl sonraki hastalık ve ölüm risklerimizi de öğrenebilecektik genetikçilere göre. Ve bu asi genlerin taşıdıkları saatli bombalarla karşı karşıyaydı sokaktaki insan.

"Sokaktaki adama genetik danışmanlık verebilmeyi amaçlıyor çalışmalarımız" diyordu Collaborative Research Başkanı Orrie Friedmann. Önümüzdeki iki yıl içinde de insan kromozomlarının komple haritasının çıkartılacağını, böylece de, kanser, AIDS, kalp hastalıkları, akıl hastalıkları ve bugüne değin karanlıkta kalmış pek çok metabolizma bozukluklarından sorumlu genlerin belirlenebileceğini iddia ediyordu.

Uzmanlara göre, hücrelerimizin her birinin çekirdeğinde yaklaşık 500 000 gen içeren 23 kromozom çiftinin bulunduğu bilinmekteydi. Genin ise, bir özelliği verecek veya onun oluşmasına olanak sağlayacak bir proteini meydana getirecek DNA parçası olduğu kabul ediliyordu.

İşte bu genlerin bazılarındaki bozukluklar, taa ceninden başlayarak çeşitli hastalıklar üretecek potansiyelde, 10-20-30 yıl sonra patlayabilecek bombalara benzetilebilirdi. Friedmann'ın müjdesi bu saatli bombaların yıllar önceden etkisiz hale getirilebilmesiyle ilgiliydi.

Genetik kehanet ürkütücü mü? ABD'deki Hastalıkları Önleme Bürosu Müdürü McGinnis'e göre genetik kehanetler ürkütücü görünebilirse de, halkın çoktandır ön ikazlara karşı çok duyarlı olduğu da bir gerçekti. Sadece son 15 yılda ABD'de toplu çağrısal uyarıları önemseyen sigara tiryakilerinin yüzde 25'i sigarayı bırakmışlardı. Kalp krizlerinin sayısında yüzde 35, krizden ölenlerin sayısında da yüzde 50 düşüş görülmekteydi.

Ancak, hâlâ sigara tiryakiliği yüzünden yılda 300 000 kişi hayatını kaybediyordu ve kötü beslenme, aşırı şişmanlık, yüksek kolesterolden ise 400 000 kişi daha ölüyordu. Bu durum, sokaktaki adama bireysel düzeyde danışmanlık verilmesi gerektiğinin en önemli nedenlerinden biriydi. Gene McGinnis'e göre bireysel düzeyde genetik danışmanlık insanoğlunun kendi sağlığına dikkatini artıracaktı. Çünkü kişi hayati risklerini bilince, uyarılara daha çok dikkat edecekti. "Ulusal istatistiklere dayanarak, sigara içmenin akciğer hastalıklarına neden olma olasılığının 10 misli fazla olduğunu söylemek başka," diyordu McGinnis, "Onda akciğeri koruma proteini ile ilgili genin bulunmadığını, bundan dolayı da anfizeme hemen muhakkak olarak yakalanacağını söyleyebilmek başka şey."

Öte yandan da, bireysel düzeyde genetik bilgi, kişinin genlerindeki saatli bombayı bilmesi, nasıl sorunlar yaratacaktı? Kişi ne zaman ve nasıl öleceğini bilmek isteyebilir miydi? Yoksa tersi miydi? İşte bu soruların cevapları belki de genetikteki son gelişme ve araştırma sonuçlarına bakarak elde edilebilecekti.

Genetikte günü gününe gelişmeler. U.S. News and World Report dergisine göre her gün yeni bir gen keşfediliyordu artık. İnsanın genetik haritasının tamamlanabilmesi için büyük bir yarış veriliyordu.

Mayıs ayı içinde İngiliz araştırmacıları AIDS virüsü almış olanların neden ancak bazılarının bu illete yakalandığını açıklayabilecek kalıtımla geçen bir hücre proteini bulmuşlardı. Gene bu ay şizofreni yaratan bir gen bozukluğu tespit edilmişti. 1987 Ocak ayında manik depresyonla ilgili gen bozuklukları bulunmuştu. Birleşik Amerika'da bir kuruluşun 1000 memuruna genetik test uygulanmakta ve onlarda rahim kanseri, göğüs kanseri, şeker hastalığı gibi hastalıklara neden olabilecek gen bozuklukları aranmaktaydı. Pek çok genetik uzmanının ortak kanısı, önümüzdeki yıllarda genetik test merkezlerinin müthiş bir hızla çoğalacağı şeklindeydi. Uzmanlara göre bugün 4000 genetik hastalık bilinmekteydi. Ancak, bunların sorumlusu olan gen bozukluklarının pek azı ortaya çıkartılmıştı. Genetikteki müthiş gelişme işte bu genlerin ortaya çıkartılmasıyla ilgiliydi.

Ancak, gen bozukluğu durumunu öğrenecek bir hastada nasıl bir şok meydana gelebileceği ne garip tir ki ilk önce, kendine test uygulamış bir doktorda izlenebiliyordu. Tufts Üniversitesi'nde Dr. Schaefer ve Dr. Ordovas tarafından 40 yaştan sonra meydana gelen kalp krizleriyle ilgili bir gen bozukluğu bulunmuştu daha yenilerde. Hatta Dr. Ordovas bu bozuk geni kendinde de aramaya kalkmış, buluverince de kalbi durayazmıştı. "Buluşumuz bilim adına büyük bir buluş, ama," diyordu Dr. Ordovas, "bireysel düzeyde bunları bilmenin bir avantaj olup olmadığı konusunda pek emin değilim."

"Bilmek bir avantaj mı" diyordu Dr. Ordovas

Gerçekten öğrenmek ister miydiniz? Bütün bu haberler genetikte çok önemli buluşların arifesinde bulunulduğunu gösteriyordu. Gene McGinnis'e göre 2000'li yılların başında çoğu kişinin genetik profili çıkmış, böylece bireysel düzeyde hastanın hayati riskleri belirlenmiş olacaktı. Bir başka deyişle, "aynanın içinden arka tarafına geçilmiş" olacaktı ve 10-20-30 yıl sonra ortaya hayati risklerle çıkabilecek hastalıklara dair haber ve bilgiler şimdiden genetik olarak bilinebilecekti.

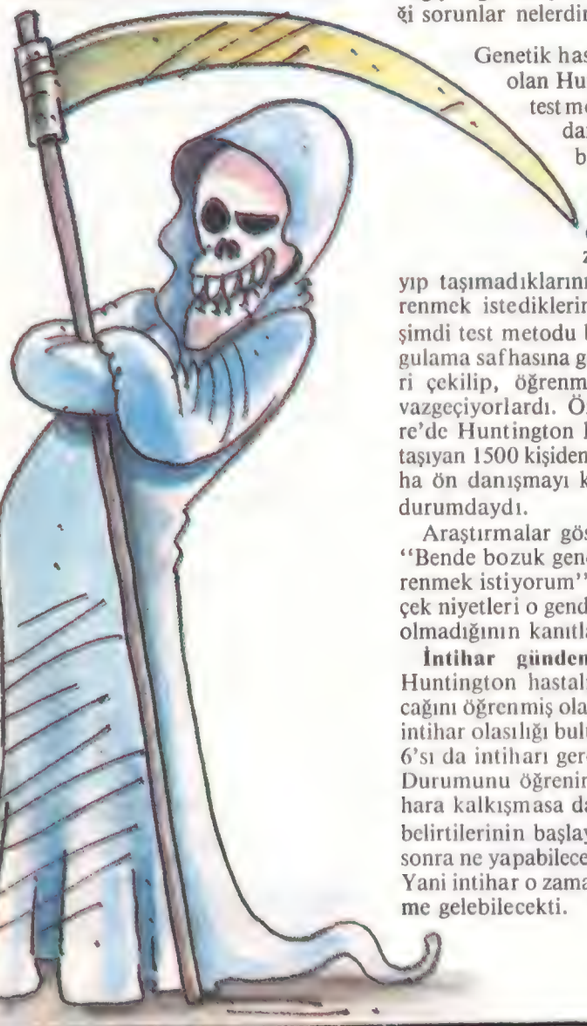

"Ama esas soru ve sorun şu," diyordu Discover dergisi: "Nasıl ve ne zaman öleceğimizi gerçekten öğrenmek isteyebilecek miyiz?" ve bu bilgiyi öğrenmiş olmanın getireceği sorunlar nelerdir?

Genetik hastalıklardan biri olan Huntington'la ilgili test metodu bulunmadan önce yapılmış bir ankette, hastalık riskini taşıyanların yüzde 60-80'i, gen bozukluğunu taşıyıp taşımadıklarını kesinlikle öğrenmek istediklerini söylerlerken, şimdi test metodu bulunup da uygulama safhasına gelindiğinde, geri çekilip, öğrenme isteklerinden vazgeçiyorlardı. Örneğin, İngiltere'de Huntington hastalığı riskini taşıyan 1500 kişiden ancak 32'si daha ön danışmayı kabul edebilmiş durumdaydı.

Araştırmalar göstermekteydi ki "Bende bozuk genden var mı, öğrenmek istiyorum" diyenlerin gerçek niyetleri o genden kendilerinde olmadığının kanıtlanmasıydı.

İntihar gündemde. Örneğin, Huntington hastalığına yakalanacağını öğrenmiş olanlarda yüzde 25 intihar olasılığı bulunmuştu; yüzde 6'sı da intiharı gerçekleştiriyordu. Durumunu öğrenir öğrenmez intihara kalkışmasa da, hastalığın ilk belirtilerinin başlayacağı 10-20 yıl sonra ne yapabilecekleri meçhuldü. Yani intihar o zaman tekrar gündeme gelebilecekti.

Bu konuda araştırmalar yürüten UCLA takımından Hoffmann'a göre, test sonuçlarından mutlak bir biçimde emin olunmadıkça, test yapılan hastaya ne zaman, neden, nasıl öleceği konularını düşünmeye götürebilecek herhangi bir bilgi verilmemeliydi.

Genetik profilden sonra neler olabilecek? Genetik profilin çıkarılması, bazı hukuksal ya da toplumsal sorunları da beraberinde getiriyordu. Uzmanların tahminlerine göre bazı sigorta şirketleri ilerde hayati risk taşıyacağı belirlenenleri sigortalamaya yanaşmayabilecekler veya ancak yüksek prim karşısında sigorta yapacaklardı. Ya da işverenler taliplerin profillerini inceleyip sağlık geleceklerini beğenmediklerini işe almayabileceklerdi. Bir başka durumda, belki sevgilisinin gen profiline bakıp derhal ondan ayrılıverecekti kişinin biri. Çünkü sevgilisinde meme kanserine neden olabilecek bir gen bozukluğu saptanmıştı.

Uzmanlar, yeni test metot ve maddeleri ile insanların genlerindeki saatli bombaları önceden tespit edebileceklerini söylüyorlardı. Ancak, insanı böyle sürüngen yapan, edilgen kılan, bu kemirgen genler hakkında bir gen-soru açılamaz mıydı? Bu saatli bomba taşıyıcılarını etkisiz hale getirmenin yolları yok muydu?

Nobel Ödülü sahibi ne diyordu? "Ailenizin özel genetik bozukluğunu gidermeye yönelik özel tedavi yöntemlerindeki gelişmelerde yakında büyük bir patlama göreceğiz" diyordu Dr. Goldstein. Onun ve Nobel'i paylaştığı Dr. Brown'ın çalışmalarından yararlanan bir ilaç şirketi, genetik kalp rahatsızlıklarında etkin Lovastatin

1·9·3·7
50.YIL
1·9·8·7

MİTHAT KARŞILIKSIZ YÜKSEK ÖĞRENİM BURSLARI

Giyim sektöründe yarım yüzyıla ulaşan bir geçmişe sahip olan Mithat Giyim, bugüne dek eğitim dünyasına yaptığı katkılara bir yenisini daha ekleyerek, 50. Yıl kutlama etkinlikleri çerçevesinde üniversite gençliğine "Karşılıksız Yüksek Öğrenim Bursları" verecektir.
Mithat Karşılıksız Yüksek Öğrenim Bursları'ndan İşletme ve Endüstri Mühendisliği eğitimi gören 10 başarılı öğrenci yararlanacaktır.
Burs almaya hak kazanan adaylara aylık net 20.000.-TL ödeme yapılacak, ayrıca Mithat Giyim tarafından yıllık üst giyimleri sağlanacaktır.
Mithat Karşılıksız Yüksek Öğrenim Bursu'ndan yararlanmak isteyenler Burs şartnamesini ve başvuru formunu içeren broşürü Mithat Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.'den ya da Mithat ürünü satan mağazalardan elde edecekler ve en geç 31 Temmuz 1987 tarihine dek başvuracaklardır.

Mithat Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Şair Nigâr Sok. No: 68
Osmanbey - İSTANBUL

mithat

KÜÇÜK İLAN... BÜYÜK ETKİ...

Karar vermek yetkisinde olanlar, meslek sahipleri ve "küçük ilan"ın önemini bilenler için NOKTA Dergisi yepyeni bir olanak hazırladı. Artık bundan böyle NOKTA'nın küçük ilanlar sayfası her türlü ihtiyacınızı karşılayacak.

- Nitelikli eleman arayanlar
- Doktorlar, klinikler
- Lokanta, bar ve Cafe'ler
- Seminerler, sempozyumlar
- Özel haftalar, fuarlar, sergiler
- Yayınlar ve her türlü duyurularınız

Nokta'da değerini bulacak.

Küçük ilanda da artık NOKTA var

adlı çok başarılı bir ilaç çıkartmıştı. "Tedaviye yönelik" çalışmalarda çok hızlı gelişmeler kaydedilmekteydi. Ancak, bu biraz daha zaman alacaktı.

Dr. Jorge Junis ise onkogen denen kansere neden olan bozuk genlerin yüzde 70'inin kromozomların üzerindeki kalıtımla geçen zayıf bölgelerde yoğunlaştığını bulmuştu. "Onkogenin yakınındaki bir kromozom koptuğunda normal genetik kontrol mekanizmaları da bozulur ve kanser için ortam artık hazırdır" diyen Dr. Junis, petrol bazlı pestisitlerin hangi kromozomlara zarar verdiğini saptayabiliyordu. Vücutlarında bu kromozom bölgelerinde genetik bozukluğu olduğu belirlenmiş olan bir grup çiftçinin lösemiye daha yatkın olduğunu da göstermiş oluyordu. Sözü edilen bu durum, genetikteki yeni gelişmelerin, "önlem" etkinliğini de ortaya koymaktaydı.

Çevre faktörüne de değinen McGinnis de vakitsiz ölümlerin yüzde 20'sinin hava kirliliği ve işyeri kimyevi maddeleri gibi çevresel faktörler yüzünden olduğunu söylüyor ve iddia ediyordu ki, genetik önlemler, bu bağlamda ve birey düzeyinde ele alındığı taktirde yarar sağlayabileceklerdi. Böylece hangi bireylerin, hangi çevrelerde daha fazla hayati risk taşıdığı da ortaya çıkabilecekti.

Yoksa bir sentez mi? Evet, genetik ve teknolojisi, hızla gelişiyor ve genişliyordu. Genetiğin insan hayatı üzerindeki, günümüzdeki ve gelecekteki önemine dair bakış ve yaklaşımlar da farklılaşıyordu.

Salt çevreci görüş olarak adlandırabileceğimiz bakışta, çevre faktörlerine önem verilirken insanın fizikoşimik ve genetik yapısı fazla önemsenmiyordu. Salt genetikçi bir yaklaşımsa ABD'de sosyal biyoloji adı altında geliştiriliyordu. Bir yandan bilim çevrelerinin ampirik çabaları sürerken, diğer yandan da sosyal biyoloji daha çok kuramsal bir yaklaşımla sosyal gen ve gen bozukluklarını bulmaya veya bulduğunu iddia etmeye çalışmaktaydı. Bu sosyal genler arasında, çalışkanlık geni, ihtiraslılık geni, kahramanlık geni sayılabilirdi.

Bazı bakımlardan küçük bir Amerika sayılabilecek ülkemizde de bu yaklaşımla mı olaya bakılmalıydı acaba ve örneğin hızla köşeyi dönebilme başarısının anahtarı olan

1985 Nobel sahipleri Dr. Goldstein ve Dr. Brown

gene köşegen; arabesk müzik ve düşüncede şöhret olabilmeye yatkınlık genine bergen; insan ilişkilerinde bazılarının odun gibi davranışlarda bulunabilmesine yatkınlık genine de gürgen mi denmeliydi?..

Yoksa McGinnis'inki gibi "bireysel düzeyde toplu sağlık" için genetik ve çevreci görüşlerin bir senteziyle mi yola çıkılmalıydı? Belki de böylesi bir yaklaşım, insanın ne zaman ve nasıl öleceğini bilmesi veya bilmemesi gerekliliği açmazından daha ilginç olabilirdi●

DÜNYAYI EVİNİZE GETİREN DERGİ

3. SAYI ÇIKTI

Kalkınmadan Teknolojiye,
İnsan haklarından Uzay hukukuna,
Kültürden Felsefeye...

Çağımızın
güncel sorunlarının ele alındığı,
benzersiz bir tartışma ortamı...

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün 33 dilde, aynı içerikle yayınlanan aylık dergisi...

Unesco'dan Dünyaya açılan pencere Görüş

ARKIN KİTABEVİ-İstanbul

Şirinyurt ailesi şimdilik sokakta yaşıyor. Soğuklar bastırınca ne olacak, bilinmiyor

YAŞAM / SOKAKTA YAŞAYANLAR

"Yerdeki örümcek misali"

Bebek semtinde şampiyonluk şamatasının ayyuka çıktığı bir yaz günüydü ama, futbol umurunda değildi Mustafa Şirinyurt'un. Karakış korkusuydu, umurunda olan, İstanbul sokaklarında ancak yerlerde yaşatabildiği ailesi için karakış gelince ne yapabileceği sorusu idi. Bebek'te, caminin önünde yorganı sermiş, ailesi ile birlikte otururken rastladık onlara.

Nokta: Niye sokakta kaldınız?

Şirinyurt: Bağlarbaşı'nda oturuyorduk. Ev sahibi müteahhitle anlaşmış. Bize dört gün önce söylediler "evi boşaltın" diye. 3'üncü gün, ev aramadan döndüğümüzde, eşyalarımızı boşaltıp kapı önüne koymuştu polis. 28-30 gün önce.

Nokta: Nerelerde kalıyorsunuz o günden beri?

Şirinyurt: Harem, Bakırköy, Fındıklı, Kadıköy...

Nokta: Niye hep yer değiştiriyorsunuz?

Şirinyurt: Utanıyorum valla, onun için.

Nokta: Köy neresi?

Şirinyurt: Sivas'ın Köylühisar kazası.

Nokta: Aileden yardım istediniz mi?

Şirinyurt: Babamı zaten bir yıl önce vurdular. Bir amca var, onlar da gülerler diye bir şey demedim.

Nokta: Peki neden memleketinize gitmiyorsunuz? Sevdiğinizden mi?

Şirinyurt: İstanbul'un neyini seveyim? Burası zengin yeri. Allah belasını versin. Köye gidip yaşamaya başlamak için lazım olan 300 000 liram olsun, bir saniye durmam.

Nokta: Bir aydır sokaklarda başınıza neler geldi?

Şirinyurt: Allah razı olsun, halk ilgileniyor. Polisler oralı değil. Ama bizi sokakta görünce "herhalde karısı da kötü yoldadır" diye yanaşanlar da oldu.

Nokta: Ne yaptınız?

Şirinyurt: Bıçak çekip kovaladım. Ben zaten bir tek namus için yaşıyorum. Vallahi 100 kişiyi doğrarım, keserim.

Nokta: Çocuklar, karın ne durumda?

Şirinyurt: Büyük kızım Zeytin 9 yaşında. Son bir ay okula gidemedi. Sınıfta kalır. Karım ve çocuklar önce çok kızıyordular, "Neden bizi bu hallere düşürdün?" diye, şimdi artık alışıp sustular.

Nokta: Şimdi iş mi bulamıyorsunuz?

Şirinyurt: İş teklif ettiler. 60 000'e bulaşıkçılık. Ama hem ev yok, hem kefil istiyorlar. Kim bana kefil olur, abi?

Nokta: Devlet büyüklerine gittiniz mi?

Şirinyurt: Önce vali müdürüne gittim, hiç ilgilenmedi. Dalan'a gittim. Onun müdürü de "para, iş, ev, yardım isteyenler beklemesin" diye bağırdı. Oradan da çıktık.Bayram paşa Belediye Başkan Yardımcısı, bir tek o çok yardım denedi, 99 telefon etti, ama sonuç çıkmadı. Sonra Ankara'ya gittim, Başbakanlığa.

Nokta: Özal'a mı gittiniz?

Şirinyurt: Müsteşarına mı ne getirdiler? Dört saat bekledik. Sosyal Yardımlaşma Fonu'na yolladılar, onlar da kapı dışarı etti. Özal'ın müdürüne "İlla Rusya ve Bulgaristan'dan mı gelmek lazım bir yuvamız olsun diye?" dedim. "İlla kimliği yırtıp Rus pasaportu mu getirmem lazım?" dedim. O da "Hakaret mi ediyorsun?" dedi. Ben de, "Evet, hakaret ediyorum" dedim. O da, "Git Rusya'ya gidebilirsen" dedi.

Nokta: Başka?

Şirinyurt: Sivas Milletvekili Mahmut Karabulut'a gittim. Hemşehri diye.

Nokta: Ne dedi?

Şirinyurt: "Maaşallah gücün kuvvetin yerinde" dedi. Ben de, "Güreş tutmaya gelmedim" dedim. O da halden anlamadı, çare göstermedi.

Nokta: Parti tutuyor musun?

Şirinyurt: Valla oyumu Özal dışında kim varsa ona vereceğim. Halimiz ortada. Sokakta sürünüyoruz, yerdeki örümcek gibi...

Nokta: Geçen seçimde kime oy vermiştin?

Şirinyurt: Vermedim oy. 2.500 lira ceza ödedim ●

TEŞEKKÜR

Kızımız ÇAĞLAR'ı
Bize kazandıran Jinekolog

Op. Dr. **CAN DAVER**'e ve

Çocuk Sağlığı Uz. Dr.
Kutlu Altıkulaç'a

Sevgi Akpınar, Mine Arslan,
Elmas Şengüler, Şükran Azapgör
hemşirelere ve tüm
Can Hastanesi çalışanlarına
sonsuz teşekkürler

Gülçin - Ercüment Tahiroğlu

ANKARA'DA TAŞÇI EMLAK

DAİRE, APARTMAN, VİLLA,
ARSA ALMAK VE
SATMAK İSTEYENLERİN
GÜVEN KAPISIDIR

TEL: 117 47 81 - 117 48 29
125 04 96 - 118 24 90
Ş.Adem Yavuz Sok. 16/19
Kızılay-ANKARA

Emlak müşaviri
SALİM TAŞÇI

HINCAL ULUÇ
sarı kırmızılı kaskol

KDV dahil 2500 lira

BİLGİ YAYINEVİ

Çıktı. Bütün Kitapçılarda...

PERA ORİENT KİTABEVİ
(Eskinin de eskisini sunar)

- Türkçe Osmanlıca, İngilizce, Fransızca, Almanca, Sırpça, Karamanlıca, Latince eski yayınlar, kaynak kitaplar.
- Gravür, resim, kartpostal, berat, para, yazma, tahvil...

Adres: Meşrutiyet Cad. Aslıhan Pasajı No: 49 Galatasaray—Beyoğlu

KİTAPLAR / TATİLDE NE OKUYALIM?

Kitap okuma mevsimi

Tatile çıkarken yanınıza neler alacaksınız? Kitapsız yapamayanlardansanız, işte Nokta'nın önerileri...

Tatil keyfini bozmak için illa döviz kurları üzerinden hesaplanan faturalara, pisliğe ve gürültüye gerek yok. Tatil bavullarınızı kitaplarla ağırlaştırmak gibi bir alışkanlığınız varsa yanlış seçilmiş kitaplar her şeyin üstüne tüy dikebilir. Dikkat etmek gerek. "Atsan atılmaz, satsan satılmaz" türü bir ürün olan kitaplar, birçok işlevi birden yerine getirmeli. İnsanın evini süslemeli, elini süslemeli, gerektiğinde insanın yüz kısmını aşırı ultraviyole ışınından korumalı ve en önemlisi eğlendirmeli. Böylesini bulmak zor, seçmek daha zor oluyor.

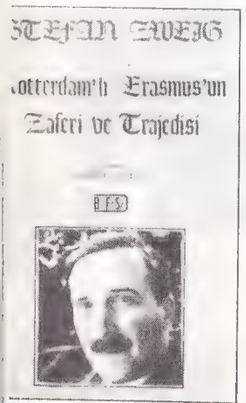

Belki bu yaza. Tatile çıkarken plaj çantalarının bir kıyısına yerleştirilmeyi uzun süredir bekleyen bir kitabı tavsiye etmekle başlayacağız. İngiliz yazar Saki'nin "İnsanlar, Hayvanlar ve Yırtıcı Hayvanlar" adlı kitabı tam mizah severlerin okuyacağı bir kitap. Bu kitap, belki de bu üç türü bir solukta saydığı için ve yazarı Türk okuyucusunca pek tanınmadığı için, pek ilgi uyandırmadı ama bıyık altından gülümsemeyi seven insanların mutlaka okuması gerekiyor. Aman dikkat edin, tatilde de olsa sürekli kıs kıs gülen bir insan şüphe uyandırabilir. Ama Saki'yi okumanın zevki, bu şüpheleri üzerine çekmeye değecektir. Bazı insanlar tatile çıkarken yanlarına Foucault'nun kitaplarını ya da dilimize yeni çevrilen Hegel'in "Tinin Görüngübilimi"ni alıyor olabilirler. Yok, yok biz bu kitapların gerektiğinde güneşten korunmak için kullanılamayacağını tahmin edip size ciddi bir tatil kitabı olarak Stefan Zweig'dan bir kitap önereceğiz. Zweig seçkin üslubuyla hangi konuyu işlerse işlesin okunacak bir yazar. "Rotterdamlı Erasmus'un Zaferi ve Trajedisi" adlı kitabı ise bu Avrupa hümanist kültürünün çöküşünün acısına katlanamayıp intihar eden yazarın "hümanizmin kurucusu" sayılan düşünce adamı Erasmus'un hayatını anlattığı bir kitabı. İnsanlık idealinin hatırlanması için hiçbir yer ve zaman yersiz olmuyor, Zweig bunu kitabıyla en iyi bir şekilde yapıyor, her zaman her yerde okunması gereken bir kitap, tatilde de okunabilir rahatlıkla.

İngilizler ne yazar? İngiliz edebiyatının son yıllarda niye casusluk romanlarından başka, büyük edebi yapıtlar çıkaramadığı edebiyat çevrelerinde tartışıladursun, bu kitapların büyük bir keyifle okunduğu bir gerçek. Yıllarca bir best-seller yazarı mı yoksa edebi nitelikleri yüksek kitaplar yazarı mı olduğu tartışılan John Le Carre'nin kitabı 'Son Casus' mutlaka tatile götürülecek kitaplar arasında yer almalı. Le Carre bu kitabıyla ne o, ne bu değil, "müthiş bir romancı" olduğunu en zor beğenilere bile kabul ettirdi. Tatilde bir yılın gediğini doldurmak isteyenlerse, güneşin altına bu kitapla çıkmasınlar, bitirmeden yerlerinden kalkamayacakları için çok fena güneş yanığı olabilirler. Böyle bir akıbetten kaçınmak isteyenlere başka bir İngiliz yazarının kitabını tavsiye etmek gerek. Robert Graves'in "Ben, Cladius" adlı romanı. Türk olarak imparatorlukların nasıl yükselip çöktüğüne meraklı bir milletiz. Roma İmparatorluğu'nun yükseliş ve çöküşünü ise bir kere de Graves'in üslubundan okumakta fayda var. Bir de yarım akıllı diye bilinenlerden sakınmayı öğreniyoruz, bu kitabı okuyunca. Graves'in kahramanı Cladius güya yarım akıllı ama çağının tahlilini o kadar çarpıcı bir şekilde yapmış ki onun "gizli tarih"inden kaynaklanarak bu kitap yazılmış. Bu yarı-tarihi romanı televizyon dizisi olarak izleyenlerse, kitabından mutlaka ek bir zevk alacaklardır.

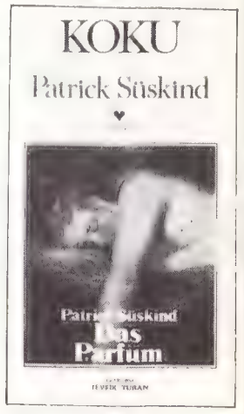

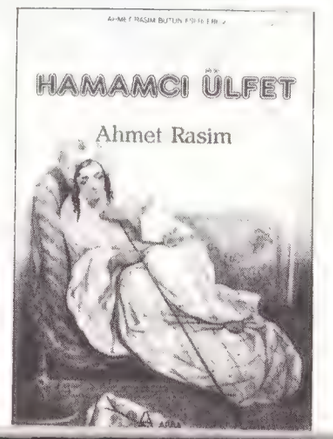

Biraz da bizden. Sanat, hayatı anlamakta bir yardımcıysa, Oğuz Atay'ın kitapları böyle bir işlevi görüyor. Ölümünün onuncu yıldönümünde, bu okur-yazar ilişkisinde her zaman onun kârlı çıktığı yazarın kitaplarını okumak güzel olacak. Özellikle bu yakınlarda ikinci baskısı yapılan, öykülerini topladığı "Korkuyu Beklerken" adlı kitabı okunmalı Atay'ın. Tabii, her öyküden sonra biraz da düşünceli görünmeyi göze alabiliyorsanız.

Ama düşünceli olmayı tatilinize yakıştıramıyorsanız ve İstanbul'un fuhuş hayatını merak ederseniz, o zaman size Ahmet Rasim'in kitapları tavsiye edilebilir. Evet bildiğimiz Ahmet Rasim bu, magazin basınından anılarını yazan bir muhabir değil. Fuhş-i Atik ise eski İstanbul'da fuhuş hayatını anlattığı bir kitabı. Eski İstanbul'da bu işlerin en az "yeni" İstanbul'daki kadar ilginç olduğuna emin olabilirsiniz. Bu da keyifle okunacak bir kitap için yeterli şart oluyor. Zaten konu sararsa Ahmet Rasim'in geçmişte lezbiyen ilişkilerin nasıl ayarlandığını anlattığı kitabı "Hamamcı Ülfet" hazır bekliyor. Birini bitirip öbürüne başlamak için hiçbir sebep yok. Böylelikle magazin basınının üslubundan da biraz kurtulabiliyor insan.

Herkes bunları okuyor. İster Ortaçağ'da yaşayan dedektif bir keşiş, ister iğrenç kokular içinde yetişen bir koku dahisi, ya da mahkûm edilmek istediği kimliği reddeden bir kadın olsun, hepsinin ortak bir özelliği var. Şu anda Türkiye'de en çok satış yapan kitapların kahramanları olmaları. Duygu Asena'nın "Kadının Adı Yok" adlı kitabında konu aldığı başarılı, güçlü kadın tipi Türkiye koşulları içinde en az diğer tipler kadar ilginç. Özellikle de kadınların bu tiple tanışması çok faydalı olabilir. Patrick Süskind'in "Koku" adlı kitabı her yerde, her zaman okunabilip, sonra dönüp bir daha okunabilecek kitap. "Gülün Adı"nı okumanın ise birçok yolu var. Mehmet Ali Kılıçbay'a göre kitap "katil kim?" sorusu yerine "siyaseti kim yapar?" sorusuyla okunmalıymış. Siz istediğiniz gibi okuyun, hoşunuza gidecektir. Kumsalda burnunuza kötü bir koku gelirse halinize şükredebilirsiniz. Patrick Süskind'in "Koku" adlı romanının kahramanı Jean-Baptiste Grenouille aynı durumda acı çekecekti. "Melekler kadar güzel kokan" ve kendi beden kokusunu kendi yaratan Jean Baptiste'in hikâyesi şaşırtıcı ve ilginç, başka ne isteyebilir ki insan bir kitaptan?

Şiir her zaman okunmalı. Okunacaksa da Fazıl Hüsnü Dağlarca'yı okumadan olmaz. "Dört Kanatlı Kuş" şairin bütün kitaplarından yaptığı bir seçme. Eğer şiir duyularınız körleşmişse, kendinize zaman ayırın ve bu tatilinizde bu duyunuzu da terbiye edin. Bu amaçla da Dağlarca'nın bu kitabından uygunu bulunamaz. Tatilden sadece bronz bir tenle değil, bu kitapları okumaya zaman bulabilmiş biri olarak dönebilmek az kazanç olmayacak.

Tüm umudum küçük bütçeli filmlerde...

Geçtiğimiz mayıs ayında gerçekten çok şenlikli ve şamatalı bir biçimde 40. yılını kutlayan Cannes Film Festivali'nde ilk kez bu yıl Kültür Bakanlığı'nın yardımıyla kurulmuş bir Türk sineması standı dikkati çekiyordu. 2 Haziran'da TRT ekranlarına gelen Mehmet Ali Birand'ın "32. Gün" adlı ciddiyetiyle tanınmış haber programında ileri sürüldüğünün tersine, Cannes'da sadece bir değil, iki Türk filmi (Yer Demir Gök Bakır ile Dilan) yer alıyordu. Festivalin yarışmalı ana bölümünden sonra en önemli bölümleri sayılan "Belli Bir Bakış" programına seçilen Zülfü Livaneli'nin Yaşar Kemal'den uyarladığı "Yer Demir Gök Bakır"ıyla birlikte "Yönetmenlerin On Beş Günü" bölümünde gösterilen ve genellikle tüm eleştirmenlerin beğenisini kazanan Erden Kıral'ın "Dilan"ı Türk sinemasını başarıyla temsil ediyordu. Yeni bir filmin ön hazırlıkları için geçtiğimiz günlerde İstanbul'a gelen Erden Kıral, Nokta *adına Sungu Çapan'ın sorularını yanıtladı.*

Nokta: "Kanal", "Bereketli Topraklar Üzerinde", "Hakkari'de Bir Mevsim" ve "Ayna"dan sonra beşinci filminiz oluyor "Dilan." On yılda, edebi uyarlama ağırlıklı beş film. Artık bir Erden Kıral sinemasından söz edebilir miyiz?

Kıral: Gerçi "kuzguna yavrusu güzel görünürmüş" ama, filmin gösteriminden sonra yerli-yabancı eleştirmenlerin değerlendirmesi, artık bir Erden Kıral sinemasından söz edilebileceği şeklindeydi. Atilla Dorsay'dan Marcel Martin'e kadar. Ve Hakkari-Ayna-Dilan üçlemesinden sonra artık kırsal kesime elveda demek niyetindeyim...

Nokta: 32. Gün programında, Cannes'da Türk filmi olarak sadece "Yer Demir Gök Bakır"dan bahsedilmesini nasıl yorumluyorsunuz?

Kıral: Bu konuyu benim yorumlamam pek yakışık almaz ama Cannes'ın resmi bölümlerinde iki Türk filmi yer alıyordu: Dilan'la, Yer Demir Gök Bakır. Festivalin ardından iki filmin de Paris'te Sinematek'te gösterilip ilgi topladığını ekleyebilirim.

Nokta: Bu yıl Cannes'daki Türk filmleri nasıl karşılandı? Cannes izlenimlerinizi sorsak?..

Kıral: Cannes benim için her tarafı yine Amerikan sinemasının kapladığı çılgın bir kent... Dünyanın en büyük film pazarı olan festival sırasında, Cote d'Azur sahilleri gerçekten ana-baba gününe dönüşüyor. Her şey çok abartılıydı bu yıl, festival sarayıyla otel ve plajlardan geçilmeyen ünlü "La Croisette" tıklım tıklımdı günün her saatinde. Doğrusu 40. yıl nedeniyle en görkemli Cannes yılını yaşattı Fransızlar ama sunulan filmlerin doyuruculuğu bakımından festivalin aynı görkemlilikte olduğunu söyleyebilmek biraz zor.

Nokta: "Yer Demir Gök Bakır"ı ilk film olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kıral: Bu filmi göremedim.

Nokta: Sözü Cannes'da sunulan filmlere getirmek istiyoruz. Sizin en çok beğendikleriniz neler oldu?

Kıral: Hemen belirteyim, öncelikle öyle aman aman bir film de yoktu. İlgimi çeken filmlerse Federico Fellini'nin **Görüşme**'si, Woody Allen'ın **Radyo Günleri** ve Taviani'lerin **Günaydın Babil**'i oldu ama örneğin **Günaydın Babil**'i Taviani'lerin eski başyapıtlarının ayarında bulmadığımı da belirteyim. Altın Palmiye ödülü ise Yves Montand başkanlığındaki jürinin, 20 yıldır Cannes'dan eli boş dönen Fransız sinemasına hediyesiydi, çünkü Maurice Pialat'nın Bernanos'dan uyarladığı **Şeytanın Güneşi Altında**'nın birinciliği, her türlü tartışmaya açık bir birincilikti kanımca. Festivalin diğer düş kırıklığı yaratan filmlerini Francesco Rosi'nin Marquez uyarlaması **Kırmızı Pazartesi, Bir Ressamın Kontratı**'yla tanıyıp sevdiğim İngiliz Peter Greeneway'in **Mimarın Karnı**, Macar dostumuz Karoly Makk'ın **Son Yazı** olarak sıralayabilirim. Gürcü yönetmen Cengiz Abuladze'nin jüri özel ödülü alan **Pişmanlık**'ını da pek beğendiğimi söyleyemem... Ama Paul Newman'ın filmi başarılıydı.

Sinemamızın dışa açılmasında başı çeken yönetmenlerimizden Erden Kıral

Nokta: Altın Palmiye'yi kazanan Fransız filminin neden ıslıklarla karşılandığını okurlarımızın merak ettiği kesin. Sizce ıslıklar ve protestolar filmin ilerici mi, tutucu mu oluşundan kaynaklanıyordu?

Kıral: Tamamiyle tutucuydu diyebilirim, estetiği de kötüydü.

Nokta: Bunca yıldır Almanya'da yaşıyorsunuz, dışarda sinemamız nasıl değerlendiriliyor?

Kıral: Avrupa'da şimdiye kadar bilinen, Türk sinemasının Yılmaz Güney damgalı, anonim bir sinema oluşuydu. Batılı aydın bizim filmlerimizi bir çeşit kaba "propaganda filmi" gibi görmek istiyor genelde, filmin arka planındaki derinliklerin, değerlerin, bize özgü bir mistisizmin pek farkına varamıyor. Oysa şahsen ben filmlerimize sinema dili ve estetiği açısından da "bakılmasını" isterim. Ne var ki Avrupalının Üçüncü Dünya sinemasına bakışı belli bir ölçüde şartlanmış. Avrupalı şimdi bizden kendi dünyasını kuran yaratıcı yönetmenler ve özgün filmler bekliyor artık. Bir de filmlerimizin teknik düzeyini yükseltmeliyiz, örneğin mutlaka sesli çekime geçilmesi gerektiği kanısındayım. İyi Türk filmi değil iyi film yapmalıyız, çünkü sinema bilindiği gibi, gittikçe uluslararası bir potaya yöneliyor artık. Melih Cevdet Anday'ın geçenlerde bir yazısında belirttiği gibi filmlerimizin ulusal niteliği, uluslararası boyutlara ulaştığında daha bir yerine oturacaktır...

"Dilan"ın çekimi sırasında yazar Ömer Polat'ın kardeşi olan Ağrılı Nihat Polat'la yıldırım aşkıyla evlenen ve bugün Kaliforniya'da oturan Derya Arbaş, filmde aksanlı Türkçe'siyle konuştu

Cannes Film Festivali günlük gazetesi "Globe"da Erden Kıral ve "Dilan"

Nokta: Bir süre dışında kaldığınızdan ötürü, 1990'ların eşiğindeki sinemamızı 1980'lerin başlarına göre nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kıral: Sinema ortamımızda gözle görünür bir canlılık var ama bu tümüyle filmlerin içeriğine yansımıyor. Sanatsal kaygıyı önemseyen örnekler yine azınlıkta, çoğunlukla günün modasına göre geçerli olan konular işleniyor. Videoculuktan gelen yapımcıların film piyasasına el atması da olumlu (Odak Film gibi), ne var ki filmlerimizin teknik düzeyine gelince, eski taseski hamam, üstelik tellaklar da aynı...

Nokta: Alman sinemasında durum ne merkezde?

Kıral: Tüm dünyada olduğu gibi Almanya'da da sinema bunalımda. Fassbinder'in ölümünden sonra Wim Wenders'in Alman sinemasını ayakta tutan adam olduğunu söyleyebilirim. Yılda ortalama 30-40 film üretilen Almanya'da sinema işletmeciliğine tüm dünyada olduğu gibi Amerikan sineması egemen, döküntü Amerikan filmleri salonları işgal ediyor. Benim kişisel kanım, sinema sanatının giderek çökmekte olduğu... Bu konuda tek umudum küçük bütçeli filmler... Jim Jarmusch'un "Paradise Now"unu örnek verebilirim...

Nokta: Peki yeni tasarılar - yeni filmler cephesinde ne var?

Kıral: Yeni filmimi ülkemde çekmek istiyorum. Bu arada işletme haklarını Mine Film'in aldığı **Hakkari'de Bir Mevsim**'in önümüzdeki mevsim başında nihayet vizyona çıkacağını söyleyebilirim. Yeni filmimin senaryosunu Onat Kutlar yazıyor. "Sanat ve yaşam ikilemi" üstüne sorular soran ve "direncin sineması" olacak bu filmin ön hazırlıkları içindeyim. Gian-Maria Volonte'ye de çok rol vermek istiyorum, eğer anlaşabilirsek tabii. Volonte'yi ikna etmek için önümüzdeki günlerde Roma'ya gideceğim. Kameraman şimdiden belli, daha önce **Hakkari**'de de birlikte çalıştığımız Kenan Ormanlar. Bir Mine Film - Kentel Film - Limbo Film ve Fransız A.B.U. Production ortak yapımı olacak film. Eylül-ekim aylarında çekimi tasarlıyoruz bakalım...

YENİ DİYET-LİF SAĞLIKLI BESLENME PAKETİ

Son yıllarda sağlıklı beslenme konusunda çok şey öğrendik. Örneğin, fazla kiloların her bakımdan zararlı olduğu biliniyor. "Jogging" gibi egzersizlerin tehlikeli olabildiği... Zayıflama reçetelerinin aslında müthiş iştah açtığı... Ve zaten sonuna kadar sürdürülemediği.. Bunlar da biliniyor.

Siz bu noktada kalmadınız ve **posalı, lifli** besinlerin şişmanlığa karşı doğal ve etkili bir önlem olduğunu da öğrendiniz. Hattâ, **buğday kepeğinin** lifli besinlerin en yararlısı olduğunu ve sindirim sistemini düzenlediğini de biliyorsunuz. Ve bulabildiğiniz zaman, beyaz ekmek yerine kepek ekmeği alıyorsunuz. Hem de, kepekle birlikte ekmekteki bol miktarda karbonhidratı da aldığınızı bile bile...

Belki, sağlıklı beslenme rejimlerinin vazgeçilmez öğeleri olan **bira mayası** ile **malt hulasasını** da denediniz.

Peki, yeni **Diyet-Lif**'ten de haberdar mısınız?

Diyet-Lif, özel olarak seçilmiş ve yıkanmış buğday kepeği, bira mayası ve malt hulasasından oluşan yeni bir sağlıklı beslenme paketi. Protein, vitaminler ve nadir mineraller içeriyor. İçindeki özümlenebilir karbonhidrat oranı çok düşük.

Şişmanlığa karşı

Kepekli besinler, vücudun daha çok sindirim özsuyu salgılamasını sağlarlar Bu da midenin dolmasına ve iştahın kesilmesine yol açar. Kepek, ince barsağın yüksek kalorili yağlı besinleri kana geçirmesini de güçleştirir. Vücudun dışkı yoluyla daha çok **yağ atılmasını** sağlar.

Düşük kalorili **Diyet-Lif,** şişmanlığı önlerken vücudun güçten düşmesine yol açmaz. Rejim yapanların hasret kaldığı bir doygunluk, tokluk duygusu verir. **Diyet-Lif** ile aç kalarak değil, doyarak, beslenerek zayıflarsın.

Sindirim bozukluklarına karşı

Kepeğin sindirim sisteminde parçalanırken çıkardığı asitler, doğal laksatiflerdir. **Diyet-lif,** biyolojik dengeyi bozmadan pekliği önler. İlaçlar gibi böbrekleri yormaz. Tüm sindirim sürecini düzene sokar, rahatlatır.

Diyet-Lif ile lezzetli yemekler

Diyet-Lif granüllerinden günde 2-3 çorba kaşığı yeterlidir. Kahvaltıda süte karıştırılarak alınabilir. Çorbada kullanıldığında, undan daha lezzetli bir meyâne ögesidir. Sos olarak kullanılabilir. Köfte içine katılabilir. Yaratıcılığın sonu yoktur!

Deneyin. Doya doya zayıflayın

Diyet-Lif®

Sağlıklı beslenme

ORTAÇ®

Kurtsan İlaçları A.Ş.
Merter-İSTANBUL Tel: 564 16 16

TİYATRO / İSLAMCI TOPLULUKLAR

'Emniyet ve Belediye sürekli tepemizde'

"Başarılı bir tiyatrocu olmaktan çok salih bir kul olmayı amaçlayan" çeşitli tiyatro toplulukları üniversitelerin tatile girmesi nedeniyle Anadolu turnelerine hazırlanıyor.

"İzleyici ile aynı ve tek kitabın sayfalarında buluşuyoruz. Amacımız seyircinin kafasına "mesaj" tokmaklamak değil, kafalara bazı çengeller atarak ortak yorumlara ulaşmaktır."

Bu sözlerin sahibi Ulvi Alacakaptan, birkaç yıldır yeni bir tiyatro deniyor. Daha doğrusu "Allah'ın rızasına uygun" yaşamaya çalışıyor. Ama kendisini bir "İslamcı tiyatrocu" olarak da görmüyor. Buna karşı "Biz misyoner değiliz, Müslüman'ız. Bizim görevimiz elimizden gelen her konuda Allah'ın (c.c.) rızasına uyarak yaşamaktır" diyerek cevap veriyor.

"Şeytan Ussu Haber Merkezi" oyunundan iki ayrı sahne

Ulvi Alacakaptan'ın özetlediği bu görüş son zamanlarda sayıları biraz artan "inançlı" amatör tiyatro topluluklarının ortak görüşü sayılabilir. Çünkü hemen hepsinde tiyatroyu bir tiyatro sanatı olarak ele almaktan çok, İslamiyet'e uygun oldukları ve mesaj iletmeye elverişli oldukları ölçüsünde değerlendirme anlayışı hâkim. Örneğin, yılların tiyatro oyuncusu, oyun yazarı ve Selam dergisi yazarlarından İbrahim Sadri, sanat olarak tiyatrodan yararlanma konusunda şunları söylüyor: "Tiyatroyu Müslümanların yaptığı tiyatro olayı olarak ele alınca, tiyatronun komşuları ile 'işbirliği' yapıyoruz tabii. Ama tabii hiçbir zaman bir revü bir bulvar komedisi, bir müzikal çıkmayacak sahnemize. Çünkü Müslüman olarak ahirette burada işlediğimiz her eylemin hesabını vereceğimize inanıyoruz."

"Tuluat ölmüştür." Gece Oyuncuları, Çağrı Sahnesi Oyuncuları, Genç Adam Sahnesi gibi isimler altında zaman zaman İstanbul'da da salon kiralayıp oyunlar koyan topluluklar, esas olarak Anadolu turnelerine bel bağlamış durumda. Daha çok da üniversite öğrencilerinin "fedakâr" davranışlarıyla yürüyor bu tiyatrolar.

Seyircilerin çoğunluğunu da üniversiteli ya da liseli öğrenciler oluşturuyor. Bu nedenle, okullar tatile girdiğinde Anadolu turnelerine yöneliyorlar. Bu turneler ise zaman zaman basına da konu olan olaylarla dolu olabiliyor. Bazı ilçelerde okul müdürleri ve kaymakamların desteğini alarak kendilerine çeşitli kolaylıklar gösterilen topluluklar, genel olarak Emniyet ve Belediye'den şikâyetçi.

20 yıllık oyuncu ve metin yazarı Hasan Nail Canat "Belediye, Emniyet sürekli tepemizde. Sanki bir ihtilal provası yapacaksınız. Kanunlarda sarih olarak yazar; oyunun metni istenmez diye. Ama yine de her gittiğimiz yerde metni isterler. Şimde gel de tuluat yap, baskılar yüzünden tuluat yapamıyoruz. Tuluat ölmüştür" diyor.

Küçük ilanlar....

• GÖĞÜS HASTALIKLARI ARAŞTIRMA VE TEDAVİ MERKEZİMİZLE,
• ŞİMDİ YENİ ADRESİMİZDE,
• YENİ CİHAZLARIMIZLA HİZMETİNİZDEYİZ.
DR. NATIK BIÇAK
ADRES; ABİDE-İ HÜRRİYET CAD. ABİDE PALAS APT. 259/11 KAT:4 ŞİŞLİ ADLİYESİ BİTİŞİĞİ
TEL: 131 44 10 - 130 76 97

COMMODORE PEŞİN FİYATINA TAKSİTLE
— COMMODORE 64
— COMMODORE 128
— COMMODORE Disk Drive
— COMMODORE Printer
— COMMODORE Monitör
TELETEKNİK YETKİLİ SATICISI
UYGAR ELEKTRONİK
Yazıcıoğlu İşhanı Kat: 3/54
(Ziraat Bankası yanı)
Rıhtım-Kadıköy
Tel: 336 73 54

ARBA YAYINLARI

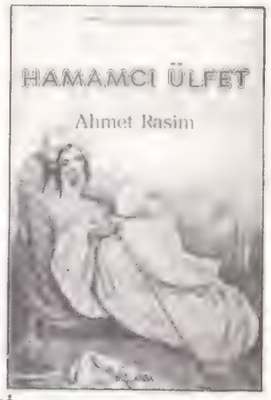

— TARİH / ANI DİZİSİ;
1. "Anadolu Inkılabı-Miralay Mehmet Arif Bey" (Ayıcı Arif'in Anıları)
2. "İbrahim Temo'nun İttihat ve Terakki Anıları"
— ARAŞTIRMA / İNCELEME DİZİSİ;
"Osmanlı Toplum Düzeni ve Kemal Tahir" (Dursun Kırbaş)
— AHMET RASİM'İN BÜTÜN ESERLERİ;
1. İstanbul'da Hovardalık "Fuhş-i Atik"
2. Hamamcı Ülfet
Adres: Ebussuud Cad. Akif Bey Hanı No: 4-6/29 Sirkeci-İst. Tel: 511 97 46

Tüm yapılarda
yakıt masrafını azaltmak,
duvardan-çatıdan döşemeden gelen
soğuğu önlemek için
FEPOR®/ polistiren sert köpük
FEPOR ISI YALITIM VE AMBALAJ SANAYİ A.Ş.
Merkez: 2 Taşocağı Cad. Oğuz Sok. Barbaros Han Kat 1 Tel: 159 00 60 - 172 97 15 Telex: 26455 A/U (80300) Mecidiyekoy/ISTANBUL
Ankara Bürosu: G. Mustafa Kemal Bulvarı 139/A Maltepe Tel: 230 40 82 - 230 74 09 Telex: 44050 Feniş

SEZGİNLER TİC. LTD.
• Yabancı dilde kitap bulunur
• Eski kitap satın alınır
Tel: 368 75 62
Adres: Galipdede Cad. 25-27 Tünel

red
TÜRKÜLERİ
Arif Kemal
Bütün Plak ve kasetçilerde
I.M.Ç. Blok No: 6/12 Unkapanı-İst: 527 55 93

Proktologie (Hemoroid, Fistül) VARİSLERİN
İNFRAROT, İĞNE İLE TEDAVİSİ
OPR. DR. HAYATİ F. KOCAL
Rumeli Cad. Ogan Apt. No: 16 Kat: 2
NİŞANTAŞI **TEL: 141 35 89**

O.S.M.; ORTAKÖY SANAT MERKEZİ
TÜRK SİNEMASI'NDAN 7 YÖNETMEN
ŞERİF GÖREN
15 HAZİRAN—TOMRUK/DERMAN
16 HAZİRAN—KURBAĞALAR
17 HAZİRAN—YILANLARIN ÖCÜ
18 HAZİRAN—KAN/SEN TÜRKÜLERİNİ SÖYLE
ALİ ÖZGENTÜRK
19 HAZİRAN—HAZAL
20 HAZİRAN—AT
21 HAZİRAN—BEKÇİ
SEANSLAR;12.15-14.30-16.45-19.00-21.15
TEL: 161 79 43

"Masonik elekçiler." Belediye ve Emniyet'in yanı sıra bu toplulukların bir diğer ortak şikâyet konusu da basın ve sanat çevreleri. Hatta sırf Babıali'yi ve "Boyalı" basını eleştirmek ve hicvetmek için Şeytan Üssü Haber Merkezi adlı bir oyun sahneleniyor. Ulvi Alacakaptan'ın basın hakkındaki yorumu şöyle: "Basın ve sanat çevreleri bizi yok sayıyor. Sanat sayfalarının köşelerini tutan tamamını ilerici, çoğu yüksek risk grubuna dahil masonik elekçilerin başka türlü davranması bir bakıma yanlış yolda olduğumuzu gösterirdi. Biz ödülü şu ya da bu Sen-Ben-Bizimoğlan ahbap çavuş jürisinden beklemiyoruz."

"Salih kul" olmayı önlerine koymuş olan bu tiyatrocuların çabaları şüphesiz basında da belli çevreler tarafından tanıtılıyordu. Örneğin Milli Gazete'nin bir haberi şöyleydi: "Samsun Refah Yolu gazetesinin tertiplediği senaryosunu Salih Tuna'nın yazdığı, yönetmenliğini Hasan Nail Canat'ın yaptığı Genç Adam Sahnesi oyuncularının sahnelediği 'Şeytan Üssü Haber Merkezi' adlı oyun Samsun'da beklenenin de üzerinde büyük ilgi gördü. Oyunu Refah Partisi MKYK üyesi Sabahattin Gündem, İl Başkanı Ali Türkmen, bağımsız milletvekili adayı Hasan Yazgan da izlediler."

Erkeklerle yan yana olması çok kötü. Müslümanların yıllardır özlemini çektiği tiyatro tipi olarak tanıtılan bu grupların oyunları bir başka yönüyle de basına konu oluyor. Örneğin Şeytan Üssü Haber

Çağrı Sahnesi'nin kurucusu Alacakaptan

İzleyicilerin haremlik, selamlık olarak seyrettiği haberini muhabirimize yalanlayan İbrahim Sadri (sol yanda) ve Salih Tuna'nın yazdığı "Şeytan Üssü" Genç Adam Sahnesi'nde

Merkezi adlı oyunun İstanbul Zeytinburnu'nda sahnelenmesi haberini veren Cumhuriyet gazetesi sevircilerin "harem ve selamlık olarak ayrı ayrı yerlere oturtulduğundan" söz ediyordu. İbrahim Sadri ise bunları yalanlıyor ve "böyle bir sorun yok, insanlar kendiliklerinden ayrı ayrı oturuyorlar, ama ben gittiğimde karımla yan yana oturuyorum" diyordu.

Hasan Nail Canat da kadınların tiyatro oynamasını uygun bulmuyor ve şunları söylüyordu: "Hayatta kadın olduğu halde tiyatroda da neden olmasın. Ama ben böyle bir fetva veremem. Benim inançlarıma göre karanlık kulislerde, otellerde kadınların erkeklerle yan yana olması çok kötü. Bir de çok zor iş olduğundan erkekleşiyorlar, zerafetlerinden kaybediyorlar."

İbrahim Sadri ise **Nokta** muhabirinin "Ne tür ve hangi konularda eleştiriler aldınız?" sorusuna şöyle cevap veriyordu:

"Güzel olan ne biliyor musunuz? Bir Müslüman'ın bir Müslüman'a daima hüsnü zan (iyiniyet) ile yaklaşması. İlk başladığımız günden bu güne değin sayısız eleştiri, tepki aldık. Hatta bu tepkileri aracısız duymak için fuayede seyirci defterleri açtık. Bütün her şey 'nasıl daha iyi olabilir' noktasında birleşiyordu. Yoksa Sinan Çetin'in yaptığı 'Prenses' filmine ucu zülfüyare dokunduğu için 'ilerici aydın' basının ve sanat çevrelerinin sıvadığı küfürlere benzemiyordu. Bu anlamda soruyorsanız, belirtmek isterim ki Müslüman olmak bir kez daha güzel. Muzır Müzikal'e gelince dediğiniz gibi oldukça farklı imiş. İmiş çünkü gidip seyretmedim tabii ki. Ancak haberdar olduğum kadarı ile konuşabilirim. Şensoy bilinen vech ile bir 'kafir'dir ve 'küfür tiyatrosu' yapar. Senelerdir. Ama işte arasıra bu tür tiyatrosu atılmış, sadece küfürler yaptığı da oluyor tabii. Hoş görülmelidir, stresli filan olabilir."

Kendilerinden farklı tiyatro yapanları "küfür" içinde görmek ve hatta bunu onların stresine vermek şüphesiz tiyatro yakmaktan daha olumlu bir görüştü. Ama bu da İslamcı rejimlerde farklı sanat uygulaması yapanların "tedavi" edileceğine dair kuşkular doğuruyordu ●

Eski Yavuz'dan ise geriye sadece resmi kaldı yadigâr

İZLENİMLER

YENİ BİR "YAVUZ"

Geminin adı var, hem de iki tane

Jilet yapıp satmak marifetini becerdiğimiz ünlü Göben, ya da Yavuz zırhlısının ölümünün 13. yıldönümünde, gene Alman tersanelerinden ikinci bir Yavuz geliyor...

Tersane, gene o ünlü Blohm-Voss tersanesi... Profesör Kretsschner çoktan toprak olup kemikleri bile kalmadığına göre, bu kez kim çizdi acaba? Topları da artık Krupp olamaz, acaba hangi gizli kalmış savaş suçlusunun, Nazi eskisi saygıdeğer ve göbekli Alaman işadamının imzasını taşıyor?

Haberi **Güneş**'in birinci sayfasında üç sütuna Levent Çevik geçmiş: Yavuz geliyor Yavuz da, denizi yara yara! Hele dur az biraz kardeşlik. Bizim bildiğimiz Yavuz, on üç yıl kadar önce marifetmiş gibi, hem de törenle MKE'ye devredilmişti. Anlı şanlı bahriye tarihimizin altın (daha doğrusu çelik) yaprakları, şimdilerde sabahları sakal kesmeye yarayan tıraş bıçağı, ya da kilosu iki bin liradan turfanda erik saklamaya yarayan (amacımız sosyal içerikli moral bozgunculuğu yapmak değil Sayın Başbakanım, latife ediyoruz) buzdolabı kapısı suretinde evlerimizde bulunmuyor mu?... Öyleyse bu Yavuz hangi Yavuz, bu nerenin Yavuz'u?

Yavuz II. Bu, yeni Yavuz. Yüz on metre boyunda yepyeni bir Alaman harikası. İki ay sonra teslim alıp eylül başında karasularımıza getireceğiz. Türk-Alman-İsviçre-Hollanda konsorsiyumu yapımı. Gölcük'te denize salıverdiğimiz "Fatih"in eşiymiş.

(Türkiye Cumhuriyeti'nde amiral darlığı mı çekiliyor da yeni gemilere hababam Fatih, Yavuz, Kanuni adları veriliyor? Yapacaksınız, bari dedelerimiz gibi tantanalı isimler takın: Muavenet-i Milliye, Yadigâr-ı Millet, Nümune-i Hamiyet, Gayret-i Vataniye muhripleri vardı... Şiddet-i On İki Mart, İsabet-i On İki Eylül, Dehşet-i Yirmi Dört Ocak, Basiret-i Turgut, Zarafet-i Semra, Musiki-i Dümbelek-i Asım gibi savaş gemilerimiz niçin olmasın...)

Abdülhamit devrinde bu alaturka sefinelerin güvertelerinde deniz subayları tavuk besler, Kasımpaşa'da, Bahriye Nezareti'ne yakın, tonozun üst yanında iki göz ahşap evlerde oturan ailelerinin protein ihtiyacını, maaşla ödenmediğinden, bu yoldan karşılarlardı... Sonra âlâ-yı vâlâ ile denize açılırlar, daha Sarayburnu'nu dönüp Marmara'ya çıkmadan paslı kazan patlar, rezillik çıkardı ki diz boyu... Sahi, "Reşadiye", "Hamidiye" gemilerini denize indirmek ya da gâvurdan teslim almak bakalım kime nasip olacak?

Fatih'ti, Yavuz'du yetmez, madem muhabbet yelleri Osmanlı'dan esiyor, donanmamızda bir Deli İbrahim zırhlısı, bir Deli Mustafa hücumbotu, bir Bayezid-i Veli muhribi, bir Pehlivan Abdülaziz denizaltısı mutlaka bulunmalıdır... Sancak gemisi de Vahidüddin adını taşısın! O günün yoğun çalışma şart-

ları içinde buna imza atacak bir yetkili elbet çıkar, merak etmeyin.)

Bu yeni Yavuz, teknolojinin en son, en ileri elektronik araç harikalarıyla donatılmış. Teknoloji gâvur teknolojisi ama, "gâvur çalışır Müslüman yer" ilkesi uyarınca, okuyup üfledin mi bizim sayılır. Harpoon ve Sam füzeleri, dakikada üç bin altı yüz mermi atan Seaguard topları var. Gelen mermiyi anında saptayıp havada yok edebiliyor üstelik. Yirmi yedi deniz mili yapabiliyor. Eski Yavuz yirmi sekiz mil yapardı, artık o kadar olur... 1912'den 1987'ye bir mil kayıptan iyisi can sağlığı.

Göben nasıl sünnet olup Yavuz adını aldı? Bu kez geminin adı kafadan Yavuz konmuş. Göben Möben değil yani. Göben 1911-1912 yapımıydı gene bir Alaman harikası olan Galata Köprüsü gibi. Yirmi üç bin ton çekiyor, yüz seksen altı metre geliyordu (yenisinden yetmiş

Eylül ayında tanışacağımız bu Yavuz da eski Yavuz'un çıktığı tersaneden

altı metre daha uzundu)... Otuz subay, bin iki yüz er ve erbaş barındırıyor, üç bin ton kömür alabiliyordu. Hız ve ateş gücü açısından çağının en ileri gemisiydi Göben.

Kömür... Bacadan salınan isli, kara, ağır, yağlı dumanlar... Hamburglu, Kielli, Lübeckli, bira sarışını, patates beyazı, kara lahananın ve Prusya patatesi gibi dolgun ve beyaz etli Anna'nın özlemini çeken kıyı kasabalarının çocukları... Kafalarında iğreti duran, feshaneden alelacele getirilip dağıtılmış koyu kırmızı fesler... Osmanlı üniforması içinde küstah ve gururlu sırıtan Von Souchon...

Umutlu günler. "Alaman Erkân-ı Harbiyesi"nin son derece aklı başında adamlardan oluştuğundan ne yazık ki daha kimseciklerin kuşkusu yok! Büyük Moltke'nin torunu askerliğin a'sından anlamadığı için, Von Schlieffen'in o dahiyane strateji düzeninin içine etmiş, Von Kluck adında bir gerzeğe emanet ettiği sağ kanat, Belçika üzerinden yürüyüp Paris'in güneyinden dolanacağı ve kıskacı kapatacağı yerde durup dururken doğuya yönelmiş, bunu görüp etekleri zil çalan Joffre, Foch ve Gallieni o müthiş düşman ordusunu Marne kıyılarında meydan muharebesine zorlamışlar ve kazanmışlar... Üç ayda sona erer denilen savaş dört yıl uzayacak, Wilhelm davayı kaybetti bile, şimdi durup dururken Almanya safında savaşa girmenin âlemi var mı? Bir Mustafa Kemal işin farkında ama, Enver'e söz geçirmek ne mümkün... Hoş savaşta yenilsen İngiliz sömürgesi olacaksın, kazansan Alman sömürgesi...

Göben'in kaçışı. Her Atatürk'ün bir İsmet'i, her Marx'ın bir Engels'i, her Göben'in de bir Breslau'su var! Bunlar savaşın ilk aylarında Akdeniz'de korsanlık ediyorlar. Amaç İngiliz gemilerini, fırsat çıkarsa üslerini, diyelim Cebelüttarık'ı, Malta'yı, Mısır'ı vurmak. Ama Amirallik Birinci Lordu, İngiliz donanmasının patronu, eski tanıdık Sir Winston Churchill, Akdeniz'i Göben ile Breslau'ya bırakmaya hiç niyetli değil. HMS Indefatigable ile HMS Indomitable, iki iri dretnot, yanlarında altı gemi daha, bunların peşinde...

(Bu İngiliz gemileri bir âlemdir, HMS, His ya da Her Majesty's Ship, kralın ya da kraliçenin gemisi, H harfini değiştirmeye gerek kalmıyor. Almanlar da SMS diyorlar o zamanlar, Seiner Majestäts Schiff mi?

Bu İngilizler gemilerine hep böyle "Yenilmez", "Bileği Bükülmez", "Altedilmez", "Külyutmaz", "Yemez" gibi hamasi isimler koyarlar, sonra da bizim Kayserili başçavuşlardan birinin cebini karıştıra karıştıra yaradana sığınıp salladığı bir tek mermiyle denizin dibini boylarlar!... Bunun böyle olduğunu, Sir Winston, birkaç ay sonra Çanakkale'de görecektir.)

Yavuz, yedeğe alındığı 1950'den emekli edildiği 1954'e kadar üzerinde törenler yapılan bir gemi olarak dolaştı

Ergun HİÇYILMAZ'IN koleksiyonundan

Alaman kudret-i askeriyesi. Göben, 1912 yılının Aralık ayında, daha Göben'ken İstanbul'u ziyarete gelmiş. "Müdafaa-yı Milliye" değisi muhabiri ballandıra ballandıra anlatıyor. Muharrir Ragıp Rıfkı Bey, yanında "tayyarecilik muallimi Mösyö Rentzel" ve fotoğraf çekme sanatına bihakkın vakıf, üstelik bir de fotoğraf makinesi sahibi "Mösyö Ludner" ile birlikte, kruvazörün komutanı "Filip Ceaapları"ndan özel izin alacak, "Alaman Bahriye Binbaşısı Scholte refakatinde" gemiyi gezecek, askerlerle konuşacaktır.

Hayret bir şey, "toplar kâmilen, hakkında ne kadar takdir-i sitayişte bulunulsa az olan Krupp fabrikası mamulatından..." Sefine tekmil elektrik... Dördü başta, dördü kıçta Siemens ve Helske projektörleri denizi gündüz gibi aydınlatabiliyor... Deniz suyunu "kabil-i şurb", yani içilebilir duruma getiren bir de "cihaz-ı hususi mevcuttur..." Gemide temizlik, bir Alaman'ın "fıtri", yani doğuştan özellikleri doğrultusunda, mükemmel... Toplar dakikada yüz elli mermi "endaht" edebiliyor... Ragıp Rıfkı Bey, iflah olmaz bir Alaman hayranı ve dergi de buram buram Reichsmark kokuyor! Savaş sırasında da Enver'den epeyce iltifat görmüş olsa gerek.

Rıfkı Bey, yanağından kan damlayan o besili deniz erlerinin savaş sonunda iskelete döneceklerini, isyan bayraklarını çekip Wilhelm'i Hollanda'ya kaçmaya zorlayacaklarını, bir kısmının Rosa Luxemburg'un Spartakistlerine yazılacağını, emekli olduktan sonra rahat duramayan subaylarının da Avusturya asıllı bir onbaşı eskisinin peşine takılacağını 1912 yılında kestiremez... "Dersaadet'te lengerendaz", yani İstanbul'da demirli Göben'in simgelediği Alaman kudret-i askeriyesi, o sıralar tartışılmazdır.

Enver de aynı düşüncededir. Von Souchon, boğazdan süzülüp Sivastopol'u, Odessa'yı topa tutarken burnumuzu nasıl bir belaya soktuğunu bilir ama. (Eski Sadaret, bugünkü Vilayet Konağı... Sayın Nevzat Ayaz'ın makam odasında Baron Von Wangenheim! Ateş püskürüyor! Enver karşısında mum gibi. Savaşa girileceğinden ne Talat'ın, ne Cemal'in haberleri var... Halil Bey başka bir odada. Enver girip girip çıkıyor... "Gâvur çok kızdı, ayıp oluyor, gireceksek girelim..." Hamama değil, dünyada misli görülmemiş bir boğuşmaya giriyorsun... Bir imparatorluğun, milyonlarca insanın kumar masasına yatırılışı, Enver denen yeteneksiz ve kıfayetsiz muhterisin, bir de şu Yavuz Sultan Selim ve Midilli adlarıyla Müslüman edilip beş milyon Osmanlı altınına zorla satın alınan iki geminin eseri.)

Gemisini jilet yapan millet... Breslau-Midilli savaşta batacaktı. Yalnız kalan koca Yavuz, donanmamızın gözbebeği, sancak gemimiz olmuştu. Mütareke'de zorla İzmit Körfezi'nde yatırılacak, sonra da savaş mavaş yüzü görmeden 1950'ye, yedeğe alındığı yıla kadar durumu idare edecek, 1954'te emekliye ayırılıp Gölcük'e bağlanacaktı. Havuz davasında Topçu İhsan Bey'in başının derde girmesi ayrı iş, onda gemiciliğin bir kabahati yoktu!

Saklanamaz mıydı? Londra'da Sir Francis Drake'in ahşap kadırgasının bile yeniden yapılıp müze edildiğini görenler, "Aman sökülmesin" diyorlardı. Tıraş bıçağı olmaktan daha onurlu bir ölüm şekli yok muydu Yavuz için? O sıralar Batı basınında çıkan, bacaları minareye dönüşmüş, iki direği arasına paçalı donlar asılı, güvertesinde göbek dansözleri oynayan, kaptan köprüsünde peçeli karılar dolaşan Yavuz karikatürleri bizleri rencide etmiyor muydu yoksa?

Evet, gemileri müze yerine jilet yapıp ondan sonra da el yardımıyla gerdeğe girerken onlara hamasi padişah isimleri takmak, ancak Türkiye'de gözlenebilen bir olaydı galiba.

1913 yılında İngiltere'ye ısmarlayıp da alamadığımız Reşadiye ile Osmaniye zırhlılarının beş milyon yedi yüz bin Osmanlı lirası tutan bedelini, fakir halk kuruşuna kadar cebinden gönüllü bağışla ödemişti... Her şeyin o kadar tadını kaçırdınız ki, şimdi deneyin bakın bakalım, gemi ya da uçak almaya kalkın da televizyon haberlerinde görünmek ya da hükümete yaranmak telaşında kalantorlardan başka kaç kişi elini cebine atacak?

Birbirimizin moralini bozmayalım Sayın Başbakanım, turfanda eriğin kilosunu iki bin liradan yemek zorunda bıraktığınız dar gelirli gariban bile "icab-ı halinde" çıkarır üzerindeki partalı verir vatanı için... Canını verdiği gibi... Yeter ki inansın ve güvensin.

Ama, hani nerede o yöneticiler?

Engin ARDIÇ

Tıraş bıçağı olmaktan daha onurlu bir ölüm şekli olamaz mıydı Yavuz için?

ŞAMPİYONLUĞUN SIRRI

Gurbetçi şampiyonluklar

Kadrosunda "Alamancılar"a ağırlık vererek on dört sene sonra şampiyonluğu elde eden Galatasaray ile aynı formülü uygulayarak, takımında Amerikan tabiyetindeki Yunan asıllı oyunculara yer veren Yunan Milli Basketbol Takımı kendi tarihinin en başarılı günlerini yaşıyor.

1986-87 kış sporları sezonu kapanmaya yüz tutarken iki önemli sonuç ortaya çıkıyor ve şaşılacak bir benzerlik sergiliyor. Türkiye Birinci Futbol Ligi'nde Galatasaray "burun farkı" ile şampiyon olurken, hem Derwall, hem Galatasaray uzun zamandır ektiklerini biçiyordu. Hemen hemen aynı günlerde Avrupa Basketbol Şampiyonası'nda Yunanistan beş senedir yaptığı yatırım hamlesinin sonuçlarını toplayıveriyordu. Dile kolaydı! Türk sporunun her yönüne yıllarca ağırlığını koymuş olan Galatasaray tam on dört senedir beklemedeydi. Sanki "Şampiyonluğun toplantısı vardı, Galatasaray ile görüşemezdi!" Sonunda Galatasaray şampiyonluğu Derwall'in elinden yakalarken, çeşitli çevreler, çeşitli açıklamalar getiriyordu. Derwall'in başarısının altında ne yatıyordu? Aynı şekilde Yunanistan da 1965 yılından beri, yani yirmi yıldır Avrupa Basketbol Şampiyonaları'nda son sekize kalamamış ve dokuzunculuk ile on ikincilik arasında

Gallis ve Yannakis de Yunanistan'ın ithal malları

dans edip durmuştu. Ama bu yıl Yunanistan, tarihinde ilk defa bir Yugoslav Milli Takımı'nı Avrupa Şampiyonası'nda yeniyor, sonra da diğer grubun birincisi ve turnuvanın favorilerinden İtalya'yı eleyerek son dörde kalıyordu. TRT ,olayın öneminden haberdar olmadığından Yunanistan'ın hiçbir eleme maçını naklen vermiyor ve Türk seyircisi de Yunan hamlesinin neye dayandığını göremiyordu. Bu satırlar yazıldığı sırada finale kalmak için çabalayacak olan Yunanistan, Sovyetler Birliği'ni yenecek güce sahip olmasa da Yugoslavya'yı yenecek güce sahip olduğunu daha önce ispat etmiş olduğundan, ikincilikten dördüncülüğe kadar uzanan bir derece ile turnuvayı kapayacaktı. Böylece koç Politis'in yönetiminde ve Nick Gallis'in saha içindeki önderliğinde Yunanistan, Avrupa'da yılın takımı olmayı hak ediyor ve Dünya Şampiyonası'nda Fransa'yı üç defa yenerek, onuncu olmasının tesadüf olmadığını bir daha sergiliyordu. Ama Galatasaray'ın şampiyonluğu ile Politis'in önderliğindeki Yunan Milli Basketbol Takımı'nın başarısının ne ortak yönü vardı?

Derwall'in başarısında Galatasaray'ın tüm kaynaklarını seferber etmesi ve genelde hiçbir yabancı veya Türk çalıştırıcıya tanınmayan uzunlukta, tam üç senelik bir sabrın Derwall'e uygulanması, tabii ki önemli faktörlerdi. Ama Galatasaray'ın başarısının altında yatan esas kilit faktör **"Alamancılar"**dı. Derwall Türk sporcusuna altyapıda verilmeyen temel eğitimin, takım oyunu anlayışının, basit ver-kaç tekniklerinin, savunmadan hücuma katılma, hücumdan savunmaya dönme gibi basit fakat öğrenmesi zor birkaç kilit prensibin, kale ağzında şaşırmama psikolojisinin, yirmisini

GS'a "Made in gurbetçi" şampiyonluğu kazandıran

geçkin oyunculara birkaç günde veya birkaç yılda verilemeyeceğini görünce bu prensipleri öğrenerek yetişmiş Almancıları takıma topluyordu. İşte "bire bir" savunmada dönüş yavaşlığına, geride aşırı top tutma ve kaptırma zaafına rağmen defans blokundan çıkarak orta sahaya katılma özellikleriyle Erhan, fizik dezavantajına rağmen her zaman iki ver-kaçta iki gol çıkarabilecek olan İlyas, solbek oynarken sağaçıkta atakta görülen, sahada ayak basmadık yer bırakmayan, topu hiç tutmadan oyuna sokan, bu senenin futbolcusu sayılması gereken Uğur (ve Erdal, Savaş, Burak, Hasan) Derwall'in sisteminin ve başarısının temelini oluşturuyorlardı. Yani Derwall, "tam Türk" oyunculara kısa zamanda öğretemeyeceklerini on yaşından sonra Alman toplumunda ve Alman futbolunda yetişmeleri nedeni ile, bilerek gelen sporcuları takıma almış ve modern orta sahası olan bir takım ile güç de olsa kupaya uzanmıştı.

Derwall, uzun dönemde gençleri yetiştirmeyi ve onlara fırsat vermeyi planlıyordu ve uyguluyordu ama, kısa dönemdeki başarısının, Prekazi ve Simoviç gibi yabancıların bu yıl sezonun tümüne büyük ağırlık koymadıkları düşünülür, Türklerin önemlilerinin de kilit günleri sakat geçirdikleri anımsanırsa, Alamancılara dayandığı ferahca söylenebilirdi.

İşte Yunanistan'ın başarısının altında da bu yatıyordu. Yunanistan beş sene öncesinden başlayarak, ülkesinde yabancı oyuncu oynamasını yasaklamış ve sadece ABD'de doğmuş Amerikan tabiyetindeki Yunan asıllılara kapılarını açmıştı. Helen asıllı oyuncuların çoğunluğunun (ve Dünya Şampiyonası sayı kralı Nick Gallis'in de) devam ettiği Ceton Hall adlı üniversite, Yunanistan'a hem çalıştırıcı, hem de oyuncu sağlamıştı. Yunanistan diğer yandan da Yannakis ve Fassoulas gibi oyuncuları ABD'ye öğrenime göndererek, ABD'deki basketbol anlayışı doğrultusunda geliştirilmiş sporcuları bir potaya dökmüş ve başarıya ulaşmıştı.

Derwall, gittiği her ülkeyi tanımak istiyor...

Derwall'den sonraki Galatasaray'ın ve Gallis'den sonraki Yunanistan'ın başarıları ise, gelecekte kişilikli "kendi evinde yetiştirilmiş" gurbetçi benzerlerinin yaratılmasına bağlı olacak.

Deniz GÖKÇE

Sıra Bab-ı Âli'de

Vay sen Cevat Prekazi efendi.. Sen ki sert şutlarınla ünlüsün.. Nasıl olur da topa, sert değil, plase ve falsolu vurursun.. Demek bu işte şike var.. Demek sen Zalad'la konuştun.. Zalad "Kaleyi tuttur yeter ben alırım" dedi.. Sen de onun üzerine topa böyle vurdun değil mi?.. Ama bizden kaçmaz. Kaçın kurasıyız biz.. İşte böyle suçüstü tutarız adamı.. Tutmakla da kalmaz, bir de yazarız..

Yorgan gitti, kavga hâlâ bitmedi.. Bab-ı Âli, hâlâ ve hâlâ Galatasaray'ın şampiyonluğunu hazmedemiyor.. Hâlâ ve hâlâ çamur atma yarışı içinde.. Hem de bu yarışa en ünlü kalemler de katılıyorlar..

"Bu takım, Türkiye'de 20 yıldır hiçbir takımın oynamadığı futbolu oynuyor.. Bu takım, bu ülkede ilk kez çağdaş futbolu oynuyor.. Bu takım sadece Galatasaray değil, Türkiye için oynuyor. Bu takım sayesinde Türk futbolunun, Türk milli takımının rengi değişti. Şimdi herkes Galatasaray gibi oynamak istediği için, futbol ileri gitmeye başladı. Galatasaray futbolunun nasıl seyirci topladığını gören profesyonel kulüp yöneticilerinin akıllı olanları, korkak antrenörlerini kovmaya başladılar.Galatasaray'ın şampiyonluğu -kem gözle bakmak ne kelime- sadece ve sadece alkışlanır. Çünkü bu şampiyonluk tam bilek hakkı ile kazanılmıştır. Takımın en kıymetli oyuncularının sakatlıkları yüzünden bütün bir sezon boyu, bir tek maçta bile sahaya ideal kadroyu sürmek mümkün olmadığı halde kazanılmıştır. Galatasaray'ı durdurmak için neredeyse kutsal yemin etmiş hakemlere rağmen kazanılmıştır" diyeceklerine, her gün bir iğne.. Her gün bir çamur.. Çünkü korku dağları bekliyor..

14 yıl şampiyon olamayan Galatasaray'ı neredeyse yıkacaklardı çünkü. Tehlike de geçecekti.Oysa şimdi şampiyonluk coşkusu ve bir milyarlık transferle, lige değil, Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'ndaki turlara göz dikerek sezonu açacak Galatasaray fırtınasını durdurmak kolay değil.. Bu coşku ile artan taraftar sayısı, gazete patronlarına tiraj baskısı da yapacağından eskisi gibi bağnaz Fenerbahçelilik, kindar Galatasaray düşmanlığı da yapamayacaklar.. Ne olacak o zaman? Kim tutacak Galatasaray'ı?.

İşte Bab-ı Âli'nin dehşet içinde farkına vardığı gerçek budur.. Şimdi son çırpınışlar içindeler.. Her türlü dedikoduyu haber diye sütunlarına geçirip, hâlâ ana sütü kadar helal bir şampiyonluğa gölge düşürmeye, şampiyon takımın birbirine kenetlenmiş yöneticilerini bölmeye çalışıyorlar. Ne kadar taş koyarlarsa o kadar kârlı çıkacaklar çünkü.. Biliyorlar.. Ama yapamayacaklar.

Bir yanda, Galatasaray'ın çığ gibi büyüyen taraftarının kulübe sahiplenmesi var.. Atılan çamurlar boş kalmıyor artık.. Her yazının ardından çuvalla mektup, telgraf, telefon geliyor yazılışlerine.. Genel yönetmenlerin, patronların gözü açılıyor.

Öte yanda.. Bu daha da önemli.. Genç, pırıl pırıl bir spor yazarı nesli doğuyor. Kalemini özgürce kullanan bir nesil bu.. Baskı altındalar.. Yazdırılmıyorlar.. Yazdıkları girmiyor.. Ama savaşıyorlar.. Çünkü Türkiye'de çağdışı futbol gibi, çağdışı gazetecilik de ölüyor.. Okuyucu nasıl gazete istediğini gösteriyor.. Nasıl yazar istediğini gösteriyor.. Çağdışı yazılarını, isimleri hatrına sürdürenlerin nasıl okunmaz hale geldikleri yavaş yavaş ortaya çıkıyor.. Meydan, zorunlu olarak bu gençlere, dil bildikleri için yabancı basını izleyebilen, çağdaş spor yazarlığının ne olduğunun gayet iyi farkında olan bu gençlere kalacak...

Galatasaray'ın futbolda yaptığı devrim Bab-ı Âli'yi de sarsacak.. Sarsmaya başladı bile.. Galatasaraylı Doğan Koloğlu, Beşiktaşlı Atila Gökçe, Fenerbahçeli Can Bartu genç kalemlere örnek olacak bir çağdaşlığın öncülüğünü yapıyorlar.. Maç yazılarını da, köşe yazılarını da okumaya doyamıyoruz. Fikirlerine katılıyoruz, katılmıyoruz, o ayrı.. Ama zevkle okuyoruz. Patron emri ile bize küfür yazıları yazma günlerini çok gerilerde bırakan Ali Sami Alkış, kendi yanlışını en evvel kendisi yazacak kadar mertleşmiş. Bir de yazısındaki fikri ve bilgiyi, köhnemiş uslüp numaralarına, edebiyat yapma merakına ezdirmese.. Doğru bildiğini en yalın yazabilse, günün en iyi genç kalemlerinden olacak. Gene zamanında bize (Nedense) küfür edenlerden Kemal Belgin, birinci sınıf gazeteci.. Bab-ı Âli'deki en büyük muhalifimiz Deniz Gökçe'nin sadece basketbol değil, spor yazarlığına, yepyeni bir coşku, heyecan ve bakış açısı getirdiği inkâr edilebilir mi? Bunlar okurun ilgisini öylesine çekiyorlar ki, ötekiler de ister istemez, ya okunmazlığa razı olacak, emekli köşelerine yazarken çekilecekler, ya da çağdaşlık çizgisine gelecekler.

Galatasaray futbol devrimi ve onun yarattığı coşku, Bab-ı Âli spor basınında da devrimin başlangıcı olacaktır!.

Hıncal ULUÇ

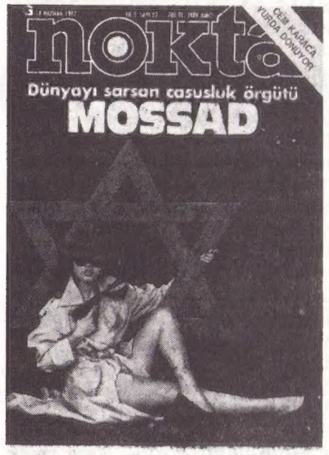

Mossad

Dış kaynaklı kapaklar yapıyor olmanız sevindirici. Ancak bu tür kapakları daha güncel konulardan seçmeniz daha yerinde olur. Bence MOSSAD eski bir konu. Yine de şaşırmadığımız şeyler de olmadı değil. Savak'ın işkence yöntemlerini MOSSAD'dan öğrenmesi, Türk istihbaratının ASALA'ya karşı MOSSAD'la işbirliği yapması gerçekten şaşırtıcıydı. Dış dünyadan haber almak bütün okurlarınızı sevindirecektir sanıyorum.

Kâzım Özsoy—İSTANBUL

AIDS virüsü

Uzun süredir derginizi Türk olan kocama çevirterek okuyorum. Toplumsal eleştiri odaklı yazılarınız gerekli ve önemlidir. Cesaretiniz için sizi tebrik ederim.

Ancak, bir yandan toplumdaki bozuklukları eleştirirken, (ki buna "Kadınlara karşı şiddet" başlıklı haberiniz de dahildir) öte yandan 21. sayınızda yaptığınız gibi kadınları AIDS taşıyıcısı ve yayıcısı olarak aşağılayıp yargılarsanız çelişkiye düşmüş olursunuz. Dikkatinizi çekmek isterim ki sadece Avrupalı kadınlar ya da sadece kadınlar değil, erkekler de AIDS virüsü taşıyıp, yayabilirler.

Kadınların popoları ve memeleri her zaman olduğu gibi ve maalesef reklam aracı olarak kullanılıyor ve çok etkili dergiler böylelikle daha iyi satıyorlar, belli bir tirajı garanti ediyorlar.

Yine de siz erkek yayın kurulu üyelerinden daha bir geniş görüşlülük ve bilinç beklerdim. Eğer kadın yayın kurulu üyeleriniz varsa eleştirel bir dergide çalışmaları itibariyle böyle bir kapağa karşı çıkmamış olmaları beni çok şaşırtır.

Sabine Badak-CARREL / ZÜRİH

Aşk kırgınları

Türkiye'de ilginç şeyler oluyor son zamanlarda. Gelişmeleri izliyoruz merakla... Önce kadınlar dayağa başkaldırdılar, sonra Yeşiller kaplumbağalarla uğraştılar. Şimdi de insanın sevgisiz yaşaması safsatalarını alaşağı eden bir grubu okuduk. İnsanın uzaklarda bir yerlerde kendisi gibi düşünenlerin var olduğunu hissetmesi ne güzel ve bunu sağlamanız ne güzel.

Celal Özyürek —İZMİR

İdamlar

12 Eylül sonrasında (öncesinde de) uygulanan idamlara karşı sıradan yurttaşlar olarak çaresiz kalmış ve idamların durdurulması için, yasal yollar açık olmadığı için hiçbir girişimde bulunamamıştık. Bu bir "vicdan muhasebesi" idi ve idamlara tanık edildiğimiz yetmiyormuş gibi bir de susarak onaylamış oluyorduk ve acı veren aslında buydu.

Yıllar sonra anlaşılıyor. İdamlar pratikte siyasi iktidarlara hiçbir yarar sağlamıyor. İster sivil, ister askeri yönetim olsun öfke tohumları ekiyor, barışı ve toplumsal huzuru bozuyor. "Darağaçlarının dibinde ot bitmiyor" çünkü.

Yayınınız bu ülke insanlarının isteği ve desteği ile idam cezalarının kaldırılması için bir başlangıç olabilir. Başarılabilirse, bu AT için falan değil, kendimiz için "utançlar"dan birinden kurtuluş olur. Kimbilir bunu demokrasi yolunda atılacak başka adımlara örnek olarak kullanabiliriz.

Hakkı Tütüncüler—ANKARA

Sübyan Koğuşu

İdam cezalarına gösterilen tepkiden sonra cezaevlerinin küçücük bir bölümünde -Sübyan koğuşlarında- yaşanan olayları-ki bunların da yalnız bir bölümünü- gözler önüne serdiniz. Bu olaylara duyarsız kalmak bir yana sesimi duyurmamak bir vatandaş olarak beni rahatsız edecektir.

Çocuklarımız ve gençlerimiz için onlar bizim geleceğimiz, her şeyimizdir diyoruz. Acaba bizler ana-baba olarak, devlet olarak onları bekleyen tehlikeleri zamanında onlara haber verebiliyor, uyarabiliyor muyuz? Yaptığı eylemin suç olduğunu bilmeden ya da bilse dahi bu eylemi yapmaya zorlanan çocuk mu suçlu, yoksa onu suçtan uzak tutamayan ana-baba ya da devlet mi?

Kadir Güzeloğlu—İSTANBUL

Yalan

Yalan irili ufaklı, her zaman toplumda var, belki bir parça günümüz koşullarına göre boyut değiştirmiştir.. Sözümona hayat, yalanın üstüne kurulmuşken hangi zamanda açıklık ve dürüstlük vardı ki?

Ama beni asıl hayalkırıklığına uğratan şu "Ünlü 16 Türk Devleti"ne efsane, ilginç bir aldatmaca, gerçek saptırmacası denmesiydi.

Yani şimdi ariften üç beş bilim adamının antitezine göre... Cumhuriyetimizi dünya çapında temsil eden forsdaki yıldızlar sadece süs olsun diye konulmuştur. Hiçbir anlamı ve önemi yoktur deniliyor. Öteden beri benimsediğimiz ve tarihi milli değerlerimizi topraklarımızda hak iddia edenler varken şüphelerle kuşkularla tarihimizden nasıl açık veririz? Böylesine hassas bir konuda şüphelere taviz vermenin neresi dürüstlük. Ya kesin bizimdir ya değildir. Bizim burun kıvırdıklarımıza seve seve sahip çıkanlar olacaktır.

Necla Aydın—İZMİT

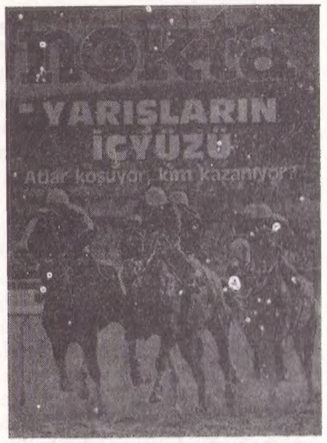

Yarış kapağı

Maddi olanağım olsa **Nokta**'yı sürekli okumak isterim. Uzun süredir gazetelerdeki ilanlarınızdan izlediğim kadarı ile **Nokta**'da çeşitli kapaklar işlendi. Ancak kapak olmasını umutla beklediğim atyarışları konusuna hiç değinilmedi. Haber dergisinin işlevi güncel olaylardan ve çeşitli konulardan haber vermek olduğuna göre toplumumuzdaki atyarışları olgusu hiç de küçümsenecek bir konu değil. Öyle olsaydı bir yarış gününde ortalama üç yüz bin kişi altılı oynamaz, yedi yüz milyonun üstünde para dönmezdi.

Hüsrev Karagöz—İSTANBUL

Cem Karaca dönüyor

Bizler ünlü isimler olmadığımız için görüşlerimize başvurulamazdı, ama şükür **Nokta**'da bir sayfamız var. Elbette dönecek Cem Karaca. Onu özledik ve bekliyoruz. Yıllardır unutmuş değildik. Bu, son günlerde **Nokta**'nın verdiği en sevinçli haberdi.

Rüçhan Çamay ayıp etmiş. Bireyciliğini hiç değilse **Nokta** sayfalarında sergilemeseydi. Yine de Cem'in dönüşünü sevinçle karşılayan dostları ve sevenleri olduğu meydanda...

Tülin Erdost-ANKARA

Hayali fuhuş

Türkiye'de "hanımefendi sanatçı"ların ayakkabılarından viski içen, 10 binlik banknotlarla sigaralarını yakan sonradan görme, yeni bitme "işadamları" oldukça, onları söğüşleyecek sahte pezevenkler de daima olacaktır. Hacıağalarımız 80 milyonluk süper lüks Mercedes'lerinde ağızlarının suyunu akıta akıta beklerlerken, yüklü "komisyon"larını peşin alan "hayali fuhuş" tacirlerimiz köşeyi dönüp karanlığın içinde kaybolmuşlardır bile... Armudun iyisini her zaman ayılar yemez!..

Hasan Düzbasan-ADANA

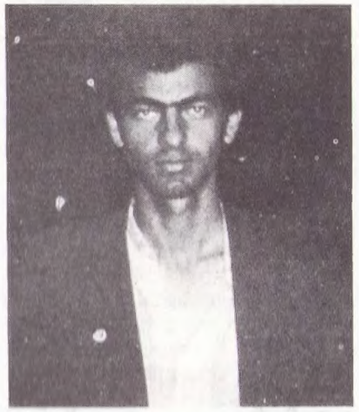

Mustafa yeni hayali fuhuş kazançlarının peşinde

TEŞEKKÜR

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi (KBB) servisi doktorlarından

Sayın

Prof. Dr. Necmettin Akyıldız
Doç. Dr. Suat Özbilen
Yard. Doç. Dr. Erdoğan İnal

ve Diğer Personelin ilgilerine teşekkür ederim.

MAKBULE İNCESUR

TEŞEKKÜR

Ani rahatsızlığım sırasında yapmış olduğu yerinde müdahale ve başarılı ameliyatla beni yeniden sağlığıma kavuşturan değerli hekim

Sayın

Prof. Dr. Şevket Tuncel'e,
Opr. Dr. Akil Tayyareci,
Uz. Dr. Emel Günen

ve emeği geçen Alman Hastanesi sağlık ekibine teşekkür ederim.

AYŞİM ALPMAN

Anlaşılamayan sözcükler

Hep yolsuzlukların üstüne gidiyorsunuz. Ya da unutulmuş olayları ortaya getirip tartışıyorsunuz. Özellikle işkence, taksim olayları Ecevit'e suikast ve nihayet sübyanlarla ilgili sayılarınız çok güzel.

Mutlaka her hafta işkence veya sübyan koğuşu gibi haberler beklemiyoruz. Öyle haberleri hazırlamanın zor ve her hafta yayınlanmayacak kadar zaman aldığını biliyoruz. Öyle olmasa bile dergiyi dolduran diğer haberler hep oluyor.

Ama bazı yazılarda benim anlamadığım kelimeler kullanıyorsunuz. Ve bence birçok kişi anlamıyor. Bunlar genellikle tırnak içinde yayınlandığı için galiba bu kelimeler Türkçe'ye geçen yabancı kelimeler bile değil. Ancak İngilizce ve Fransızca bilen kimselerin anlayacağı sözcükler. Derginizi dil bilen insanların okuduğu gibi dil bilmeyen tahsilsiz kimselerin de okuduğunu düşünmelisiniz.

R.K. —KOPENHAG

Okuyucu Mektupları için adres

Nokta Dergisi Okur Mektupları
Gelişim Yayınları
Levent / İSTANBUL

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi
6 aylık: 15.000 TL.
1 yıllık: 29.900 TL.

Abone bedellerinin 128 139 no'lu Nokta Süreli Yayınlar A.Ş.
Posta çeki hesabına yatırılmasını rica ederiz.

Yurt dışı
(Yıllık-uçak postasıyla)
Avrupa ve Ortadoğu: 75 ABD Doları
ABD ve Uzakdoğu: 127 ABD Doları
Abone bedellerinin Yapı ve Kredi Bankası Nişantaşı Şubesi 615 147/6 no'lu hesaba transferini rica ederiz.

Eksik sayılar için adres:
Klodfarer Caddesi No 25
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 527 74 64

Kıbrıs fiyatı: 1050 TL.

BULMACA

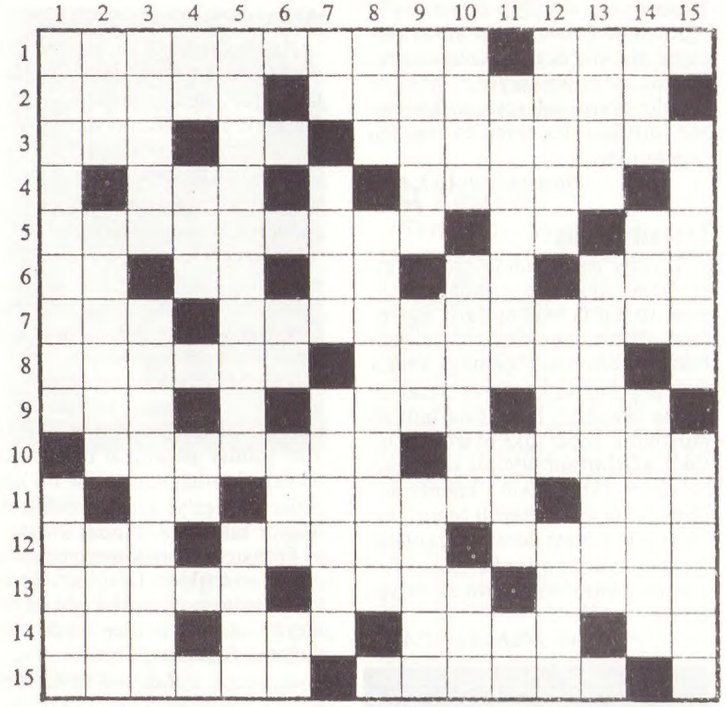

1929-1977 yılları arasında yaşamış, müzik öğrenimini Ankara Devlet Konservatuvarı ile Münih Devlet Müzik Akademisi'nde yapmış, **Türk Kapriçyosu, Ninni, Anadolu, Midas'ın Kulakları** (opera), **Çeşme Başı Balesi** gibi yapıtlarıyla tanınmış ünlü besteci ve orkestra şefi - Elektrik akımı almak için fişin sokulduğu yuva. **6-** Bir cetvel türü - Derebeylik Japonyası'nda paryalar kastı - Matematikte kullanılan bir sayı. **7-** Karaciğerin salgıladığı acı sıvı - Melodi - Demokrasi. **8-** Habeş soylusu - Büyük Okyanus'ta, Avustralya'nın kuzeyi ile Endonezya'nın doğusunda yer alan adalar topluluğuna verilen ad. **9-** Satılacak şeyler - Kayınbirader - **Yakup Kadri Karaosmanoğlu**'nun tanınmış bir romanı. **10-** Zorunlu gereksinme maddeleri için devletçe saptanan fiyat - Ekonomik alanda kendi kendine yeterli olmaya yönelen bir ülkenin rejimi - Psikanaliz dilinde kişinin öz benliği. **11-** Çapraz düğmeli, ipek ya da sırma işlemeli bir tür kısa yelek - Yemin - Hayvanlara vurulan damga. **12-** Osmanlılar'da çeşitli eşya satılan çarşı, pazar gibi yerlere verilen ad - **Eylül** romanı ile ünlü yazarımızın ikinci adı - Adaletle ilgili. **13-** Mehil - 1804-1881 yılları arasında yaşamış, kapitalizmin ve sömürgeciliğin gelişmesi ile Büyük Britanya İmparatorluğu'nun büyümesi için bütün ömrünce çalışmış ünlü İngiliz devlet adamı. **14-** 1924'te doğmuş, Avrupa öncü resim akımlarına katılmış ve gerçeküstücülük ile dadacılıktan esinlenmiş **Enrico** önadlı İtalyan ressamı - Eski dilde gün - Kavga. **15- III. Selim**'in şiirlerinde kullandığı mahlas - Rüşvet yeme.

Hazırlayan: Sedat YAŞAYAN

SOLDAN SAĞA: 1- Köprü, Almanya Acı Vatan, Derman, Kurbağalar, Yılanların Öcü, Sen Türkülerini Söyle, Kan gibi filmleriyle tanınmış günümüz Türk sinema yönetmeni - Oval. **2-** Marangozların dört köşe delik açmakta kullandıkları araç - Büyük su şişesi. **3-** Doğu Anadolu'da kullanılan bir tür küçük zurna - Eski Mısır'da güneş tanrısı - Önceden belirlenen bir amaca ulaşmak için tutulan yol. **4-** Asya'da bir ırmak - Savsaklama, önem vermeme. **5-** Sözle, bakışla ya da telkin yoluyla sağlanan bir tür uyku - Bir renk - Rodyum elementinin simgesi. **6-** Aldatma işi, hile, dolap - Satrançta bir taş - Germanyum elementinin simgesi - Ateş - Tanrı'ya yalvarma. **7-** İtalyan radyo televizyon kurumunun kısa yazılışı - Bir işin doğru olup olmadığını o işteki yarar ile ölçen ahlak sistemi. **8-** Altmış beş santimetre boyunda bir uzunluk ölçüsü - Makbul bir sıcak ülke meyvesi. **9-** Bir çoğul eki - Bir tür yabanmersini - Sınır nişanı. **10-** Üç ya da daha çok sayıda halat telinden elle örülerek yapılmış kısa ip - Afrika'nın doğusunda toplu olarak yapılan yabanıl hayvan avı. **11-** Tavlada bir sayı - Süsleme, bezeme - Eski dilde bulut **12-** İcraat - Hindistan'da kast dışı olanlara verilen ad - Musevilerin havrada dua etmek için omuzlarına örttükleri kare şeklinde örtü. **13-** Bir cins küçük köpekbalığı - Mekke kentindeki kutsal yapı - Ünlü bir Brezilyalı futbolcu **14-** Bir bağlaç - "Uluslararası Basın Enstitüsü"nün simgesi - Arap erkeklerinin kefiyelerinin üzerine bağladıkları, yünden örme kalın çember bağ - Hayat arkadaşı. **15-** Türk müziğinde bileşik bir makam - Yaratıcısının adı bilinmeyen yapıt.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- 1906'da doğmuş, başlangıçta bir süre izlenimci üslupta çalışmış, daha sonra **Lèger** ve **Metzinger**'den etkilenerek kübist ve yapımcı bir tavır benimsemiş, ardından figüratif soyut anlatıma yönelmiş ve Türk hat sanatını çağdaş bir bakışla ele almış günümüz Türk ressamı - Eski Türklerde bir babanın taşınmaz mallarının mirasçısı olan en küçük oğul. **2-** Kraliçe - Gezegen - Çılgın. **3-** Bir mağazanın yalnız bir tür eşya satılan bölümü - Fas'ta, 785'ten başlayarak 200 yıl kadar sürmüş Alevi bir Müslüman devletinin adı. **4-** Küçük mağara - Çok iri ve zehirsiz bir yılan türü - Bir nota. **5-**

Geçen haftanın çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	A	U	G	U	S	T	B	E	B	E	L	■	Z	A	P
2	B	R	O	M	Ü	R	°	H	A	R	A	K	i	R	i
3	D	A	T	A	■	O	F	■	Z	■	Ç	i	N	■	R
4	U	■	i	Y	i	L	i	K	■	M	i	K	A	D	O
5	L	A	K	■	S	E	■	A	B	A	N	i	■	E	M
6	L	i	■	E	T	Y	A	R	A	N	■	R	A	M	A
7	A	L	A	K	■	B	R	A	S	i	L	i	A	■	N
8	H	E	M	Ü	C	Ü	K	■	I	S	■	K	■	P	i
9	C	■	A	R	U	S	E	K	■	A	S	■	C	Ü	■
10	E	K	■	i	M	■	B	A	Ç	■	P	i	E	T	A
11	V	A	N	■	B	R	Ü	T	A	L	i	Z	M	■	N
12	D	i	A	N	A	■	Z	A	Ğ	A	R	A	■	A	G
13	E	N	S	E	■	A	■	L	A	Z	A	R	E	T	O
14	T	A	■	M	A	N	G	O	■	A	L	■	K	I	L
15	■	T	R	A	T	A	■	G	A	R	■	M	O	K	A

TEST

Ça - ça - ça...

Bir ki sağa... Bir ki sola... Yarım dönüş... Bir ki ileri... Bir ki geri... Bu tarif aklınıza çeşitli toplumsal, tarihsel durumları getirdiyse kabahat bizim değil. Çünkü biz doğrudan doğruya, bir dansın adımlarını tarif ettik. Yoo, bu dans tango değil. Tangoyu şimdilerde, kapak fotoğrafımızda da gördüğünüz gibi sosyal demokrat liderlerimiz yapıyor. Seçmenler ise çarliston yapıp kafayı buluyorlar. Bu durum muvacehesinde biz de bu hafta kendimizi dansa verdik. Evet bayanlar baylar!.. Liderlerinizi, pardon eşlerinizi seçin. Dans başlıyor!

1. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra bütün dünyayı saran tango, aslında Latin Amerika, daha çok da Arjantin kökenli bir dans. Oysa adını Afrika dillerinden almış. "Tango" sözcüğünün Afrika dillerindeki karşılığını soracağız...

a) Yabancı
b) Bir tür darbuka
c) Yeşil sinek
d) Yabani bir çeşit çiçek

2. Tango gider vals gelir, o gider twist gelir... Ama dansların en güzeli bale hep vardır, hep modadır. Bale, tarihte ilk kez 1500'lerde İtalya'da bir soylunun düğününde yapılmış. O zamanlar bir saray eğlentisiymiş. Bugünse soylu bir sanat dalı. Baleyle ilgili sorumuza gelince: Türkiye'de ilk bale okulu hangi yıl, nerede açıldı?

a) 1935-Ankara (Sıhhiye)
b) 1937-İzmir (Karşıyaka)
c) 1944-İstanbul (Dolmabahçe)
d) 1948-İstanbul (Yeşilköy)

3. Cake-Walk... Ya da Türkçe'ye çevirirsek "Kek yürüyüşü..." 1900'lerde Amerikan zencileri arasında pek moda bir dansmış bu. Seke seke oynanan bu dansın adının nereden geldiğini bakalım tahmin edecek misiniz?

a) Zencilerin paskalya yortusu için hep birlikte pasta pişirirken yapmalarından
b) Bu danstaki ustalığıyla bütün Amerika'da ünlenen James Cake adlı zenciden...
c) En zor figürleri yapan zenci köleyi sahibinin kekle ödüllendirmesinden
d) Amerikan argosunda "cake" sözcüğünün karşılığı olan "esmer tenli" deyiminden

4. Bu sorumuzda da eski Türk dillerinde dansa ne ad verildiğini bilmenizi isteyeceğiz.

a) Büzik
b) Duyan
c) Zemmin
d) Şamani

5. Arabesk... Bu terim, müzikte olduğu gibi dansta da yer alıyor. Aşağıdakilerden hangisi karşılığı olarak? Biliyor musunuz?

a) Endülüs'te oynanan çok eski bir halk dansı
b) Balede tek ayak üstünde duruş
c) Çarliston dansının tekli figürü
d) Dansözlerimizin geriye kıvrılarak yatma figürü

6. "Bir kol çengi..." Deyime dönüşen bu sözcükler, en küçük çengi topluluğunu ifade ediyor aslında. 12 çengi yani dansçı, 4 çalgıcı, bir kolbaşı ve kolbaşının yardımcısı "bir çengi kolu" yapıyor. Şimdiki oryantal dansın doğduğu çengi sanatının önemli bir özelliği vardı. Neydi dersiniz?

a) Çengilere dans sırasında para vermek büyük hakaretti
b) Çengilerin danslarını kadınlar izleyemezdi
c) Çengilik, ancak Mızıka Hümayunu'ndan verilen bir vesikayla yapılabilirdi.
d) Çengilerin danslarını erkekler izleyemezdi

7. Dansla ilgili son sorumuzun konusu "Ekosez." Bakalım bu sözcüğün, dans dünyasında hangi anlama geldiğini bilecek misiniz?

a) İskoç halk dansı
b) Bale pabuçları
c) Basklıların bir tür halayı
d) Vals adımları

Yanıtlar:

1) b, **2)** d, **3)** c, **4)** a, **5)** b, **6)** d, **7)** a.

KUTU KUTU / Salih MEMECAN

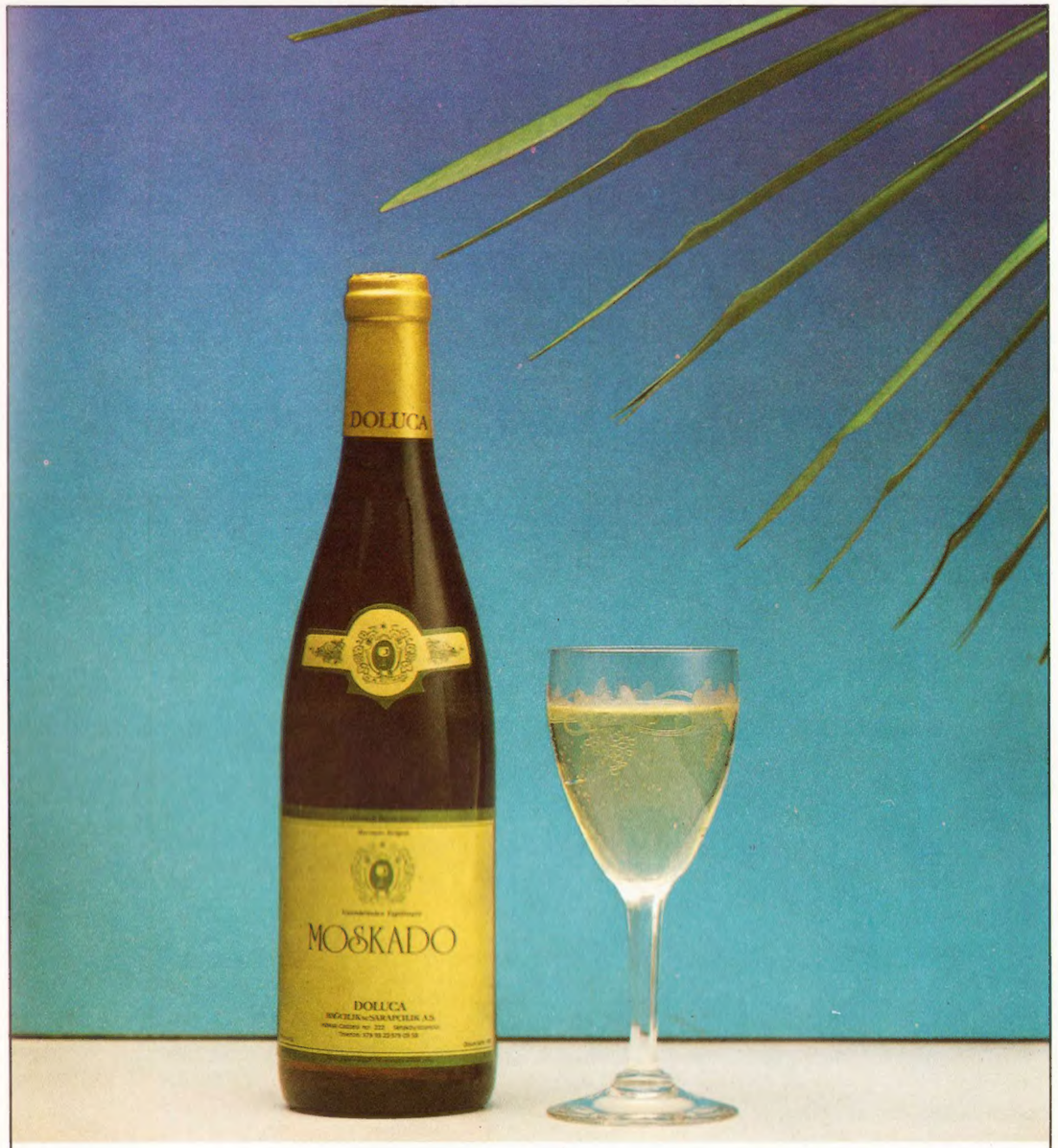

İşte Moskado...İşte Doluca'nın yeni, serin mutluluğu...

DOLUCA, halkımıza yeni bir şarap daha sunmanın kıvancı içinde... MOSKADO, bütün şaraplardan farklı. Aromatik, hoş kokulu, çok özel bir çeşit... Ayrıca aperatif olarak da eşsiz bir seçenek.

Yıllardır birbiri ardına çeşitli şaraplar üreten ve daima kalitenin simgesi olan DOLUCA; Riesling, Dömisek, Antik ve Villa Neva'dan sonra şimdi de özel çeşit olarak MOSKADO'yu sunuyor...

Şarap içmenin ince zevkine ulaşmış, iyi şarabı seçmesini bilen şarap severler, bu yaz serin bir mutluluk yaşayacaklar...

DOLUCA
"yıllar boyunca"

DOLUCA ŞARAPÇILIK PAZARLAMA VE TİCARET A.Ş. Halkalı Cad. 222, Sefaköy, İstanbul, Tel: 579 93 22 - 579 09 58 - 580 27 80

POYRAZ REKLAMCILIK